GEORGE RICUS

O VIAȚĂ APARTE

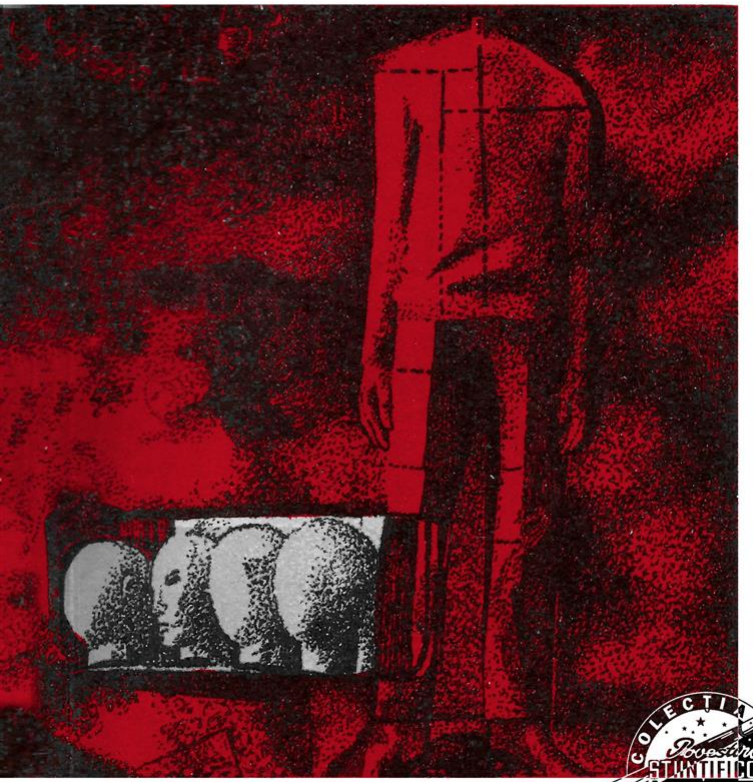

COLECȚIA Aventura ȘTIINȚIFICO-FANTASTICĂ

EDITURA ALBATROS

cpsf.info

GEORGE
RICUS

o viață aparte

EDITURA ALBATROS

Coperta aparţine autorului

PARTEA ÎNTÎIA

neobișnuita existență a unei persoane

I

Prahova apărea din munți înspumată și rece...

Vegetația malurilor, mușchiul de pe zăgazurile morii, arinii din luncă abureau în freamăt și răcoare. În vremea aceea trăia la poala înaltei păduri un oarecare Tănase Ghirescu, om oacheș și vestit. La 35 de ani avea doar o căsuță gălbuie, frumos vopsită în uleiuri, cu vedere spre Prahova. Ferestrele cuprinzătoare dădeau primăvara direct într-o grădină de cireși înfloriți, albi ca miresele, ce aruncau pe aleile înguste un miros greu de miere caldă.

Tîrgoveții din Vicleni se temeau de el. Totuși, între ei, îl porecliseră „Păstorescu", după legenda unui pretor, cam lipsit de duh, care, cuprins de scîrbă în fața vieții, se cam scrîntise. Blestema oamenii și le adresa cuvinte urîte, de cîte ori îl întîlnea. Pînă într-o noapte, cînd Păstorescu, pretorul cel țicnit, orbit de viscol, s-a prăbușit în prăpastie.

L-au găsit, dimineața, muncitorii forestieri ce urcau pe munte la joagăre ori la țapine. Zăcea cu capul lins de undele Parhovei și cu picioarele mîngîiate de răsăritul soarelui de decembrie.

Într-adevăr, dacă ne gîndim mai bine la Tănase Ghirescu, eroul nostru, în el sălășluiau parcă doi oameni, două forțe potrivnice. Primul, frumos și viril, răsucindu-și mustața bălaie cu strășnicie, cînd trecea pe sub ferestrele Străzii Mari, unde, după perdelele subțiri de ațică, îl sorbeau

cu ochii fetele încă nemăritate. Tănase căuta mereu să aibă cămăși noi ori proaspăt spălate și cizmele lustruite oglindă. Cu pasul hotărît și ținuta dreaptă, înțepînd aerul cu cozorocul de lac al chipiului strălucitor — acesta voia să reprezinte pe omul legii, frumos, solemn, fără cruțare, dornic să parvină și să domine.

Omul al doilea din firea sa se ivea în zilele negre de iarnă, la sfîrșitul săptămînilor lungi. Neglijent și murdar, cu părul căzut în ochi, mușca sticla paharului sub bolțile unei foste băi populare, unde se mutase mai de multă vreme bodega „Cricovul repede", procopsită cu frigărui renumite și vin vechi, galben ca untdelemnul.

Cu scripca țiganului lipită de ureche Tănase jelea amar.

De unde știa atîtea cîntece — se minuna lumea ! Singure, cuvintele păreau să-și ia zborul cu durere peste Prahova înghețată, o dată cu vocea lui bărbătească și cam răgușită :

Of, of, of, maică măiculiță !
Alerg să văd Dunărea,
De mai are apă-n ea
S-apuce oaia să bea...
Oaia stă și bea mocirlă,
N-a băut de-o săptămînă,
Au murit cîinii la stînă.
Mor și cîinii,
Și stăpînii,
La sfîrșitul săptămînii.
Cînd ai să te uiți pe cîmp,
Ai să vezi oase păscînd...

Un alt om, rău peste fire, pătrundea pe încetul în Tănase, luînd locul celui bun. Un om străin, dușmănos, împotriva firii sale, îi acoperea inima cu o zeghe rece de gheață. Cine era ? Ce urmărea vrășmașul, căutînd să-l schimbe pe Tă-

nase cel bun ? Ce voia ? De ce nu-l lăsa să-şi ducă viaţa în pace şi tihnă, ca moşii şi strămoşii lui ? Îl zădăra mereu. Îl înrăia. În asemenea clipe, se trezea cu o mare durere de cap, îi venea să vomite şi şi-ar fi tras cu plăcere un glonte în cap, să termine o dată cu un asemenea canon, să isprăvească, fie ce-ar fi !...

N-o făcea pentru că vinul era bun şi iarna cu viscole şi zăpadă din belşug era tare frumoasă. Şi apoi, o dată e omul tînăr şi în putere, nu de două ori, zică oricine orice ar zice. Se întreba, uneori, dacă n-ar fi mediu bun „la moşi" sau la circ în numerele de iluzionism, atît era de sigur, în acele regretabile momente, de slaba sa voinţă.

Cele ce vom povesti în continuare s-au petrecut în iarna lui 1944... O iarnă nu prea uşoară. Pe la sfîrşitul iernii, mai bine zis. Lunecau sloiuri albăstrii pe suprafaţa Prahovei revărsate. O după-amiază liniştită de început de primăvară se arcuia pînă în vîrful cerului înalt. Prin văzduh mirosea a ninsoare. Steluţe mici se clătinau alene, de sus. Tănase le privea printre gene cum îşi ucid albeaţa în apăraia din drumul zărit prin fereastra de la „Cricovul repede".

Pe neaşteptate, se trezi în picioare ieşind afară din local ca un apucat şi strigînd :

— Sfărîmă-l !... Ucide-l !... Hai, încă o dată !... Încă !.. ...continua să urle cu faţa roşie ca o flacără.

Curioşii se luară după el, uitînd cinzecile cu rachiu pe mesele lungi. Cei mai treji dintre bărbaţi voiau să sară în ajutorul omului chiar în mijlocul valurilor înspumate, dar Tănase îi opri cu tărie, ducînd mîna ameninţător la pistol ca, mai apoi, să se exprime admirativ :

— Priviţi, mă ! Ce spectacol ! Priviţi ! Nici la panoramă nu vede muritorul ce vede aici !

Ce se întîmplase ? Un om între două vîrste nimerise, nu se ştie prin ce împrejurare, în mijlocul valurilor Prahovei,

iar sloiurile venind din munte îi sfîşiau îmbrăcămintea cu o ferocitate dezlănţuită.

— Aşa, mă ! Aşa !... Loveşte-l !... Nu-l lăsa !... Tare, tot mai tare !.

Deodată, beţia i se scurse din creier.

Un gust amar, o milă cumplită îl lovi pe Tănase ca o aripă. Îşi desprinse mîna de pe pistol şi fugi spre Prahova în clipa cea din urmă, cînd străinul pieri pe neaşteptate sub sloiurile vinete. Bărbaţii înmărmuriseră.

Tănase izbucni sinistru cu un strigăt de fiară ucisă. Lunecă la pămînt, se zvîrcoli. Muşcă zăpada albă, proaspătă, pînă se simţi pe vîrful limbii gustul nisipos al pămîntului umezit de seva zăpezilor.

— Omoriţi-mă !... L-am ucis !... Împuşcaţi-mă !... Vreau să mor ! Nu mai pot !... Aici, arătă Tănase în dreptul inimii. Ai-i-i-ci !.. Omoriţi-mă !

Dar cine să se atingă de el ? Cine să tragă în jandarmul tîrgului ? Cine ar fi fost nebunul ? Iar Tănase se tîra prin faţa oamenilor, întinzîndu-le pistolul încărcat şi rugîndu-i amarnic. Oamenii se dădeau la o parte înspăimîntaţi. Buzele lui Tănase tremurau, albe, şi vîntul îi fura vorbele nebune. Ochii deschişi erau de un alb greu, vînăt, cutremurător.

După asta, căzu în nesimţire în puful zăpezii pe topite.

II

Lemnele trosneau desfătător în soba de tablă. Perdeleanu îşi îndulcea ceaiul, clătinînd meditativ o linguriţă de alpaca într-un pahar pe care erau desenaţi ciorchini de struguri. Aburii fierbinţi de tei îi umezeau ochii. Sorbi cîteva înghiţituri dulci, parfumate, şi oftă uşor ca un om

fără griji. Din uliţa potopită de nea venea prin fereastră ceva năpraznic de alb şi curat. Ceva ce-i deschidea sufletul spre afară. Îi trezea în amintire umbrele bunicilor săi, morţi de mult. Se şi vedea înaintînd pe uliţa ninsă a copilăriei cu o stea a Domnului în mînă, ori dînd grăunţe la porumbeii flămînzi, şi ceva neaşteptat de intim vibra în el. Îi spunea că de-acum e pe cale să îmbătrînească, iar imaginile din copilărie rămîn doar simple imagini nostalgice şi sfîşietoare.

Palid, corect în ţinută şi oarecum mahmur, Tănase îşi făcu apariţia, îngăimînd cîteva cuvinte. Mantaua îi era plină de steluţe, ce se topeau la căldură. O agăţă încet în cuier şi se lăsă pe scaunul biroului cu picioare ce înfăţişau patru labe de tigru. Biroul fusese al unei moşierițe frumoase, Smaranda Folescu, moartă la Paris, care îndrăgostită de predecesorul său, Linică, acum trimis pe front, i-l înmînase la despărţire împreună cu un fes turcesc şi o tabacheră de aur, în semn de omagiu. Cum Linică dormea pe unde apuca, adusese fotoliul aici, la post.

Perdeleanu, superiorul său, tresări lăuntric şi tuşi încurcat cînd apăru Tănase.

„Perdeleanu e un om periculos ! PERICULOS !" îl avertiză cineva, parcă şoptind la urechea lui Tănase. Glasul avea îngrijorarea unui semnal de alarmă. UN OM PERICULOS ! relua cu insistenţă glasul şi cu o vagă nuanţă de înspăimîntoare. FEREŞTE-TE... de Perdeleanu !

Din colţul de unde se afla, Perdeleanu îi aruncă la rîndu-i o privire piezişă, înveninată de un simţămînt îndeajuns de greu de definit.

Tănase avu impresia că vede în faţa sa întruchiparea unei idei teribile de răzbunare. Se trezi însă dezarmat în faţa celuilalt, cu conştiinţa încărcată de sentimente contradictorii. De vină, poate, era beţia din ajun !

Celălalt, şeful jandarmeriei, tăcea.

Fruntea înaltă a lui Tănase, despicată de o cicatrice mare, ce-i conferea o oarecare nobleţe, se înroşise. Aplecat asupra unui sertar deschis al biroului, cine ştie dacă cerceta ceva, mai repede s-ar fi zis că da tîrcoale unei idei pierdute. Un simţămînt ce-ar fi dorit să-i revină în conştiinţă şi nu era posibil...

În sertar : două foarfece de tăiat unghii, un ac cu aţă, cinci peniţe noi, un toc scrijelit la capăt şi un baston de cauciuc.

Perdeleanu îşi şterse bărbia cu şervetul alb. Zvîrli şervetul pe tablaua curată, apoi zise, cu calmul remarcabil al diplomaţilor francezi :

— Ce s-a întîmplat aseară, domnule ? Ochii scîrbiţi se acoperiră de ploapele umflate. (Perdeleanu avea mereu pleoapele umflate de nesomn.)

— Vrei să te legi iarăşi de beţia mea ? răspunse Tănase impulsiv. Spune, ca să ştiu ! Zi-i, ca să mă apăr ! Sînt gata să fac orice, numai să mă văd curat !

— Ce-ai făcut aseară, Ghirescule ? Adu-ţi aminte !... reveni Perdeleanu.

Degetul gros al şefului jandarmeriei porni să bată o toacă nesuferită în rezemătoarea scaunului.

— ...

— Zii !

— Nu-mi amintesc ! spuse Tănase scurt, apoi, după o pauză : Mă interoghezi ? şi-l privi fix.

Faţa albă a cumnatului său — căci Perdeleanu, şeful jandarmeriei, se nimerea să-i fie cumnat — faţa atît de cunoscută, cu cuta adîncă între sprîncenele stufoase, era izbitor de sinceră ca să nu trezească bănuieli...

— Ce să-i faci ! capitulă Tănase. Sînt jandarm, am o meserie grea ! Iar dacă la sfîrşit de săptămînă mă îmbăt cu rachiu... e... ca să-mi treacă de urît !... O viaţă are omul, nu? !

La aceste cuvinte faţa lui Perdeleanu tresări de o scăpărare, aproape vicioasă ; Tănase nu-l privea însă pe şef, el o ţinea într-una, ca într-un plînset de beţiv :

— Nu ştiu de ce, dar zilele astea amare din spatele frontului se cer răscumpărate !... Un vin bun, apoi o femeie... Femeile din Vicleni sînt cam urîte şi pretenţioase, dar... N-am dreptul la un pahar de vin ? La o ţuică ? La o rătăcire de sîmbătă seara ? Atunci, ce să fac ? Unde să mă duc ? Simt uneori nevoia să-mi zbor creierii sau să ies în stradă şi să împuşc. Înţelegi că vreau să mă simt puternic trăgînd ? Trăgînd în orice ! În oameni, în cîini...

— Iar îmi ţii un discurs despre libertatea din spatele frontului ? Mai bine ai vorbi de ceva cu totul recent ! Ieri seară ce făceai ? Jucai pe marginea prăpastiei, au declarat oamenii.

Tănase îşi azvîrli peste cap fîşia de păr ce-i cădea în ochi, se aplecă pe birou şi întrebă şoptit :

— Spune... dar vocea i se curmă.

— Ce ? ! vru să-l ajute Perdeleanu.

— Ai anunţat ?

— Hm ! zîmbi Perdeleanu, zvîcnind din umerii rotunzi. Ce-ţi închipui ?! Oamenii n-au ochi ? De ce trebuia s-anunţ ?... Ca s-arăt superiorilor c-am un jandarm prost şi-l ţin în post numai că mi-e cumnat ? !

Tănase izbucni strigînd :

— Nu mi-e frică !... Mă interoghează ?...

Se trînti apoi pe scaun, ţinîndu-şi răsuflarea ce-i rupea pieptul. Urmă o clipă apăsătoare de tăcere.

Şeful postului de jandarmi Septembrie Perdeleanu se roti pe scaunul batant, privindu-l în ochi pe Tănase. Din nou cătă la el cu o altă privire decît aceea cu care-l interoga. Din nou cu o altă mină, a unui alt om :

— Cunoşti victima ?

— Nu . Şi nici nu vreau să ştiu cine e ! Nu eu l-am aruncat între sloiuri ! continuă Tănase aproape plîngînd. Porc de cîine ! Beţia neagră l-a azvîrlit acolo. Ce mă interesează cine a fost ? !...

— Tu nu l-ai zvîrlit între sloiuri, e drept, dar nu l-ai sal-va-t ! accentuă Perdeleanu pe ultimul cuvînt.

— De ce să-l salvez ?

— Era un om în pericol, nu ? !

— Da, era în pericol, repeta Tănase cam mecanic.

— Şi tu erai beat.

— Am vrut să săr !

— Ai vrut ?

— Da, am vrut.

— De ce n-ai făcut-o ? insinuă Perdeleanu. De ce ?

— Cînd am vrut să săr, nebunul acela a intrat sub sloiuri. Ducă-se învîrtindu-se ! Ce-mi pasă mie ? Ce-mi pasă ? Eu l-am vîrît acolo ? Cu prefectul şi primarul stau bine. Toţi m-ar apăra ! Oamenii nu m-ar da în gît, pentru că le e teamă de mine, mai ales cînd sînt treaz ! Le e teamă ! rosti Tănase răspicat.

— Da ! da ! rîse Perdeleanu, dezvelindu-şi ochii cenuşii de sub pleoapele grele. Asta aşa-i ! Dar deodată deveni serios, foarte palid. Pînă una alta, ca să nu-mi faci mie greutăţi sau să mă obligi să te denunţ, avem o singură cale de ieşire...

Se ridicară amîndoi în picioare, solemni, aşteptînd ceva, ce parcă fusese de mult hotărît de nişte legi nescrise. Inima lui Tănase se oprise în loc. Îngăimă :

— Ce vrei să faci, cumnate ?

— În clipa asta nu ţi-s cumnat ! Predă arma ! Să nu încerci să fugi, că sîntem în război, continuă şeful postului de jandarmi, cu glasul lui de moarte. Ştii ce te aşteaptă !... Curtea Marţială !... Predă arma repede !...

Tănase lăsă arma pe birou, cu un gest mașinal. Îl privi pe Perdeleanu în ochi, pe cumnatul său, care în momentul acela era numai șeful postului de jandarmi. Acesta își coborîse pleoapele. Pendula de pe coridor bătea rar ora douăsprezece ziua.

— Și cartușele ! strigă obosit șeful de post.

— Doar n-ai, să-ți închipui c-am să trag cu cartușele ! își reveni deodată Tănase.

— Așa-i regulamentul ! întări șeful de post, rece, rigid, ca un veritabil om al legii. Va fi de o mie de ori mai bine pentru amîndoi !

— Și așa, îngăimă Tănase cu un umor sumbru, nu-mi mai ești cumnat...

— Nu.

Șeful sună.

Hondru, un bărbat tinerel, cu mustăcioară tunsă scurt, se ivi mirat. Dar peste o clipă tinerelul se zăpăci de tot, cînd auzi un ordin, ce fu repetat de trei ori, ca să-l poată pricepe :

— Du-l pe domnul sergent Tănase Ghirescu la 3 !

— Domnul Tănase Ghirescu ? se miră Hondru. Cumnatul dumneavoastră la 3 ? !

— Nu face pe prostu, Hondrule ! Execută ordinul !

Călcîiele lipite unul de altul ; cizmele lăcuite lucind în răsucirea lor mecanică. Perdeleanu privi în jos cum se deschide ușa și cele două perechi de picioare dispar ; în cele din urmă ușa se închide cu un scîrțîit de balama ruginită.

Fericit se lăsă în fotoliu și-și puse o mînă pe inimă ; bătea tare-tare, ochii săi însă exprimau o mulțumire intensă, arătînd în penumbra zilei cenușii un obraz întinerit, iluminat, cum nimeni nu-l zărise pînă atunci.

Perdeleanu deschise o carte de chimie și începură să citească febril.

III

Apoi veni o noapte cu un cer spuzit de stele. Luna alunecase într-un ochi de zoi înghețat.

Bătu cineva în fereastră.

— Tu ești, nevastă ? îngăimă Tănase, tresărind din somn, mahmur. Capul îi era tulburat, vederea i se cernea ca prin sită.

Avusese un vis. Se făcea că murise, însă nu el Tănase, jandarmul, ci un om mare, important. Regii sosiseră din depărtări și i se închinau lui, Tănase-jandarmul, se închinau pioși, ca într-o legendă. Trupul său era întins în raclă, rece. Rămînea nemișcat la fel ca într-o letargie calmă, în care sufletul nu disperă, ci e liniștit, înlăcrimat. „Da, își spunea zăcînd acolo în vis, printre flori cu miros grețos, fusese mai întîi un jandarm, apoi o persoană foarte importantă, dar nu-și mai amintea ce. În cele din urmă murise, așa cum se moare, ușor, după cum își aduce aminte, și, în curînd, nu avea să fie nimic. În curînd va fi ca toți oamenii ce-au depășit hotarul vieții, devenind buni prin însuși această trecere : va fi mort cu desăvîrșire. Mort de-a binelea."

Avea să străbată o țară fără timp și amintiri. Avea s-o străbată alături de o femeie ce nu murise.

Iarăși pentru o scurtă clipă, mai trăia în el femeia cea visată. Trecea cu el printr-un frunziș agonic, o cărare risipită în cețuri, după care soseau, alergîndu-le parcă în întîmpinare, lumini și stele de o frumusețe crudă, inspirînd o melodioasă iubire.

— Eu sînt, răsuflă nevastă-sa în curte, la fereastră. Era o ființă cu totul deosebită de femeia visată. Se trezi. Deschise pleoapele. Visul încetă.

— Tănase, exclamă Simina, prinzîndu-se cu mîinile de gratii, îndurerată, tu visezi cu ochii deschiși ? !

— Nu, nu visez nimic, minți el, te zăream pe tine și nu-mi venea să cred. De ce nu vii ziua la carceră ? Te oprește frate-tu ! Nu i-a fost de ajuns cîte a făcut atunci ?... E încă grozav de supărat că unica lui soră nu s-a măritat cu un doctor, cel puțin. Averea, asta poate n-ar fi contat așa de mult. Dar un doctor sau chiar un ofițer...

— Taci, șopti Simina printre gratii. Nu trebuie să-ți pese de loc.

El deschise fereastra și o sărută adormit. Simina îi răspunse la sărutare cu înfrigurare. Buzele ei subțiri fură înțepate de barba crescută sălbatic. Femeia se înfioră din creștet pînă în tălpi, un fior ce-i amintea bărbatului de vremi mai calme și dulci.

Simina purta în cap șalul cu steluțe de cîmp, darul lui de mire din ziua cununiei lor ; șalul îl iubeau amîndoi. Nu era urîtă, dacă o cerceta mai bine, o găsea chiar frumoasă, dar în cele din urmă se trezi oftînd : Simina era o simplă țărancă, se putea ea compara cu femeia visată, cu minunata Marchiză, femeia cu cîinii albi de vînătoare ? Fusese un vis, desigur, dar vede și acum mîinile ei albe întinse spre ceaiul aburind în cești, zîmbetul acela enigmatic din colțul buzelor subțiri, ce vine, ori poate e purtat de sute și sute de ani din generație în generație.

De bună seamă că Simina, cu toată drăgălășenia ei, nu-i putea fii femeii visate nici cameristă, fie și în vis.

— Presimțeam c-ai fugit ! murmură Simina prinsă de gratiile înghețate. De-asta am venit pe furiș. Răsuflarea femeii se ridica în aburi spre lună. Era atît de tulburătoare această întîlnire a lui Tănase cu propria lui nevastă la închisoare, încît sufletul lui se trezi de-a binelea din buimăceala somnului.

Tăcură preț de cîteva clipe bune, răstimp în care fără vrere fiecare din ei, cu inima strînsă, asculta zvonul de țambal de la bodega din vale (acolo se ducea o altă viață).

Apoi, pe aripile vîntului, auziră venind mîrîitul dulăilor visînd sub streşini.

Avură în ochi şi în nări zăpada, ce albăstrea viu sub stele, şi într-un fel se simţeau fermecaţi.

— Rabdă şi nu fugi, zise ea, altfel te vor purta prin închisori. Or să deschidă proces, te vor prigoni, iar tu n-ai să mai vezi înaintare, cîte zile oi avea...

— Nu vreau nimic ! i-o reteză Tănase brutal.

Femeia deschise ochii mari şi rămase buimacă :

— Păi, nu ziceai tu că vrei să-naintezi ? !...

— Nu mai vreau nimic, spuse el abătut, vreau doar atît să ies din carcera asta împuţită, atît ! E limpede ?

— Te voi scoate de aici ! îl asigură ea. Iar frate-miu, deşi tu îl vezi rău, sînt sigură că-ţi vrea binele. El n-a avut nici un amestec.

— Ha-ha-ha ! Ştii că ai haz ? De unde se vede că tandăra nu sare departe de buturugă !... Atunci de ce m-a închis ? întrebă Tănase.

— Măi Tănase, spuse Simina, aici la noi e linişte, dar în ţară e război, o ştii ! Crezi că te joci, cînd ai deasupra capului tău Curtea Marţială ? ! El ţine totul secret. De-asta venii, să-ţi spun să nu fugi ! Atunci ar fi o situaţie mai a naibii decît acum. Ar trebui să te caute şi-n gaură de şarpe ca să te găsească. Odată găsit, Perdeleanu, frate-miu, o să fie obligat să spună de ce te-a închis, iar pe tine te vor întreba de ce ţi-a fost teamă şi-ai fugit din carceră ! N-o să fie prea frumos, se dă totul în vileag. Numai ponoase ar ieşi din asta !

— Nici prin cap nu-mi trece să fug ! El, cumnatu-meu, însă m-a închis ca pe borfaşii de rînd. Ţine totul secret ? ! Aş ! Ţi-ai şi găsit cine să ţină totul secret ! De nu erai tu, de mult mă dădea pe mîna Curţii Marţiale, n-ai grijă, şopti Tănase abătut.

— Greşeşti ! îl apără Simina pe frate-su. El, Septembrie, sînt sigură că n-a avut încotro şi-a trebuit să te închidă. Ieri l-am tras de limbă. „Ascultă, frate, ce ai de gînd cu Tănase" ? Mi-a răspuns că închiderea ta aici, în carcera de la post şi nu în alta, are o socoteală. Nu mi-a spus care... Dar vezi tu, în mintea mea proastă, de femeie, eu am chibzuit că aici te-a vîrît tocmai spre a fi pus sub ochii lui buni. Un om care citeşte mult, ca Septembrie, e un om bun.

— După tine, zise Tănase, ar trebui să-i mulţumesc că m-a închis şi mi-a luat arma. Ce mai sînt eu acum ? Nici jandarm, nici pungaş ! Mai repede pungaş !...

— Taci, mă bărbate, că totul o să se aranjeze. Numai de n-ai fugi !

— Bine, bine ! îngăimă bărbatul plictisit, rămînînd cu fruntea lipită de fierul rece, pradă unei dorinţe străine de clipa aceea ce-i alerga nebuneşte prin sînge. Du-te acasă şi dormi ! E frig ! Ştiu că el te-a trimis ! Eşti sînge din sîngele lui. Tu eşti bună, în schimb, el....

IV

Paisprezece zile a şezut Tănase ţintuit în pat în poziţia morţii, într-o celulă întunecată. Igrasia se scurgea dezolant pe pereţii de piatră.

Evenimente neobişnuite păreau că se întîmplă cu el. Şi se întîmplau. În vreme ce rămînea întins pe pat cu trupul lui vlăguit, sufletul lui părea că iese din corp şi aleargă departe, departe. Aleargă peste ţări şi mări, peste ţările şi mările al căror nume nu-l auzise niciodată. Astfel se trezi într-una din zile la uşa femeii visate.

Femeia visată locuia într-o altă ţară, depărtată, în centrul unui oraş străin, nu prea mare, dar civilizat,

unde în clădirile înalte, cu mai multe etaje, se introdusese de curînd, ascensorul.

Femeii visate îi plăceau ceasurile cu nisip. Tănase tocmai urca cu liftul spre unul din apartamentele clădirii înalte, purtînd sub braț o clepsidră.

Femeia visată îi iese în întîmpinare surîzînd. O ! nu e de loc bătrînă. Pe drum îl obsedase această idee, că femeia visată ar putea să fie cu mult mai în vîrstă decît el. Nu era. Blondă și cu ochii imenși, albaștri, o găsea destul de reușită. Ceea ce-l impresiona la ea era bărbia neobișnuit de fină.

Femeia îi luă ceasul cu nisip și-l adăugă la celelalte, căci avea foarte multe, într-o nișă a apartamentului.

— Ești fericită ? o întrebă Tănase fără a nimeri cuvîntul potrivit ; voia să-i spună dacă ea e mulțumită că el îi adusese o clepsidră atît de frumoasă.

— Da ! murmură femeia visată, în vreme ce îl invită să stea jos pe scaun și se apucă să toarne ceai în cești de porțelan.

— Dar tu ? întrebă femeia.

— Trebuie să recunosc, vorbi parcă un alt om în Tănase, că mă simt fericit !

— Asta-i bine ! se bucură femeia visată. Totuși ți se pare curios că ești aici ? Nu-i așa ? îl întrebă ea zîmbind.

— Da, tare curios !

— N-ai fi crezut că poți sta, pe aceeași canapea, alături de mine, nu ? !

— Nu mi-aș fi închipuit ! răspunse Tănase simplu. Și acum mi se pare că visez.

Femeia visată dădu ușor capul pe spate și rîse încet, după cum i se păru jandarmului, cu nespusă eleganță. După un timp îl privi în ochi surîzînd și adăugă :

— Totuși mi-ai ghicit pînă și gîndurile !... și se uită recunoscătoare spre clepsidră.

Tănase muie buzele în ceaiul aromat, apoi rosti încruntînd ușor din sprîncenele stufoase :

— Parcă te-aș cunoaște de mult ! Ce zici de ideea mea ?

— Dar mă cunoști de mult ! îi luă vorba din gură femeia visată. Nu-ți dai seama ce vorbești ? Apucă ceainicul de toartă și turnă iarăși în ceașca goală. Un refugiu minunat, ceainicul acesta de argint.

— Nu, rosti Tănase cu sinceritatea brutală și nestăpînită a bărbatului aprins. Acum te văd pentru prima oară. Ești femeia visurilor mele. Vrei să fii prietena mea ?

— Dar sînt ! Femeia visată roși pînă în vîrful urechilor. Ce ai astăzi ?

— Astăzi te văd pentru prima oară !

— Dar ai fost și ieri !

— Ieri ? Ciudat !

— Ai fost ieri și alaltăieri ; de trei ani de zile vii mereu.

— Ți-am uitat gustul buzelor ! Nu e curios ?

Femeia visată coborî pleoapele și nu spuse nimic, surprinsă. Genele nespus de lungi îi umbriră obrajii.

— Încă nu m-ai uitat ! șopti ea cu tristețe. Încă... și asta-i bine.

— Dar te iubesc, cum poți vorbi așa ! Te iubesc de cînd am început să devin bărbat, murmură Tănase arzător, rămînînd țeapăn și palid. Și, cu toate că rămăsese țeapăn și palid, Tănase o dorea cu pasiune, brutal, feroce, nestăpînit, animalic. Rămăsese paralizat pe canapea ; cu femeia visată nu putea să procedeze la fel ca și cînd ar fi într-o casă deocheată din oraș.

— Nu știu ce s-a întîmplat cu mine ! exclamă Tănase în cele din urmă. Surîdea încurcat.

— Dacă mi-ai spune ce se petrece cu tine, m-ar interesa ! șopti ea emoționată.

— Crezi ? ! exclamă bărbatul. Se îndoia de sine însuşi şi femeii îi atrase luare-aminte această pronunţată ezitare.

— Bineînţeles ! Ce ai astăzi ! se miră ea. Eşti complet schimbat. Nici nu te mai recunosc. *Parcă n-ai mai fi tu* !

— Nici eu nu mă recunosc ! şopti Tănase întristat. Parcă am venit de trei ani pe la tine şi parcă n-am venit niciodată. Parcă te-aş cunoaşte de mult, dar parcă acum te văd pentru prima oară. Eşti tu acea pe care o văd. Ori o altă fiinţă, o femeie cu un trup nou şi cu un suflet nou ?

— Glumeşti ?

— Nu. Uite, mărturisi Tănase, încrucişînd braţele, mereu mă cred într-o ţară străină, stînd de vorbă cu o femeie visată. O femeie visată pe care o cred marchiză. O femeie inteligentă, sensibilă, distinsă, care e marchiză. Ce bizar !

Ea se revoltă într-un fel deosebit de gingaş :

— Dar sînt marchiză ! Numai că nu ştiu dacă sînt femeia visată ! şi rîse scurt.

Se priviră în ochi. Tănase coborîse parcă dintr-o lume feerică, unde necurmat picura o rouă proaspătă, iar în păduri cîntau viori...

— Sînt sigură, sublinie femeia visată, care se dovedise în cele din urmă a fi marchiză, în clipa cînd iubiţii mei cîini albi de vînătoare nu te-au lătrat şi nici n-au încercat tentativa să te atace, atunci am înţeles că eşti totuşi acelaşi. O, doamne, cît eşti de schimbat ! şi-l sărută aprins.

— Ciudat ! spuse Tănase gutural. Îmi amintesc de forma trupului tău, îmi vin în minte cuvinte, intimităţi şi gesturi. Mişcări mai elocvente decît orice vorbire, deşi nu te-am îmbrăţişat niciodată... Vorbesc parcă altfel ! Cuvintele sînt nespus de alese. *Eu sînt eu*, şi totuşi... parcă n-aş fi.

— Iarăşi ? se opuse marchiza gata-gata să se supere. Aşa ai vorbit întotdeauna, îl asigură ea. *Tu eşti tu*, acelaşi ai fost mereu, nu văd de ce te îndoieşti !

— Nu, n-am vorbit întotdeauna așa. Sînt un simplu jandarm, n-am avut niciodată cuvinte alese. Știam doar să înjur și să bat. Habar n-am avut că pot rosti vreodată cuvinte alese. Ți-am spus, sînt jandarm.

— Dacă o să o ții așa mereu, poți să pleci ! Auzi, jandarm ! Fu surprinsă femeia visată, femeia marchiză întunecîndu-se de enervare.

De ce căuta s-o supere ? Așa debutează orice idilă ? Senzațiile trecute se amestecă nemărturisit cu cele prezente, pentru a favoriza nașterea unui sentiment rîvnit. Faptul acesta cert nu rămîne străin nici celor de șaisprezece ani. El la șaisprezece ani n-a știut-o. Dacă își amintește bine, la șaisprezece ani... era o după-amiază cu soare, un soare dogoritor și o femeie cu părul roșu și unghiile roșii puternic ojate venea spre el... Înainta ca într-un viitor prim-plan cinematografic. Un prim-plan care se mărește, se mărește, pînă devine plan de detaliu mare, monstruos, oglindind o aluniță pe umărul stîng, dezgolit și transpirat.

Femeia visată îi întinse mîna prinzînd-o într-a sa.

El îi pecetlui încleștarea șoptind :

— Aș dori să te fac fericită ! Iartă-mă c-am fost grosolan ! Așa sînt eu,... așa sînt ! Iartă-mă ! Iubește-mă ! Iartă-mă ! Iartă-mă !...

Ninsoarea înghețată lovea în fereastră producînd un zgomot asemănător unor gene lungi. Genele unui animal alb, format dintr-un milion de ochi albi. În cameră mirosea a brad și a zăpadă.

Tănase luă ceșcuța de ceai și sorbi lichidul aromat. Ceaiul era atît de bun, în casă era cald, apropierea femeii dădea întîlnirii și momentului o prospețime nemaiîntîlnită. De emoție simți că izbucnește în plîns.

Cît de departe erau grijile ! Senzațiile lui din trecut, celula rece de piatră, iarna din munții României. Exclamă :

— Amîndoi ne simţim bine unul cu altul. Să lăsăm pă rerile mele stupide. Nu sînt jandarm şi nu voi fi jandarm Cred că n-am fost niciodată jandarm !... E ca şi cînd na tura întreagă ne-ar fi hărăzit. Tu, aşa după cum ai spus mă iubeşti, nu-i aşa ? Mă iubeşti şi eşti marchiză.

— Te iubesc foarte mult ! Marchiza vîrî o bucăţică d pesmet în gură şi, în vreme ce fizionomia ei deveni aspră şi încordată : parcă n-ai observat că te iubesc foarte mult

— Ba da, întări Tănase, dorind-o înflăcărat pînă la du rere. De ce ar trebui să despicăm firul în patru ? Pentru c e atît de greu să fim noi înşine ? Eu n-am fost jandarm nu sînt şi nu voi fi jandarm. Tu, marchiză, ai mărturisi că eşti prietena mea, aşa este ?

— Da, murmură marchiza, simt asta ! Simt că *devin* pri etena ta !

— Simţi ?! El tresări privind-o fix în ochi. Nu eşti si gură ?!

Un ropot puternic de nea amestecat cu gheaţă clătină fe reastra sinistru. Tresăriră neliniştiţi. Necunoscutul parcă s-ar fi concretizat ameninţîndu-i de afară, din ger, cu nişte ochi de monstru. Cu toate acestea o puritate nou coborî, rece, în sufletele lor neliniştindu-le. Mîinile lo calde se reîntîlniră ca într-un joc al zbuciumului sufle tesc neexteriorizat decît prin atît.

Tănase rosti :

— La fel sînt şi eu !

Se trezi în celulă, cu regretul că fusese un vis.

Marchiza frumoasă, de o inteligenţă şi un mister ce fascina Femeia visată, femeia marchiză era departe ; plecase parcă pe o planetă unde bietul Tănase nu avea nici un fel d acces. Plecase pe o planetă depărtată şi presimţea, cu în spăimîntarea aprinsă a inimii îndrăgostitului, că nu v mai avea vreo întîlnire cu ea în nici un alt vis. Că visu acela, petrecut acum cîteva minute, avea să fie ultimul

V

În zilele următoare a nins mai mult. O zăpadă pufoasă, amestecată cu ploaie, săruta pămîntul. Fulgii albăstrui cădeau în curtea postului de jandarmi la rădăcina celor doi brazi şi se prefăceau în tină cleioasă.

Vreme rece şi umedă. De nicăieri nu sosea nici o amnistie. Ochii lui Tănase străluceau de febră ; hainele şi le rupsese de nervi. Îl tortura mai mult decît orice, chiar decît singurătatea, nespălarea. Regreta, în unele momente de disperare, că nu e animal. De mic copil văzuse că animalele din preajma casei omului au o limbă. O limbă aspră şi caldă, plină de salivă cu care-şi ţesală blana...

Într-o noapte se visase sperietoare de ciori în curtea Castelului din Vicleni. Turţuri luminoşi de gheaţă se măriseră treptat pe îmbrăcămintea lui.

Ar fi îngenuncheat să se roage pentru soarta sa neaşteptată. Dar se schimba oare ceva ?!... N-avea să se schimbe nimic. Septembrie Perdeleanu îl zvîrlise aici. El avea să-l ridice ori să-l uite. Era în mîinile acelui om periculos.

...Printr-o asociaţie de idei se trezi alergînd la marginea unui oraş. Alerga în întîmpinarea femeii visate. Alerga sub un cer al zorilor de zi în care oricine deslușea desimea stelelor. O teamă copleşitoare îl cuprinse. Îi tremurau mîinile.

— Sărută-mă, iubito, îi cerea marchizei. Sărută-mă, sărută-mă ! Braţele tale de chihlimbar să mă îmbrăţişeze.

De nu m-aş trezi !

Nu vreau să mă trezesc în corpul meu de jandarm. Vreau să fiu mereu în corpul acesta ce e lîngă tine.

Să mă trezesc şi să adorm în corpul acesta, să fiu mereu şi perpetuu pînă la moarte. El, omul care vine şi se întîlneşte cu marchiza, tînărul frumos şi liber, cuceritorul.

El nu știe că sînt eu, toți nervii lui cred că sînt El, în vreme ce eu știu bine că El sînt Eu. *(Oh, doamne, cum vine asta ? Nu înțeleg nimic, și totuși ?...)*

Ce fereastră miraculoasă s-a deschis în fața mea, o mie de ochi par că privesc către stele și-mi apropie lucruri pînă ieri miraculoase și nemaivăzute.

Nu-mi aduc aminte de trecutul Lui, al acelui bărbat cuceritor, nici nu vreau să-l știu. *El* nu este jandarm, n-a fost jandarm și nici nu va fi jandarm. *El* are un trecut pe care nu-l știu și nici nu vreau să-l știu.

Îl cunosc prea bine pe-al meu, îi șoptea un glas venind din depărtări, și-mi creează repulsie.

Amîndoi sîntem acum unul într-altul, prezentul meu cu al Lui se contopesc.

Sîntem înfometați după perfecțiune. Cine știe unde începe prezentul Meu și unde al Lui ?

El rămîne adormit în Mine, îl port mereu în suflet, în carne și-n toate înțelesurile lucrurilor ca pe o amintire. Una din cele mai plăcute amintiri.

N-aș vrea să mă mai trezesc în umezeala și tristețea orelor de carceră, cînd vine amurgul și frigul strecurat pe sub ușă se subțiază... Îl implor să rămîn cu El, trupul adorat de marchiza cu mîini de chihlimbar, în salonul acela plăcut la fereastra căruia ninge continuu.

El nu m-aude. El doarme adînc, un somn necunoscut, evident dirijat de o putere enormă, enigmatică, la fel ca într-un roman fantastic.

Un gînd amar îmi șoptește la ureche o presimțire.

— Să nu te trezești ! mă povățuiește gîndul. Căci atunci *prezentul* trăit împreună cu El, flăcăul frumos, cuceritorul, ce se întîlnește cu marchiza, femeia-iubită, femeia-visată, va pieri și tu te vei prăbuși fără nici o mîngîiere în prăpastia închisorii ! Vei fi ca și mort. Un mort rece și trist. Te vei prăbuși în prăpastia unei realități înghețate.

Ce înseamnă asta ? se întreba Tănase. Adică eu nu mai sînt eu ? Eu sînt o altă persoană ? Un alt bărbat, ce se întîlnește cu marchiza, femeia-iubită, femeia-visată ? Dar dacă aș fi un alt bărbat de ce trebuie s-o văd *eu* pe marchiză prin acel bărbat ? De ce să n-o văd cu ochii mei ? Ochii mei de jandarm. Nu de fost jandarm, ori de viitor non-jandarm. Mă numesc Tănase Ghirescu și *sînt Jandarm.*

De necrezut, și totuși admisibil, în situația mea bizară, că sînt jandarm în tîrgul Vicleni.

— Încă nu sînteți un trup, bolborosea glasul, e adevărat ! Dar cînd veți fi un trup, tu vei intra în El ; atunci va începe tragedia. O tragedie înfiorătoare și măreață. Pieptul tău, picioarele tale, fruntea și mintea ta, tot ce a fost al tău va zace pe pătura groasă și murdară din celula de pe Valea Prahovei. Conștiința va fi departe, departe, pe meleaguri, unde de curînd se introdusese ascensorul, unde marchizele beau ceai privind la cîini albi de vînătoare tolăniți pe blănuri scumpe. Atunci vei fi treaz în *El*, copleșit de groaza ca El să nu se trezească, dorind să-i acoperi ochii și simțirea, ca să vezi și să simți tu, prin El. Dacă tînărul acela situat la sute de kilometri depărtare va afla că în el s-a introdus conștiința unui alt om, atunci lumea se va stinge pentru tine Tănase Ghirescu. Tînărul acela străin va voi să fie singur, așa după cum ai fost și tu Tănase Ghirescu, singur, un om, un jandarm oarecare, căutînd în tot locul și în orice clipă să te realizezi, fie chiar și bătînd, arestînd... Un om identic cu el însuși, așa cum sîntem noi, toți oamenii de pe pămînt.

E în puterea acestei forțe să dirijeze coordonînd totul : gîndurile, ideile, senzațiile mele și ale lui. Căci dacă *El* se va trezi și va constata că nu mai are conștiință, că locul ei a fost ocupat de conștiința altui om, înapoi calea ți-e închisă...

Vocea cu ondulări metalice încetă brusc. Jandarmul Tănase Ghirescu, începea să se trezească dintr-un somn adînc. Dar, în definitiv, se întreba el, visul acesta nu e mai real decît visele trăite pînă acum ?

Ce resurse sufleteşti îi impun cu tărie acest vis ? S-ar putea să fie victima unei obsesii, dar mai presus de orice, Tănase intuia, cu pregătirea lui simplă de jandarm, lipsit de şcoli înalte, că ceva straniu se infiltrase în propria lui viaţă. Era ca şi cum cineva străin îi pătrundea în conştiinţă, i-o smulgea ca să i-o trimită la sute de kilometri depărtare, înlocuind conştiinţa altui trup ? Un trup de bărbat, *ceva mai tînăr decît el*, după cîte îşi dădea seama, a cărui faţă n-o văzuse niciodată, (căci — neaşteptată prevedere — marchiza nu avea în interiorul acelui salon nici o oglindă). Trupul acelui bărbat străin se mişca, vorbea, acţiona într-un anume fel, fără ca să-şi dea seama de existenţa unei conştiinţe străine, a lui, a jandarmului Tănase Ghirescu...

VI

Se scursese astfel paisprezece zile de încarcerare pînă cînd Perdeleanu, şeful de post, cumnatul său, fratele Siminei, păşi în celulă solemn.

Cum Tănase şedea întins pe pat, cu bărbia în piept, Septembrie Perdeleanu i se părea mai înalt şi chiar mai slab. Septembrie tăcea, cu ochii lui mari arzători, privind prin transparenţa ferestrei ninse din abundenţă. Abia în clipa aceea, Tănase observă la cumnatul său o uşoară nuanţă de mister, degajată din chipul lui slab, osos şi galben — o mină galbenă ce fascina.

Nervii sensibilizați ai lui Tănase, din pricina celor paisprezece zile de detenție, sesizară o scurtă nuanță de umor în această tăcere.

Dar Septembrie Perdeleanu nu de asta îl închisese în această celulă. El era afectat de ceea ce făptuise, la beție, cumnatul său Tănase Ghirescu. Greșise într-un fel atît de profund, încît greșeala lui nu afecta numai obligațiile legale jandarmerești, ci însăși cea mai elementară atribuție civică. Nu sărise să ajute un om aflat în primejdie de moarte, ba mai mult, amenințînd cu arma, oprise inițiativa celorlalți cetățeni, care ar fi sărit, poate, în valuri, s-ar fi sacrificat, de n-ar fi fost el. Făptuise acest act în numele cui? Oare sub influența acelei puteri, care-i transmitea un vis mai real decît toate visele de pe pămînt? Pentru că, de fapt, nu era un vis, ci un fenomen, mai de grabă, cu totul și cu totul particular pentru conștiința lui Tănase Ghirescu. Un fenomen de nepătruns.

„Oare voi fi eliberat?" se întreba Tănase în clipa cînd Septembrie Perdeleanu intra solemn pe ușa carcerii. Presimțirea că va fi eliberat îi strecura o vagă melancolie în suflet.

Își spunea că e posibil ca o dată cu eliberarea sa, evadarea într-un alt trup, al bărbatului dintr-o altă țară, aflat la sute de mii de kilometri depărtare, să nu se mai repete. Va fi din nou ceea ce a fost, adică un simplu jandarm pe nume Tănase Ghirescu, om al dracului, frumos însă, cu sufletul sucit, care atrage privirile fetelor, cînd cu pasul hotărît și ținuta dreaptă, înțepînd aerul cu cozorocul de lac al chipiului strălucitor trecea pe sub ferestrele Străzii Mari.

Iată-l acum abătut și trist în biroul șefului său.

După vreo cîteva secunde de la sosirea lui Perdeleanu, care își luase în serios rolul de a tăcea, intră Hondru purtînd o tavă cu un copan de curcan dat la cuptor, aburind.

Ce neobișnuită fusese constatarea că foamea nu-l torturase pînă atunci ? Tot timpul refuzase ciorba și pîinea acră de carceră. Acum foamea i se înfipse în stomac cu forța unei gheare sfîșietoare.

Se repezi și înfulecă totul pînă la ultima îmbucătură. Grăsimea se scurgea dulce între gingii, carnea curcanului era picantă și pufoasă. Înfulecă multă vreme în tăcere, privit la răstimpuri de șef și de Hondru, ce rămaseseră în picioare, năuci.

Destupară și o sticlă de vin vechi, ce purta pe albul sticlei paing pe jumătate putrezit. Vinul chihlimbariu, amintindu-i de culoarea mîinilor marchizei, gîlgîi în paharele bine spălate.

— Măi, i se adresă Septembrie Perdeleanu, cu ochii pe jumătate închiși, ciocnind paharul cu Tănase. Cît ai stat aici, m-am gîndit că tu porți o tărie neasemuită ! O tărie ce mi-a rămas multă vreme ascunsă. Tu suferi, mă, fără să crîcnești.

— Hm ! mîrîi Tănase ursuz și neconvins, tamponîndu-și gura cu șervetul alb. Ce prostii îți mai trec prin cap ! Așa o fi dacă zici tu ! Dar cum să ți-o spun ? Pe mine alte gînduri mă farmecă...

— Ce fel de gînduri, Tănase ?

— Ți-o spun pe șleau ! Te-aș da jos ! Te-aș da jos cu mare plăcere, ca să conduc secția de jandarmi mai bine, așa cum știu și cum am învățat. Nu cu temeri și vicleni turcești, cum faci tu, Septembrie Perdeleanu ! Adeseori nu știe nimeni pe ce lume te afli și de cele mai multe ori se îngrețoșează omul de tine. Aș conduce cu mult curaj, așa cum cere moda azi. Strună ar merge totul ! Te asigur ! Degeaba mă privești așa urît ! Uite cum ! Unele, cam încurcate, le-aș da uitării cu desăvîrșire. Nu mi-aș aprinde paie în cap din asta...

În afara treburilor noastre aș organiza un bordel, dar știi, strașnic, cu marfă a-ntîia ! Bordelul m-ar finanța cu taxe pe sub mînă, ca să-ți spun drept. Adevărații bărbați din tîrg s-ar simți bine, și jandarmeria la fel. Aș mobiliza lingherii ca să nu se preumble nici o jigodie murdară ori turbată în timpul arșitelor verii, cînd lumea iese să ia un pic de aer pe sub brazi, la promenadă. Aș face curte femeilor frumoase, chiar și la prințese. Hai, zi ! N-am înnebunit în pușcărie ? și rîse fără să se poată opri.

— A ! tresări Septembrie Perdeleanu un pic amuzat de tot ceea ce auzea. Cu prințesa... cu ea în persoană, am vorbit chiar azi. Închipuiește-ți, relata șeful lui Tănase cu un glas cam dogit, alterat de tutun, prințesa a oprit rabla ei de mașină lîngă Cazinou și mi s-a adresat tare radioasă : „Domnule șef, poți să-mi faci un serviciu ? mi-a spus. „Doamnă, îi zic, orice vorbă aruncată de Alteța Voastră devine o poruncă pentru reprezentantul ordinei din Vicleni !" „Bine, a zis prințesa, făcînd botul acela de maimuță, dat cu prea mult fard, am să-ți cer ceva care nu va fi prea ușor." Și ce crezi că-mi zice, știi ?!

— De unde vrei să întrezăresc ? bolborosi Tănase aproape plictisit.

— „Te rog, zice prințesa, să-l eliberezi chiar acum pe domnul Tănase Ghirescu, auzi ? Vina lui e atît de mică ! Neînsemnată, domnule Septembrie Perdeleanu !" Îmi spusese „domnule Septembrie Perdeleanu" cu o politețe nesperată. Ea, care altădată nici nu m-ar fi salutat. Și-am simțit o drăgălășenie în felul cum își țuguia buzele. „Iar după ce-l eliberezi — căci ai să-l eliberezi, nu-i așa ? — spune-i domnului Tănase Ghirescu să treacă și pe la mine să-mi facă obișnuita vizită de politețe." Apoi s-a urcat la volan, a ambreiat rapid, și-a pus ochelarii de soare, a fluturat mănușa și m-a lăsat ca trăsnit în drum.

Urmă o tăcere înghețată, apoi Perdeleanu zise :

— Ce legătură ai tu cu prinţesa ?

— Glumeşti ? zîmbi Tănase triumfător. Ştiu că am legături doar cu femei visate, cu marchize, nu cu prinţese, cum pretinzi tu !

Rîseră amîndoi amuzaţi. Tănase ştia că totul va fi luat sub forma unei glume, de aceea, cînd Septembrie Perdeleanu încercă să-l tragă de limbă, el refuză. Era un subiect ceţos.

Marchiza, personaj atît de scump inimii sale, se depărta în aura unui vis romantic. Imaginea ei se prăbuşea în dureri şi visuri, simboluri şi dorinţi neexprimate. Şi oricît se străduia să o mai reîntîlnească, din ziua cînd a ieşit din carceră, spre nespusa lui suferinţă, nu izbutea.

VII

E dis-de-dimineaţă. Ramurile parcă plîng. Apa se scurge, lacrimi, pe lemnăria udă a cerdacului. E toamnă şi stă întins în pat alături de Simina. Nu, nu e toamnă. De mult a nins, acum se împrimăvărează. Se amestecă imaginile asemenea anotimpurilor, iar asta se datoreşte faptului că ar vrea să trăiască încă o dată întîlnirea cu o femeie visată. Ochii îi deveniseră meditativi, tot privind pe fereastra aceea care nu mai e cea de demult, fereastra din celulă... Simina doarme somnu adînc. Parcă vocea marchizei, femeia visată, se apropie de urechea lui şi-l întreabă :

— Te mai gîndeşti la întîlnirea noastră ?

— Nu prea, minte el.

— Eu mă gîndesc, deşi sînt femeie ! răspunde marchiza.

— Am uitat tot !

— Poate acesta este rostul bărbaţilor, să uite ! completează marchiza cu regret.

— Poate acesta este rostul femeilor, să aştepte! bolborosește Tănase, simțindu-se tare deștept.

— Cine poate spune care e rostul nostru cu adevărat? întreabă marchiza cu o nuanță artificioasă în voce.

— Rostul meu e să te aştept! zise Tănase răspicat şi bărbos.

— Şi eu care credeam că iubirea se naşte din tăceri şi că m-ai uitat cu desăvîrşire!

— N-am să te uit niciodată, căci eşti femeia visată, şi desăvîrşire ar fi pentru mine dacă am sta totdeauna împreună.

— Îmi place tot ce-mi spui tu acum, omule! Te iubesc, nu înțelegi, de ce m-ai părăsit atîta vreme?!...

— Îmi vorbeşti atît de deosebit, încît simt că, închizînd ochii, te voi atinge cu buzele. Dar nu pot să te ating cu buzele. Eşti departe... Fii bună atunci şi dă-mi adresa ta, țara ta, oraşul şi strada ca să mai pot ajunge o dată la casa ninsă, cu cîini albi şi cu focul aprins în cămin. E război, dar voi căuta să străbat hotarele ca să fim iarăşi în dreptul aceleiaşi ferestre... Ei, ce zici?!

Marchiza tace, parcă i-ar fi pierit graiul, apoi totul se topeşte, risipindu-se ca un nor alb pe un cer de vară. Dialogul dintre el şi femeia visată fusese o iluzie. Simina doarme. Ceasul deşteptător ticăie enervant. Sunetul sec, ritmic, dar persistent, îi răneşte timpanele.

VIII

— Ascultă, nevastă, e adevărat ce mi-a trăsnit aseară prin somn?!

— Ce?! întrebă Simina punîndu-i în față o cană de pămînt plină cu lapte proaspăt.

— Îmi frec, precum vezi, fruntea, zise Tănase încurcat și gîndurile-mi zboară. Nu mă dumiresc de fel ! Să nu-mi pierd și mintea ce mi-a mai rămas.

— Ha-ha ! rîse Simina, mușcînd dintr-un codru de pîine. Nebun ai fost de cînd ne-a pus pirostriile pe cap la bi serică. M-am întors către tine, cum cerea datina, coru cînta — șapte sute de lei, l-a plătit nașu — era un cor nu glumă. M-am întors, și în ochii tăi s-a oglindit groaza. Am citit în ochii tăi cum te vîrau cu de-a sila într-un sicriu. Brrr ! mi se zbîrlea părul măciucă. Dar zii, nu lua în seamă la prostiile ce ți le-nșir ! Ce ți s-a năzărit ?

Tănase dădu pe gît restul de lapte din cana de lut.

— Nu prea-mi vine să spun ! Nu știu cum faci, că tot deauna îmi tai cheful !

— Ei, zii ! îl îndemnă Simina îngrijorată. Oi fi avînd vreun temei de ți-e teamă că-ți pierzi mințile !

— Zic, ha, dacă-mi aduci niscai murături, un boț rec de mămăligă, cum o fi, și-o bucată de carne prăjită di garniță.

— Pretențios ai fost și năzuros, Tănase !

— Dacă mi-e foame, femeie !

— Burta o să-ți ucidă toată istețimea minții tale ! spus Simina cu năduf, cînd să iasă pe ușa cu pirogravări î lemn, ușa din casa cea nouă.

— Stai ! porunci Tănase, cu glasul lui cel de la post

— Ho, că m-ai speriat, natantolule ! Mă crezi o dedat la destrăbălări de-ți ascuți limba la mine ? Nu-s cea di urmă tîrfă îmbrîncită pe podeaua postului de jandarmi

— Stai, și încremenească-ți clonțul ! S-aduci și-o ceapă mare, mai degerată, alege una de-ale dulci, s-o crăpăm c pumnul de marginea mesei să lunece fasolea ca unsă.

— Așa-i, bărbate, bine-ai zis ! Mi-ai stîrnit și mie poftă de mor. Aduc iahnia de fasole de alaltăieri să mă nînci s-arunci cu căciula în cîini.

Simina îi puse încet toate astea în față, pe un ștergar alb, cum știe ea, țărănește. Tănase înfulecă încet, cu melancolie. Simina nu-și găsește locul pe scaun ; dă cu piciorul în pisică, să se mute mai încolo javra leneșă și purecoasă. Nu știe ce se ascunde în capul plin de minuni al bărbatului ei. Mereu o minunează cu un soi de vorbe ce parcă răzbat dintr-o călătorie plutind pe deasupra orașelor și țărilor, a apelor și a veșniciei.

— Hai, zi, ce ți s-a mai năzărit ?! suspină Simina nerăbdătoare.

— S-a rupt frontul la Iași, nevastă, și nemții fug ca potârnichile, cînd vînătorul a tras din plin într-un cîrd !

— Lasă, zise femeia, agitînd palma, altceva te rîcîia la inimă ! Nu ocoli, știi că te prind. Oi fi tu mare jandarm la postul tău, prinzi hoți și derbedei ca șoareci în cușcă, dar aici ești prins precum mă știu, de mine, și nu mi-ai scăpat niciodată. N-ai să-mi scapi nici acum.

Tănase morfolea între măsele o bucățică dulce de slănină. Zise :

— Poporul o să se răzvrătească împotriva tiraniei nemțești. O să ceară o altă libertate, ai să vezi, numai !...

Cu brațele încrucișate pe piept Simina i se uită fix în ochi zicînd :

— N-o mai face pe profetul Izechil și spune nebunia ce-ți zace în cap ! Îs curioasă !... Frecă un măr în mînă și îl întinse : E ultimul !

— Sînt trist c-a secat butoiul de vin ; acum nu mai avem nici mere ! Ori primăvara, cînd se schimbă sîngele în noi, cere să căpătăm noi puteri. Altfel ne părăsesc forțele, ca pe nemți aliații.

— Spui ori ba ?! îl somă Simina aproape furioasă.

— Nu-mi vine ! Ai să zici că iarăși mă pîndește strechea.

— Să mor dacă scoț o vorbă ! îl asigură ea.

— Nu ești tu de-ale tăcutele ! spuse Tănase cu ifos.

— O fi vreo trăsnaie de tot nebună ? sări Simina gata să-și dea duhul de curioasă ce era. Mai tare ca înecul răposatului ăla sub sloiuri ?! Brr ! Și-acum mă cuprinde frigul și parcă mă fac lemn la gîndul că băutura ce-ți ardea creierii a lăsat să piardă sub ghețuș un creștin așa de soi !... Cum se poate să fi făcut una ca asta măi Tănase ? !

— Hai, termină, să nu te-ating !

— N-ai decît, știi că-mi place cînd mă bați ! Ce, nu ești tu bărbatul meu ? ! Ia te uită !

— Bine, fă, nebuno ! că mie îmi zici nebun, dar tu ești a mai nebună de pe lume ! Cum să dau în tine ?! Palma, biciu și îmbrîncitul sînt ale slujbei.

— Love**ș**te-mă tu și n-am să zic nimic ! Ai să vezi ! De-asta nu ești bărbat pe de-a-ntregul pentru că nu m-ai bușit ! Dacă te-ai luat după frate-miu, Septembrie Perdeleanu ! E cu păcat să vorbesc, dar nici să tac nu pot ! Fug femeile de el ca dracu de tămîie, că-i școlit ! Mde ! Fin, delicat, nu ca noi... niște oameni de rînd, acolo, care mîncăm fasole cu ceapă și ne miroase gura a hamsii.

— Ia, nu-l mai vorbi de rău pe frate-tu, că ți-e frate ! Iar cînd mi te-ai agățat de gratii, la carceră, parcă erai de altă părere... o zădări Tănase tăind în două mărul și dîndu-i jumătate.

— Eh ! am zis ce mi-a trecut prin cap de teamă să n-o întinzi ! De fugeai din carceră atunci, cădeai din lac în puț, iar frate-miu, cu toate că mai ține la mine, de, ca soră, rămîne neputincios în fața vremurilor ! Apoi se revoltă ! Ce tot vorbești tu ? Te mînca Curtea Marțială. Lasă, că și Septembrie, frate-miu, e os sucit ca tine. Niciodată nu știi ce-i zace în inimă și-n cap ! S-a împotrivit el, cînd a fost să mă mărit cu tine ! Ce vrei ? Știa ce grea e meseria de jandarm ! E acrit pînă peste cap. Dar acum te-a apărat. Ți-o jur ! N-am de ce să te mint, că nu prea țin cu el. Sep-

tembrie e un om, nici în car, nici în căruță. Cînd îl cauți acasă, nu-i. Umblă brambura pe coclauri, naiba știe pe unde-și duce veacul. Măcar de-ar avea vreo ibovnică, să trăiască cu ea în ascuns de lume! Aș! Ți-ai găsit! Om la aproape patruzeci de ani și nu știe nimenea ce-i cu el. Nici cu că i-s soră. Școala aia, care a făcut-o el demult la București, i-a cam sucit capul. Așa gîndesc.

— Ce școală ?! întrebă Tănase mirat.

— La București, nu știai ?

— Nu.

— Cu ce bani a făcut școala aceea, nici Dumnezeu n-a aflat. Se zice, c-ar fi învățat, chipurile, o școală de ingineri. Vreo cinci ani a stat pe-acolo. Praful s-a ales de învățătura lui... Acum mă duc la grajd să dau vitelor de mîncare, că-s flămînde.

Ultima parte a acestei consfătuiri cu nevastă-sa l-a determinat pe Tănase să devină gînditor.

IX

În acea dimineață de început de primăvară, Tănase ajunse la ușa Castelului și aștepta să treacă pragul, mai bine-zis, să i se deschidă ușa grea de fier forjat. În cele din urmă poarta se dădu în lături și gîndul îl purta cu oarecare emoție și reținere, bucurie și satisfacție spre înalta doamnă, care, în cîteva clipe, avea să-l privească. Prințesa nu conta în ochii săi ca femeie, dar Tănase reflectă că va folosi mijloacele cele mai abile ca înalta doamnă să ajungă în ochii și în mîinile sale *ceea ce va voi*. Nu, n-o să-l refuze... Niciodată o femeie nu l-a refuzat pe el... *Cine este el?* De ce-l ajută femeile, cînd, uneori, nici nu are vreo simpatie pentru ele ?! Nu se poate pune

totul pe seama înfăţişării sale. O, nu ! Nici vorbă ! Şi, în felul acesta, pe încetul, Tănase ajunse la întrebarea filozofică ce şi-o pun adolescenţii în şcoală, cînd efervescenţa culturii şi receptivitatea la idei noi, dată, mai ales, de contactul cu ştiinţele pozitive şi cu literatura, şi-o pun cu atîta frecvenţă : „Cine sînt eu ?" O idee, ce-a iscat în toate vremurile tragedii, drame, conflicte între generaţii, dorinţa fierbinte de afirmare, sila şi repulsia. Tănase era cu atît mai încurcat cu cît la întrebarea firească : „Cine sînt eu, în momentul de faţă ?" nu izbutea să dea un răspuns mulţumitor.

Tremura, prea avea sufletul pe buze şi, cu toate că era ferchezuit şi parfumat, uniforma cea nouă îl cam stingherea. Păşea pe un coridor plin de penumbra ce-i năpădea nările cu un iz rînced de mucegai înflorit. Trăgînd cu ochiul într-o oglindă mare cît un perete, cu ape tulburi, îşi zări, pe neaşteptate, obrazul transfigurat de nerăbdare.

Asta aduce ghinion ! îşi zise Tănase. Reveni la o figură glacial-serioasă, din nopţile cînd participa cu Hondru, Lică şi Geambaşu, slujbaşii de la post, la arestări şi bătăi şi observă cum devine tot mai palid, ca şi cum o lumină puternică i-ar fi lovit retina. Ochii mari străluceau frumoşi, negri, ca două stele sub fruntea înaltă.

Aştepta deci, cu armele ascuţite, lupta. Din nou mirosul de mucegai, din coridorul penumbros, îl ameţea. Un curent de aer proaspăt, rece, sosi pe căi tainice, parcă direct din pădurea cu ciuperci răsărite după ploaie. Totuşi Tănase nu-şi pierdu răbdarea, deşi era într-un fel destul de nerăbdător.

În sfîrşit, ajunse în salonul cel mare. Reprezentanta celei mai înalte clase din ţară trimise camerista, a cărei ţinută contrasta vădit cu interiorul. Camerista, o tînără fetişcană, era îmbrăcată ceva mai bine ca o precupeaţă de rînd vînzînd seminţe în piaţă, iar, dacă apariţia ei avea ceva de

preț, aceasta era numai tinerețea obrazului fraged, nespus de rozaliu și a mîinilor încă subțiri.

— Prințesa vă așteaptă ! murmură camerista, cu un anume accent oficial în voce. Asta suna aproape destul de bine a ritual cunoscut prin castele, necunoscut însă de un simplu jandarm.

Tănase îi mulțumi fetei din vîrful buzelor, ca un domn. Astfel își închipuia Tănase că mulțumește un domn. Urcă scara de piatră, acoperită cu un covor lung purpuriu.

Castelul era înzestrat cu remarcabile bolți aurii, fresce afumate de vreme, vitralii ocrotite de gratii din fier forjat, reprezentînd vag, grație luminii filtrate și aproape murdare, portrete necunoscute lui Tănase, în chipuri asemănătoare sfinților din biserici, poate chiar sfinți din biserici, neclintiți și frumoși ; îl căută pe însuși sfîntul Gheorghe călărind pe calul său alb, în vreme ce ucidea cu lunga-i suliță balaurul, dar nu-l găsi. De aceea scara de piatră i se păru și mai lungă. Se înșirau tablouri mari, cu rame grele, uriașe, prăfuite. Tablouri de familie : prinți, prințese, prințișori-copii ori prințișoare-copile în costume vechi, aurite, un domn obscur al Țării Românești și jos de tot anii cînd fuseseră pictate tablourile. Tănase se înspăimîntă puțin, aplecîndu-se să descifreze anii de pe tablouri. Una din indicațiile metalice ale ramelor arăta că tabloul provine din secolul al XVII-lea. Alta, secolul al XIV-lea, și tot așa pînă în negura istoriei. Jandarmul era emoționat, aproape amețit de mîndrie că se afla acolo, invitat. Iată-l în fața unei uși albe, înalte. Așa trebuie să arate, își zise, ușa unui rai îmbătrînit...

Dinăuntru se cernea rar, ca o ploaie difuză, dar armonioasă, o muzică nemaiauzită pînă atunci de urechile lui Tănase Ghirescu. O muzică ce părea că are ceva din scînteierile soarelui și ale divinității. Tănase se zăpăci de atîta

întuneric. Pe pereți atîrnau în penumbră, mirosind a naftalină, covoare cu firul lung și desene șterse.

Prințesa apăru cîrîind (mai mult din obișnuință), ceva pe franțuzește. Înaintă spre Tănase, destul de sprintenă, nu se sprijinea în baston, ca de obicei, deși penumbra salonului în care intrase invita la această primă impresie. Prințesa înaintă spre Tănase neașteptat de jovială și binevoitoare. Zise :

— Sînt salvatoarea ta, domnule ! Ce te uiți așa la mine ? ! Nu sînt așa cum ți-oi fi închipuit ? Cît de chipeș ești ! Ai, omule, o tinerețe înfloritoare ! Între timp se așează pe scaun, fixîndu-l cu privirea strălucitoare de pisică ascunsă în întuneric. Mai bine ar fi să tac, să nu te trag de limbă asupra unor subiecte la care n-am acces ! Așa cum tu n-ai avut acces pînă astăzi în Castelul meu ! Rîse. Ai și tu, e firesc, secretele tale, ce să-i faci (ridicase din umeri). Nimeni nu se supără pentru un astfel de lucru. Dar de ce taci ?

— Sînt onorat, Alteță ! murmură cu distincție Tănase.

— Cît de frumos vorbești ! exclamă Prințesa mulțumită.

— Nu mă pricep la vorbe frumoase ! i-o întoarse el vrînd să se așeze, dar nefăcînd-o încă.

— Ei, orice om frumos și tînăr trebuie să se priceapă la vorbe frumoase ! Mai ales cînd se află în fața unei femei, nu-i așa ? ! De altfel, remarc cu bucurie că ai un ton mult prea dulce, pentru meseria pe care o îndeplinești, meseria brutală de jandarm. Asta-ți face cinste ! Te prețuiesc, domnule !

— Sînt măgulit, Prințesă !

— Hai, nu mai face mofturi, i-o reteză ea, cu un anume spirit, și vino mai aproape, așa ! Mai că nici nu te vedeam ! Luiza, strigă ea către cameristă, Luizo, ridică, fato, draperia să ne vedem la față !

Camerista, care-l primise pe Tănase, sosi parcă plutind pe apă și, fără a rosti vreo vorbă, după cum fusese pová-

uită, ridică draperia, după care ieși respectuoasă, în vîrful picioarelor, tot așa cum intrase.

— Ai venit să-mi mulțumești ! reluă Prințesa, parcă ar fi uitat ce vorbise.

— Prințesă... bolborosi Tănase, fără să știe cu adevărat ce se cade să spună în acel moment.

— Iar te rușinezi ? ! O, Doamne, îl apostrofă Prințesa, amuzată. Ce ți-e și cu tinerii de azi !... Soția dumitale mi-a arătat greutățile prin care treceai...

— Soția ? ! o întrerupse Tănase ca trăsnit.

— Da, da, îl asigură Prințesa, noi femeile știm mai bine să privim realitatea decît voi bărbații. Nu te mai mira ! Noi, femeile, conducem lumea. Iar dacă se întîmplă să fim femei cu adevărat, nu ne punem mintea cu mîndria voastră, de bărbați, uneori stupidă ! Mă înțelegi ?

— Nu, Prințesă !

— Dar nici nu trebuie să mă înțelegi ! Vorbesc și eu că-mi place să mă aud vorbind. Și rîse. Mai apoi, cu o oarecare tristețe : Stau zile și ani în șir închisă în Castelul ăsta, care a început să prindă miros de mucegai. Mi-e teamă că și inima mea o să mucezească. Apoi, deodată, fără trecere : Mă crezi nebună ?

— Vai, Prințesă !

— Hai, nu te mai înroși așa și spune !... Te-am ajutat, pentru că te știam, altfel...

— Mă știați ? ! se miră Tănase din nou, fiind de astă dată sigur că se află în realitate și nicidecum în timpul vreunui vis. Îl cuprinse deodată un dor nespus după femeia visată. Un dor după întruchipările încă de neexplicat, unde el, Tănase Ghirescu, un simplu jandarm, avea cultură și o conversație neașteptat de spirituală.

— Cum să nu te știu ? ! ripostă prințesa răgușit. Treceai zilnic cu calul tău alb, acum trei ani, prin fața Castelului, fără măcar s-arunci o privire spre fereastră.

Tănase își încleștă dinții ; gingiile Prințesei se dezveliră arătînd, ce e drept, o dantură falsă, dar impecabilă. Femeia îl părăsi cîteva clipe, lăsîndu-l să zăbovească în fața unei mese lungi cu o tavă de argint încărcată cu fructe. În acest scurt și nespus de pitoresc răstimp, Tănase auzea în baie cum executa vocalize pe nările subțiri. Executa cu îndrăzneală și fantezie un fragment de operă bufă. Acum zece ani cîntase la Palatul Regal în „Rigoletto" de Verdi și tot atunci lumea bîrfea că fusese amanta Regelui Carol al II-lea, la lumina lumînărilor. În orice caz, dacă nu fusese întocmai (lumea vorbește multe !), relațiile ei se extindeau pînă în cea mai înaltă societate a țării și numai gîndul că se afla aici, datorită înfățișării lui, îl determina să se tulbure și să-și cîntărească cît mai bine gesturile și cuvintele.

Prințesa amintise *că-l știa*. De cînd ?... Cu calul alb trecînd pe sub ferestrele castelului !... Mintea îi alerga înspăimîntată, ca un iepure pe zăpadă, iarna, într-o pădure, cînd este hăituit de gonaci și răzbat din depărtare împușcăturile vînătorilor. Deodată, ca la lumina unui fulger, descoperi ceva uluitor : oare prințesa nu era supusă aceleiași voințe străine, reci și impenetrabile, în dorința copleșitoare de-a obține ceva, ce lor deocamdată le rămînea necunoscut ? !...

Se liniști repede. Un aer de parfum și de corp neașteptat de tînăr (ah ! vezi, Simina avea de ce să se teamă !) îi trezi nările, făcîndu-le să freamăte. Prințesa trecu pe lîngă el, se așeză pe scaunul cu spătar din față.

— Ia o portocală ! porunci Prințesa privind tava de argint încărcată de fructe.

Tănase nu se mișcă ; încremenise țeapăn lîngă masă. Atunci, ea luă o portocală proaspătă (zări unghiile ei lungi, pe care oja se cam descojise), o curăță repede, în vreme ce-l privea surîzînd pe sub genele rimelate. Abia acum Tănase o vedea pentru prima oară. Devenise deosebit de frumoasă.

O teamă nedesluşită îi arse inima. Teama de a n-o trăda pe marchiză — femeia visată.

— M-am spălat pe mîini ! preciză prinţesa gingaş, cu un realism ce-l îngheţă pe bărbat, în vreme ce decoja portocala.

Să spun, „pentru mine e o mare cinste, că mă aflu la Castel şi mănînc din mîna dumneavoastră o portocală ? !" îşi zise Tănase. Sînt fraze ce te clasează printre oamenii de rînd, din care el, Tănase Ghirescu, jandarmul tîrgului, tocmai se străduia să evadeze, ajungînd cu sprijinul Prinţesei un om mare. Mai bine să tac, îşi zicea, şi s-o privesc adînc în ochi, fie ce-o fi ! Găsi că acest gînd e cel mai rezonabil. Şi tot privind-o continuă s-o judece : da, da, îşi spuse, e aproape de vîrsta cînd femeia mai are una, cel mult două aventuri, cu cei de-o vîrstă cu ea, adică mai mari ca ea...

Dar stai, se apostrofă tot Tănase, ce-s prostiile astea ?! Joacă mai departe ! Tot mai departe, nu încheia jocul... E cu totul şi cu totul nepoliticos, ca şi o dovadă de proastă creştere, să taci prea mult şi s-o priveşti aşa la nesfîrşit.

— Am venit, începu el scorţos şi solemn, să vă mulţumesc pentru gestul de adîncă omenie, ce vi-l datorez ! M-aţi scos din puşcărie, Alteţă !

— O, cîtă seriozitate ! exclamă Prinţesa şi izbucni în rîs ca o fetiţă privindu-l dintr-o parte.

„Primul pas a mers bine !" cîntări Tănase.

— Dar, şopti Prinţesa, ţuguindu-şi buzele, mă faci să mă simt stingerită, tot uitîndu-te mereu la mine.

— Mă iertaţi ! se scuză jandarmul. Rostul vizitei mele s-a încheiat ; şi la aceste cuvinte se ridică.

— Dar portocala ? ! exclamă Prinţesa, cuprinsă de fervoare sărind din scaun, cu mîna arătînd spre tavă.

— Alteţă, n-o să mă credeţi, îngăimă Tănase duios, nu mă forţaţi să mănînc căci roşesc în faţa dumneavoastră !

„Excelent ! îşi spuse Tănase, tot mai uluit de unde-i vine aceste năstruşnice gînduri. Oricum, continua el în memorie,

ideea că roşesc mîncînd în faţa prinţesei este excelentă. Dacă te gîndeşti că Ionel, tîlhar de codru, la douăzeci şi trei de ani (fusese executat anul trecut) roşea ori de cîte ori mînca în faţa paznicilor închisorii.

— Cum să iau vorbele ? rosti Prinţesa, descumpănită. Să le iau ca un compliment ? Atunci să ies din cameră ! Şi rîseră iarăşi amuzaţi. Prinţesa făcu un pas ; Tănase se ridică în picioare ocupînd locul pe unde trebuia să treacă Prinţesa. Ochii lor se uniră. Prinţesa îi trecu fulgerător braţele calde în jurul gîtului, îl sărută pe gură lung şi-i zise moale ca o pisică :

— Cere-mi orice, dragul meu !

Tănase ridică fruntea, ca şi cum s-ar fi aflat pe o culme în soare şi ar fi bătut vîntul. Se simţea pe treapta cea mai de sus a înaltei societăţi. Judeca : braţele acestea ce gît au înconjurat ? Pe al regelui, pe ale înalţilor curteni şi acum... Oh ! suspină Tănase de fericire încercînd o senzaţie nemaipomenită de complicitate intimă, pe care numai bărbaţii o gustă în asemenea împrejurări. Dar din nou, o voce extrem de practică şi de realistă îi striga : *„Tănase, nu mai visa atît ! Coboară pe Pămînt !"* Asta şi făcu: Lăsă gîndurile într-aripate pe seama altor timpuri mai propice reveriei şi porni să mîngîie părul Prinţesei cu vîrful degetelor.

Tresări brusc. Prinţesa schiţă un gest instinctiv de reţinere şi neplăcere, ca o teamă secretă, de aceea Tănase reduse gestul pînă la mimare.

— De şase ani îţi urmăresc trecerea ! şopti prinţesa. Te doream şi o singură privire mă îngheţa, dar eram după perdelele Castelului. Aici, la mine. Unde totul e rece şi neprimitor, pe cînd tu treceai jos, pe cal. Cînd te-ai ivit pentru prima dată pe motocicletă m-am întristat. Aparatul acela făcea atîta zgomot !... Şi avea un mare, mare dezavan-

taj : cu el treceai prea repede. Oftă. Știu că nu mă înțelegi ! adăugă ea cu o oarecare durere. De cînd ai intrat și te-am văzut, am știut că n-o să ne înțelegem... Sau, mai bine-zis, eu voi fi aceea care nu voi fi înțeleasă în nici un fel. Mi-e imposibil să-ți găsesc vreo vină. Tu nu ești vinovat, n-ai de ce să fii ; eu da, căci m-am îndrăgostit, mărturisi Prințesa. Știu, știu, nu protesta, am destulă experiență ! N-am fost căsătorită niciodată și mi-am trăit viața pe care mi-am dorit-o, fără să-mi pese de lume... Bărbații sînt ingrați, nu trebuie să spui nici că-i iubești, nici că-i dorești, chiar dac-o simți ! E o mare greșeală ! Pentru această sinceritate am plătit la nesfîrșit. Cel mai bine e să te domini și-i prinzi în laț cu răceala ! Eu sînt sinceră de-asta pier de fiecare dată și sufăr !

— O, Alteță !... oftă jandarmul mulțumit.

— Nu vreau să te jignesc cu nimic, continuă Prințesa, dar de prima dată, de cînd te-am zărit, mi-am zis că poți să devii un om însemnat !

„Om însemnat ! reflectă Tănase... Om mare ! Sigur !"

— Și-ai s-ajungi ! continuă Prințesa convingător. În cel mult cinci ani, vei ajunge atît de sus, încît nici să nu mai atingi tîrgul acesta josnic ! Sînt sigură de asta cum sînt sigură că exist și existența mea nu e o minciună !

Tănase asculta.

— Voi folosi relațiile mele, continuă Prințesa, ca să ajungi un om însemnat și să cutreieri liber lumea. Ai mai dori altceva ?

Tănase încremeni locului cîteva clipe. I se părea c-ar fi coborît în urma unei procesiuni, într-o lumină de poveste, pe ușile larg deschise ale unei biserici, însoțit de Prințesă în straiele unei zîne. O muzică lentă însoțea pașii cortegiului, în vreme ce un glas de orgă acompania această solemnă și măreață trecere peste puritate.

— Alteță, îi șopti Tănase Ghireșcu pripit și-o prinse de mînă, știți, n-o să mă credeți, așa cum și dumneavoastră spuneți că nu vă voi crede și, mai ales, nu vă voi înțelege niciodată ! Alteță, îi șopti la ureche căscînd ochii mari, am să vă spun un secret : uneori mă trezesc trăind în altă țară, o țară străină, într-un oraș străin !...

— Vrei să-mi spui că n-ai fi în toate mințile ! surîse Prințesa și-i puse o mînă pe umeri. Dragul meu, cît te-ai speriat ! Se mai întîmplă. O, bineînțeles... și-l mîngîie abia vizibil pe obraz.

— Vă jur, Alteță, că nu mint ! insistă jandarmul Tănase. Cuvintele mele în anumite împrejurări sînt dictate de altcineva. Uitați-vă ! Vedeți ! Și acum pronunț cuvinte care nu sînt ale mele, pentru că, uneori, am credința că mi se dictează cuvintele. Iar cînd nu mi se dictează, cum se întîmplă acum, îmi rămîn pe limbă vorbe care n-au nici o legătură cu meseria mea și le-aș rosti, dar n-am pentru cine !

— Cît de viclean ești ! exclamă Prințesa. Ehei, ești dotat cu fantezie !.. Ce dorești, domnule ?... Cere-mi orice !...

Tănase își drese glasul și spuse, avînd senzația stînjenitoare că se află la școală :

— Doresc un post de comisar, oriunde în țară !

Prințesa îl privi înspăimîntată în ochi, chiar furioasă. „Ce prostie am făcut ? !" își zise jandarmul. Prințesa se îndreptă spre fereastră înălțîndu-se cu o mînie neașteptată.

— Comisar ? ! Asta ai zis ? ! repetă ea indignată.

— Mda ! bolborosi Tănase, venindu-i să leșine de spaimă.

— Bine că nu vrei să fii șef-furier ori simplu căpitan de poștă !

— Aveți dreptate, doamnă, dar ce pot face eu cu două clase de liceu, numai ? !...

— Mda ! Două clase de liceu ! Asta-i puțin, șopti Prințesa mîhnită și se întoarse cu spatele spre fereastră.

— Am mințit, să știți, zise Tănase, n-am două clase de liceu, ci șapte clase primare !

Prințesa avea brațele încrucișate și-și trecea palmele peste pielea dezgolită, probabil rece, încă frumoasă, ca și cînd ar fi fost vag zgîlțîită de frig.

Se considera mic și neînsemnat față de autoritatea acestei femei. Împins de un imbold obscur, dar izvorînd din generozitate și dintr-o măreție vagă, jandarmul Tănase se aplecă adînc și prinse între degetele sale pulpana scumpă, un pic roasă a veșmîntului.

Obrazul Prințesei rămase însă de marmură, dar întinse totuși mîna și-l invită să se ridice, ceea ce Tănase și făcu.

— Viața e ca o capcană ! șopti ea. Trebuie să te cuprinzi de dorința de a fi conducător ! Vîrful piramidei sociale cheamă pe cei aleși. Ești frumos, ai vigoare și mi se pare că ești deștept ! Sări ! Nu contează cîtă carte cunoști, ci cum te descurci ! Sări ! Odată ajuns acolo sus, vei avea o sută de profesori, o mie să te învețe ce vrei și ce nu vrei. Multe o să-ți displacă, dar va fi necesar să le faci, căci altfel nu se poate. Asta vreau să fac din tine ! Un conducător. Acum poți pleca !

Un val de lumină pătrunse înăuntru prin fereastra mare a castelului. Perdeaua de catifea fusese trasă de Luiza.

El, Tănase, un simplu jandarm, era în miezul acestui vis, și visul avea să i se îndeplinească. Visul nu avea să i se irosească pentru că cineva, foarte bine intenționat, aflat, desigur, sus, avea grijă de el.

Se retrase un pas ; o vază japoneză veche pocni ca o detunătură de pistol, făcîndu-se țăndări pe mozaic.

Prințesa evaluă pierderea, însă bunul simț din ea o invită să repare cu o vorbă momentul de stupoare și de panică. Întoarsă de la fereastra de unde ședea, rosti cu curtoazie :

— E un semn bun ! Sărută mîna Prințesei (o întinse dezinvolt) și nu uita că te-am invitat peste trei zile.

El se înclină și ieși.

X

Trecură cîteva zile de la întîlnirea cu Prințesa. Lui Tănase nu-i mai veni să se ducă la ea ; îi dădu un telefon. Ea nu era la castel. N-o mai căută. Tănase voia să se întîlnească cu femeia visată și nu știa cum.

De obicei ploua des peste tîrgușorul Vicleni de pe Valea Prahovei. Ploaia rece de primăvară se amesteca cu zăpada rămasă în pete murdare pe pămîntul jilav. Într-o astfel de zi, Tănase se întîlni pe stradă cu Simina.

— Să-mi trăiești, bărbate ! Vii de la castel ? făcu nevastă-sa cu o nestăpînită curiozitate.

— Ba, de la post ! rosti Tănase oarecum revoltat de îndrăzneala Siminei. Ce-i trece prin cap ! Nu te știam geloasă ! Îs frînt de osteneală !...

Simina zîmbi vag și privirea ei alerga în urmă, pe cărarea pustie de brazi.

— Ia, uită-te puțin în urmă ! îi atrase Simina luarea-aminte.

Tănase privi în direcția arătată și păli. Înțelese deodată că venea din direcția castelului, unde locuia prințesa, fără să fi fost măcar acolo, în vreme ce postul de jandarmi, de unde pretindea că vine, se afla, într-adevăr, într-o direcție cu totul opusă. Se zăpăci deodată, scoase chipiul și mozolindu-l în pumni bolborosi :

— Măi... femeie... eu...

— Lasă, bărbate, vede și-un orb c-ai tras la măsea !

Tănase nu mai înțelegea nimic. Era ca și amețit, fără să fi băut un miligram de alcool.

XI

Tresări brusc. Ridicat pe jumătate, Tănase privi fereastra ; în acea clipă îi era dat să trăiască o senzație nouă, neîmpărtășită pînă atunci de sistemul său nervos. Închidea ochii, ca să-i deschidă iar într-o vrajă. Nimic de pînă acum nu se asemăna cu ceea ce îi era dat să vadă. Ce-i asta ?... își spunea. Prin vine parcă-i aleargă un fel de morfină. O stradă obscură îi apare, cu un felinar învăluit de o pînză grea de ploaie ? Dar poate să jure că nu s-a mișcat de sub pătura groasă, moale și atît de călduroasă a căminului său. Ah, da ! Desigur ! Auzea clar, în stînga, răsuflarea adîncă a Siminei. Dar și sunetul acesta se pierdea într-o depărtare fără sfîrșit. Se simțea plecat departe, într-o altă casă, cu alte mobile, alte ferestre tot întins și nemișcat pe un pat mai tare. Patul acesta s-ar asemăna cu cel aflat într-un cabinet medical. Gleznele resimțeau răceala metalului nichelat. Aerul se umplea de șoapte misterioase. Dar unde se afla, pentru numele lui dumnezeu ? Cine vorbea lîngă urechea lui, aproape dădea ordine ? Era o voce aspră, guturală, aproape cunoscută, un glas de bărbat. „Novocaină" aude cu o claritate izbitoare, iar peste cîteva secunde, cînd se părea că-i gata să descopere misterul acelor vorbe ciudate și a stării lui deosebite, vibrațiile sonore se pierdeau într-o dulce bolborosire melancolică, asemănătoare clipocitului de ape.

Acum, în fața sa, întocmai ca pe un ecran zărește cu o neasemuită claritate un crîmpei din Strada Mare, pustie la ora aceea a dimineții. Iată-l pe Tănase înmărmurind în fața unei băltoace ; face un pas către un anumit punct al marginilor ei, saltă, iar de o parte și de alta a picioarelor atîrnă două pulpane de palton, căptușite pe dedesubt cu o blană măruntă, scumpă. Rămîne cu ochii pironiți spre locurile familiare ale străzii. Nespus de ciudat, Tănase începe

să aibă certitudinea că i se transmit pe propria lui retină de om adormit imaginile altui om treaz, care păşeşte pe stradă, şi-şi încheie pulpana paltonului lîngă un felinar uitat aprins în ploaie.

Dincolo de alee se zăresc siluetele unor case obişnuite.

O lovire ceva mai puternică a ramurilor desfrunzite îl făcu pe Tănase să tresară. Presimţea iarna ce se reîntorcea. Apoi drumul, felinarul, băltoaca n-au fost o realitate?

„Să doarmă!" îşi zise. O, de-ar dormi alături de Simina, de şi-ar reface forţele pierdute.

Tănase încercă începutul unui somn liniştitor şi reconfortant. Deodată sări din pat şi rămase cu ochii pironiţi la fereastră. Era treaz. Oricît voia să se convingă de existenţa unei ferestre biciuită de ploaie nu era în stare. Fereastra pierise din nou, surescitarea îi circula ca un argint viu prin artere şi vene, pierduse orice control asupra sa.

Cum se întîmpla? Ieşise doar pe stradă să ia puţin aer, deşi în continuare rămînea în pat cu Simina, chiar în clipa cînd trecea băltoaca datorată apei de ploaie. Şi nu adormise, nici n-avea de ce.

Auzi o voce. Vocea Siminei, numai puţin schimbată.

Glasul se ruga:

— Rămîi cu mine! Frigul de afară pătrunde pînă în oase. Nu e primăvară cum arată calendarul, e toamnă, m-ai părăsit de mult!

— Ce-ai înnebunit? De ce vorbeşti ca firoscoasele alea de la radio?

Dar Simina n-asculta dojana şi continua pe acelaşi ton artificial:

— S-a răcit iubirea ta pentru mine, ne amăgesc amintirile, de ce? Dacă aş căpăta un alt corp, o altă faţă, un alt păr m-ai iubi ca în prima seară, nu-i aşa?...

— Simino, tu ai înnebunit?

Femeia îndurerată nu contenea cu aceeași amărăciune să se roage de el, așa cum nu-i era firea și nici chiar vocabularul de simplă țărancă ajunsă să trăiască într-un tîrgușor de munte alături de un jandarm. Un jandarm, ce e drept frumos, dar jandarm.

— Da, spun cuvinte mari, nepotrivite cu mine și cu tine, cuvinte care ascund fericirea. Dar cuvintele astea trebuie spuse, nu crezi ? Pentru că ele ascund o istorie. Istoria dintre mine și tine.

Simina porni să plîngă cu sughițuri, pentru ca peste puțin să reia :

— Lacrimile nu mai impresionează decît în romanțe, la un pahar de vin ! Oh, Tănase, nu te opresc, faci ce vrei cu tine, cu ceea ce se întîmplă în afara ta, însă nu ieși în stradă, nu ! Am visat urît și visele urîte se împlinesc întotdeauna. Mie mi se împlinesc visele întotdeauna, și asta nu e bine de loc.

Așa vorbise nevastă-sa. O Simină nouă, neadevărată și falsă. O Simină izvorîtă poate din viața aparte ce o ducea acum.

Și atunci Tănase începu să simtă o nouă formă de-a vedea lumea, obiectele, copacii de pe stradă și din păduri, zăpadă pufoasă ce scîrțîia sub picioare.

Parcă el, Tănase, un simplu jandarm, ar fi născocit o nouă lume nemaivăzută. În cele din urmă, după ce străbătu un drum lung, se trezi de-a binelea.

Cufundată în pernele mari, albe, Simina dormea adînc, respirînd la intervale regulate prin gura ușor deschisă. Ce bine ar fi să poată și el respira atît de nepăsător ! Trebuie să fie tare plăcut, își zise și era sigur că nu se înșela de loc.

...Retina i se întunecă întocmai ca la cinematograf și i se proiectă strada cotropită de ploaie. „Ce caut afară ?" își zise cu spaimă.

Trăiesc într-o lume nouă. Într-o lume cu suflete ce zboară din corpuri şi se cuibăresc în altele, cînd acestea nici nu gîndesc ca să treacă în alte corpuri, şi de aici în altele, şi aşa mereu, la nesfîrşit, cît există mişcare, gîndire şi viaţă, sentimente, iubire şi moarte. Uite, treci într-un corp şi de aici, într-altul mai lipsit de oboseală, mai tînăr, perfect. Şi nu mori, dar te trezeşti dimineaţa într-o altă ţară, unde cafeaua cu lapte are alt gust, camerele sînt mai luminoase, femeile mai frumoase, mamele mai blînde şi mai iertătoare, tu însuţi eşti mai înalt şi, într-un fel, cu mult mai seducător...

...Ce caut în stradă ? Să fiu atent ! S-o trezesc pe Simina ? Dar stropul de curiozitate îl îndemna să n-o facă. Frica, mai tare fiind, îl birui ; încercă să-şi împingă ambele mîini spre Simina. Îngheţare ; mîinile îi erau reci ca din beton. Într-o sforţare considerabilă nu mai putea străbate un milimetru. Murise ? Ce toropeală dureroasă !

Plutea peste vîrfuri de copaci cu crengile chinuite de ploaie, peste ţigle, acoperişuri cu sfîrleze mari ce se învîrteau în bătaia vîntului ; un cîine murat de apă se tîra mîrîind şi intră în cuşcă ; iată o sfîrlează destul de mare, dar Tănase fu surprins văzînd-o nemişcată. Cînd rafalele de apă băteau cu putere, sfîrleaza se silea să pornească. Tănase încremeni locului, o privi mai multă vreme pînă se hotărî s-o pună în mişcare ; un ţăruş fusese înfipt în ea, ca s-o înţepenească. Tănase vru să scoată ţăruşul şi să elibereze sfîrleaza, avea sentimentul unei fapte bune, însă mîinile nu-l ascultau, rămăseseră înţepenite. O forţă covîrşitoare îl chema : „Ridică-te şi vino mai repede ! E necesar !"

Într-o toropeală dureroasă Tănase se recunoscu în tînărul acela, aflat la sute de kilometri depărtare. Lăsă sfîrleaza şi-şi continuă alunecarea. Zbura, zbura, în vreme ce acasă, în pat, o deznădejde biruitoare îi copleşi toţi porii năclăiţi de sudoare.

Un strigăt lung, sălbatic, ca un vaier de agonie îi izbucni din piept, fără să răzbată un sunet în afară.

Se mişca şi respira, respira şi se mişca, *simţea că noul său corp e mai strîmt decît cel lăsat în pat*. Dar oare era în pat? Nu pe o masă de experimentare? O masă acoperită cu un cearşaf alb, aşa cum se obişnuieşte în operaţiile chirurgicale? Oare nu astfel se proceda cu trupul său, dar mai ales cu conştiinţa? Nici măcar nu se putea opune cu nimic, ca sub forţa unei puteri magice. Nu era nici o putere magică, ci o forţă asemănătoare electricităţii, care te adoarme, ca să te supună. Plămînii îi simte prea îmbîcsiţi de tabac. Tuşeşte. „Bună-ziua" — îl salută careva. Cine o fi? Inciudat, îşi răsuceşte noul lui trup plăpînd şi subţirel, căci trupul acesta, spre deosebire de acela prin care o vedea pe marchiză, era plăpînd şi subţirel.

Silueta drumeţului care a dat bună ziua se topeşte discret în avalanşa pînzelor de apă. „Mă roade un galoş, îşi zice, ah! ce galoş enorm în comparaţie cu trupul nou, de loc primitor ca al meu!"

Vede unghiile tăiate drept, nasturii uriaşi de la palton, stofa gri, un pic roasă pe la margini. Şi, în loc de orice primă impresie, nu-şi recunoaşte haina, mîinile, manşetele boţite. Nu recunoaşte ploaia, nu recunoaşte oraşul, nu-şi recunoaşte sîngele ce-i circulă prin vine.

Îndreaptă degetele spre ochi. Ah! acum poartă ochelari, e mic şi pirpiriu... În loc să se afle la sute de kilometri depărtare, e chiar în Vicleni. Dă ochelarii jos de pe nas. Totul se tulbură, peisajul, ploaia se schimbă în ceaţă deasă. Dispare şi felinarul. Aşază iarăşi ochelarii pe nas: vederea i se limpezeşte. Dar unde sînt eu, Tănase Ghirescu, cel din pat? Văd. Picioarele-mi sînt învelite în pleduri. Mîinile odihnesc deasupra cearşafului şi văd. Zăresc ca pe un ecran cum celălalt corp subţirel şi pirpiriu se mişcă pe străzile pline

de apă. O aud pe Simina cum respiră adînc parcă s-ar înăbuși. Oh, dar toată această viață e groaznic de obositoare. Deschid ochii, în jurul meu domnește un întuneric desăvîrșit, ca într-un fund de mare. *Își dă seama că e captiv. Supus aceleeași forțe neostoite, care-i mișca ușor, amorțindu-i, aproape toți mușchii.*

„Ce frumos eram atunci ! Corpul meu mirosea a trup tînăr ! Mi-era drag de el. Mi-era drag de femeia visată. Și corpul ei mirosea atît de frumos. Era și el un corp aproape tînăr, desprins parcă din păduri cu cascade și minotauri albi apăruți ca în vis. Iar cînd ne îmbrățișam, în camera cu ferestre ninse și cîini albi tolăniți pe blănuri, o făceam cu plăcere. Pielea femeii visate avea un gust nedefinit, încît aș fi rămas o veșnicie lîngă ea, fără alte gînduri întunecate, atras de acest mister. Pielea mea era bună și caldă, cu un gust ușor amar, cum spunea marchiza, îndrăgostită. Ne făcea plăcere apropierea corpurilor noastre tinere, tinere ; savuram începutul apropierii mai mult chiar decît apropierea în sine. Aveam un alt corp ! Dar cu această stîrpitură de corp ! Ce zîmbet ucigaș înflorește în mine ! Marchiza n-avea ce face cu un om mediocru, slab la trup, cu plămînii îmbîcsiți de tabac și cu ochelari.

XII

Întruchipatul (bucuros) : Din spusele tale, desprind cu plăcere că e posibil să fi devenit cel mai mare inventator de armă secretă, nu-i așa ?

Blondul : Adevărul nu se ascunde în vorbele tale. Încă nu, poate mai tîrziu...

Intruchipatul (insinuant) : Vezi ? ! Atenţie, deci...

Blondul: Voi fi atent, dar împotriva procedurilor curente diplomatice, încep cu sfîrşitul convorbirii noastre, adică cu ceea ce se consideră tot timpul esenţial : dispozitivul ! Întinse palma, făcînd gestul specific al celor care cer. Contrar... (un gest spre gît imită tăierea)...

Intruchipatul (rece) : Prefer înţelegerea.

Blondul (jubilînd) : Asta ne-am spus şi noi : o să ne înţelegi !

Intruchipatul (cel în pielea căruia se afla Tănase) : Sînt curios să vedem despre ce e vorba !

Blondul : Ţi-am şi spus : dispozitivul ! Eşti bărbat, pe deasupra un om obişnuit cu ciudăţeniile ! Sper că nu vei lăsa mecanismul nostru de spionaj să acţioneze cu iuţeala fulgerului. Şi aşa am ajuns prea departe...

Intruchipatul (uimit) : Pe cuvîntul meu dacă înţeleg ceva !

Blondul (perspicace) : Forţează-te, domnule, şi-ai să înţelegi, totul e o chestiune de înţelegere.

Se lăsă o tăcere îngheţată în care pădurea vecină părea că participă cu neclintirea ramurilor albe. Zăpada scînteia pe brazi, netedă şi curată, de un alb desăvîrşit, ce lăsa să se bănuiască în inima pădurii frigul ucigător.

Blondul (sadic) : Cu fiecare clipă de tăcere în plus ştii ce-ţi semnezi ?

Intruchipatul : Nu.

Blondul : Sentința de moarte.

Întruchipatul (degajat) : Domnule, ne-am întîlnit pe stradă ! Traverseaz-o, te rog, și lasă-mă în pace, ca să nu am impresia că m-am întîlnit cu un nebun. (Dă să plece cu abilitatea pașilor de pisică.)

Blondul (crud) : Mi-ești dator cu un răspuns !

Întruchipatul (vizibil rece) : Asta-i răspunsul meu : nu te-am văzut, nu m-ai văzut ! Circulă !

Blondul (jubilînd răutăcios) : Dacă înțeleg bine, îmi ceri să te însoțesc pînă la laborator, unde, în condiții pașnice și fără opoziții de nici un fel, îmi vei înmîna dispozitivul și devizul său. Deci, te însoțesc ! (Schiță gestul de a-l lua de braț.)

Întruchipatul (în pielea căruia se afla Tănase, se opri în loc, ca lovit de trăsnet) : Să mă însoțești ? ! Pleacă, domnule, și vezi-ți de drum !

Blondul (rîde) : Tocmai asta nu puteam suporta : amestecul altora în viața noastră științifică. Numai că viața dumitale științifică, deși în momentul de față este foarte retrasă, vei fi nevoit s-o faci publică. Nu sîntem noi de vină dacă ți-ai ales o asemenea invenție de o importanță atît de covîrșitoare. Și-apoi (foi un teanc gros de bancnote în buzunarul de la piept) suma nu este de loc de lepădat. E o sumă frumușică ! Te însoțesc pînă la laborator și-mi predai dispozitivul.

Am aflat că e nespus de mic. Aşa este ?

Intruchipatul (neştiind ce să mai zică, privea ceva nedesluşit într-un luminiş depărtat).

Blondul : Peste două săptămîni trimitem un avion să te aducă în Germania. Führerul însuşi îţi va face cinstea să te primească. A auzit numai lucruri frumoase de dumneata, îl interesezi.

Intruchipatul : Cîtă fidelitate !

Blondul : La ce te referi ?

Intruchipatul : La faţeta unui război ca acesta. Şi, mai ales, la cîtă fidelitate e necesar să dedici războiului.

Blondul (rîzînd fanatic) : Ha ! Mica dumitale invenţie este o picătură într-un ocean de apă, comparată cu mii de descoperiri şi invenţii de arme secrete ce însoţesc şi pregătesc victoria reichului, victoria führerului.

Intruchipatul (în pielea căruia Tănase se simţea tot mai strîmt din pricina trupului pirpiriu şi firav) : Tocmai de aceea vorbeam de fidelitate. Victoria, ideal rîvnit de popoare, s-ar putea (cum e capricioasă din fire), să nu vă fie fidelă vouă, germanilor ! Dintr-o pricină foarte simplă !

Blondul : Care ?

Întruchipatul : Mi-e greu să-ți explic ! Ar fi zadarnic, nu m-ai înțelege.

Blondul (mai fanatic) : Nu-ți dai seama ce vorbești ! Dacă piere reichul piere și invenția ta !

Întruchipatul (cerebral) : Nu m-am temut niciodată de pieirea unei descoperiri, ci de neînțelegerea ei de către oameni. Savanții lucrează paralel în toate țările și, uneori, n-ar trebui să ne uimească descoperiri simultane în puncte cu totul diferite ale globului. De altfel, vorbești cu atîta siguranță de un dispozitiv și de o invenție științifică parcă aș fi oferit-o ! (Răspicat.) Nu sînt persoana pe care o cauți !

Blondul : Ce ? !

Întruchipatul : Nu sînt inventator ! Mă iartă, dar credeam că se poate observa, din replică : *eu sînt poet.* (Se depărtează repede.)

Strada e pustie.

Blondul (scoate un mic pistol și trage) :

Întruchipatul (mai are timp să ridice din buzunar o minusculă cutie și să întoarcă o rotiță).

„Ah, în ce belea am intrat, își spuse Tănase, în vreme ce urmărea această scenă întins în pat. O priveliște, de altfel, mult prea familială : felinarul și imaginea Blondului ce-l

urma îndeaproape pe întruchipat. Blondul și Întruchipatul erau în stradă. Pînze de aburi se înălțau din pavajul trotuarului conferind străzii o neclaritate poetică...

XIII

Cine fusese necunoscutul ? Și de ce Întruchipatul oprise acel dispozitiv. Iată tot atîtea întrebări tulburătoare, care-i circulau prin minte lui Tănase Ghirescu cu o viteză fantastică, în vreme ce se deplasa pe Strada cea Mare, cu hainele cele noi, în civil, cu gîndul că, în cîteva minute doar, va vedea fața de „maimuță" a Prințesei. Rîse, reflectînd cu cîtă gelozie o privea Simina pe Prințesă. O femeie aproape bătrînă, dar care fusese în trecut de o frumusețe uluitoare.

Un pas la stînga, peste o băltoacă aproape secată de razele soarelui cam slab, soarele începutului de primăvară. Un soare ce risipește în sîngele pisicilor prima răsucire a nevoii întîlnirilor nocturne.

Jocul de-a șoarecele și pisica ! bombănea singur mergînd... În ce lume intrase ! Unde erau gîndurile lui simple, cele care dintotdeauna i-au dat liniștea, pacea și fericirea ?

Întruchipatul, după toate aparențele, a fost împușcat, își zicea. Visul fusese întrerupt în momentul cînd acțiunea devenise tot mai palpitantă. E, într-adevăr, nemaipomenit, își spunea Tănase Ghirescu, ca legea absurdă a unei mașini, de a cărei existență semenii săi habar n-au, să poată să-i creeze o altă viață, un alt univers. El, un simplu jandarm din Vicleni, numai cu șapte clase primare, devenise școlit, fără să aibă școală, cult, fără să fi citit decît cărți polițiste, și alea puține. Contractase de mic o mare aversiune pentru cărți, o tulburătoare antipatie, moștenită de la răposatul

său tată, Ion Ghirescu. Uneori, mai ales toamna, dacă tatăl său îl găsea cu o carte în mînă îl apostrofa : „Iar citeşti ? !" Ca şi cum cititul ar fi fost un viciu ce s-ar fi abătut peste capul unui om simplu de la ţară. O boală ce-avea să-l scrîntească, să-l aducă dincolo de limitele înţelegerii lucrurilor, spre o zonă în care lumea devine peste putinţă de înţeles. Aşa gîndea tatăl său, Ion Ghirescu, om simplu de la ţară.

Stări sufleteşti mai complicate, taine ascunse fără dezlegare, istoveli nenumărate începuseră să dea tîrcoale sufletului lui Tănase.

Începînd să deteste situaţia ce-i fusese hărăzită, sfîrşi prin a o admira cu ardoare, întrebîndu-se pe bună dreptate : Oare ce avea să-i rezerve viitorul ?

XIV

Tănase îşi luase un concediu, se simţea obosit.

Medicul Ulmeni purta halat alb, o pereche de ochelari prin care străbătea o privire tăioasă, dar calmă. Omul acesta elegant şi sumbru moştenise o mohoreală saturniană din pricina unui renume nebunesc, ce-l obţinuse încă de tînăr, în întreg orăşelul de pe Valea Prahovei.

Înainte de a ajunge la medic, Tănase stătuse cîtăva vreme în anticameră. Un miros de iodoform, de scrum răcit de ţigară, ori de cerneală tipografică proaspătă de la revistele ce înfăţişau pe Rosita Serrano cîntînd „Lili Marlen" îl ameţeau.

După o lungă aşteptare, iată mîna întinsă a medicului Ulmeni. Un zîmbet aparent îi înfloreşte pe buzele subţiri. Într-un colţ amorţit al memoriei jandarmului se naşte întrebarea : *„Nu cumva ?"* Nu, nu ! retractează el. Şi de ce

nu ? !... Nu, își zicea Tănase cu regret, nu e El... Nu poate fi El... Mîna uscată a doctorului Ulmeni era rece, transpirată.

— Nimic serios ! afirmă medicul rece după ce îl consultă, retrăgîndu-se cu o foaie de hîrtie spre biroul înalt (îl privi printre pleoapele abia deschise cu strălucirea aceea rece, calculată). Spuse : Aș vrea să am sănătatea dumitale, ești doar obosit !...

— Nu-s bolnav ? întrebă Tănase temător.

— De loc ! Vei dormi cîteva zile mai mult, răspunse doctorul. Am să-ți dau și cîteva medicamente. Ce e mai important : hrană și odihnă. Odihnă multă !

Nu poate fi el ! gîndi Tănase. Cel mai renumit medic din Vicleni, cu cabinetul pe Strada Mare, pe așa-zisul Corso, unde țigăncile vindeau trandafiri, garoafe, flori de munte și flori de grădină într-un masacru de toate culorile și demoazelele bordelului treceau languroase purtînd frumoșii pantofi cu toc ortopedic, o modă a războiului, și angajau adolescenți cu ochi umezi luîndu-i discret de braț. Colcăia o lume în acest tîrg, iar medicul Ulmeni era mult prea ocupat cu o clientelă mare, pentru a putea inventa acel dispozitiv de-o importanță covîrșitoare în seria armelor secrete ale războiului.

— După o săptămînă vii la mine ! Revii să te văd ! încheie medicul și-i întinse rețeta.

XV

Tănase a stat lungit în pat, luînd doctoriile prescrise de doctorul Ulmeni.

De-ar fi iarăși, se gîndea jandarmul, în casa unde la fereastră ninge ; pe covoare moi de lînă dorm cîinii albi de vînătoare și-n apropiere stau doi ochi dragi ce-l învăluie

cu o strălucire duioasă. Dar nu e ! Şi tot gîndindu-se mereu la marchiză, aceasta începu să-i vorbească :

— Unde ai fost ? Atîta timp am rămas singură !... Buzele mele sînt arse de sărutările ce nu mi le-ai dat, corpul meu freamătă la apropierea dorită. Pentru ce întîrzii de fiecare dată atît de mult !... Eşti crud ! îl ceartă marchiza. Viaţa e o clipă din imensa eternitate ! Noi ne-am întîlnit şi nu trebuie să ne despărţim !

Apoi toate aceste visuri, îngînări de parfum, sunet şi culoare se pierd ca nişte ecouri risipite într-o depărtare poetică.

Nu fusese marchiza, nici apartamentul cu cîinii albi de vînătoare tolăniţi în apropierea căminului cu sfioase flăcări arzînd. Vorbise doar el, Tănase, cu vorbele alese ale celuilalt bărbat, tînăr, aflat la sute de kilometri depărtare de Vicleni. Vorbise de unul singur, ca un bleg.

Oare ? ! tresări Tănase ca furat de-o beţie. Trupul meu moale acum, în patul cald, sub cuvertura groasă de lînă, presimte un parfum, ca zborul blînd al unei păsări rare. Nu cumva asta se datorează morţii Întruchipatului ? Şi cînd era tot cuprins de întristare în faţa acestei posibilităţi, pleoapele sale se transformară din nou într-o cortină luminoasă. Tănase sta întins şi vedea acelaşi felinar... Blondul, într-un balonzeid alburiu se plimba încoace şi încolo, aşteptînd ; ochii îi scăpărau. După un colţ de stradă se iveşte şi Întruchipatul, inventatorul. Dar Tănase n-avea cum să-l vadă pe Întruchipat, pentru că *el însuşi* era Întruchipatul. Cu alte cuvinte, ceea ce vedea Întruchipatul vedea şi el jandarmul Tănase.

Blondul : Iată un om care se ridică din mormînt fără să prezinte prea mari răni (cu cinism), în afara nepăsării.

Intruchipatul : Nu s-ar spune același lucru despre armele de foc ce le deții !

Blondul : ? !

Intruchipatul : Sînt false, nu ucid ! După ultima noastră întîlnire am crezut că am murit. Eroare ! Trăiesc mai bine decît înainte...

Blondul : Asta am și intenționat. Suferința însă, te asigur, va veni !

Intruchipatul (supărat) : Iarăși cuvinte mari !

Blondul : Nu mă crezi ?

Intruchipatul : Încerc...

Blondul (sfat) : Crede în cuvinte mari ; nmuai ele au țesut istoria de-a lungul mersului de melc al omenirii.

Intruchipatul (imitîndu-i jocul) : O clipă de adevăr ?

Blondul : Cultiv adevărul la fel ca și situațiile stranii...

Intruchipatul (repede) : Nu s-ar zice ! Mai ales, dacă ne-am lua după ultima întîlnire, cînd ai tras în mine !

Blondul (explicînd) : Am tras un glonte încărcat cu anestezic ! În schimb și tu deții dispozitive false ! Sîntem chit !

Intruchipatul (jubilînd) : Desigur ! la un asemenea glonte, un asemenea dispozitiv ! N-a fost mai drept așa ?

Blondul (corect) : De data aceasta te avertizez că dețin gloanțe veritabile, dum-dum.

Intruchipatul (rece) : Nu mă tem. Ceea ce mă supără e infidelitatea.

Blondul (curios) : Te referi la faptul că nu te-am lichidat atunci ? !

Întruchipatul (tace ; după un răstimp) : Știu eu ?...

Blondul (hotărît) : Te voi lichida ! Un strop de sînge în plus nu strică pe altarul războiului. Va fi cu atît mai bine !

Întruchipatul (scîrbit) : Ți-am spus că sînt poet și nu inventator ! Data trecută replica ta m-a atras, acum îmi repugnă. Ar fi mai rezonabil să ne despărțim.

Blondul (întinde brațul și-l prinde strîns pe celălalt) : N-ai să pleci ! Doresc invenția ! E o jucărie frumoasă ! Vei primi bani ca pentru o jucărie frumoasă. Ai inventat un lucru admirabil. Presupun că materialul tehnic din care este lucrată această invenție e material german. Cu atît mai mult acest dispozitiv va fi al Germaniei, oricît te vei opune.

Întruchipatul : Tot ce spui aparține poeziei, nicidecum vreunei invenții.

Blondul : De ce nu a mers dispozitivul ?

Întruchipatul (același ton) : De ce nu m-a rănit glontele tău ?

Blondul (explicativ) : Ți-am explicat... Era un cartuș cu pătrundere subcutanată și efect narcotic.

Întruchipatul : A ! M-ai adormit deci... Ha-ha-ha ! (rîde)

Blondul (acru) : Te-am adormit în plină stradă și te-am speriat. O asemenea experiență nu s-a făcut încă cu tine.

Întruchipatul : Nu s-a făcut și nici nu doresc să se mai facă !

Blondul (conciliant) : Am mizat pe efectul psihic, ca să-i zicem aşa !

Intruchipatul : O ! Dacă ai mizat pe asta, pot să spun că totul a mers din plin. Am crezut că mor cu adevărat, în vreme ce dormeam pe un trotuar proaspăt stropit de ploaie...

Blondul : În vreme ce dormeai ţi-am luat din mînă acel mic dispozitiv. Oricît, mi-am bătut capul după aceea, oricît m-am chinuit spre a afla care-i e rostul, pentru mine a rămas o enigmă.

Intruchipatul : Nu te cunoştea, vrei să zici !

Blondul : Da, probabil, nu mă cunoştea ! Fă în aşa fel, încît să mă cunoască ! Ce zici ? !

Intruchipatul : Îmi ceri să încerc ?

Blondul (cu ardoare) : Da, asta doresc, să încerci !

Intruchipatul : Va fi nespus de greu.

Blondul : Sînt biofizician, psiholog şi mă pricep de minune la ultimele aparate electronice, oricît de complexe s-ar dovedi !

Intruchipatul : Va fi greu !

Blondul : Aştept să fie oricum !

Intruchipatul : Să ne mai gîndim...

Blondul : Perfect. Atunci ne întîlnim miercurea viitoare la aceeaşi oră şi în acelaşi loc. Vei avea banii pentru un laborator fantastic. Sper că nu te vei opri numai la o singură invenţie.

După cîtva vreme Tănase se trezi în patul său de acas
Fusese aceasta o realitate ori un vis? Înclina să crea
în prima alternativă. Se întreba uluit, însă, cum putea
participe la aceste întîlniri?

XVI

Un clacson puternic de mașină. Sări jos din pat (se sim
ţea un pic mai liber în mișcări, poate din pricina odihne
și dădu la o parte perdeaua. Deodată căscă ochii mari. Er
numai în izmene și îmbrăcat cu o cămașă cu arnici; smocu
rile de păr negru îi țîșneau cu sălbăticie la piept din albu
de zăpadă al țesăturii. Dar, deși era liber în mișcări, îl stin
gherea o anume buimăceală, provocată de medicamente
prescrise de doctorul Ulmeni. Mișcîndu-se ca în vis, toat
gîndurile i se învălmășeau în cap. Prinţesa în persoană l
volan, rujată, flutura spre el o mînă albă, înmănușată, m
zîndu-i din mașină. Ce mă fac? își spuse îngrozit. Alarma
își trase rapid pantalonii zvîrliți pe speteaza scaunului. Tăl
pile, tălpile nu izbuteau să intre în deschizăturile stofei d
uniformă. Sărea, sărea într-un picior pe loc, ca sturz
prinși de furtună. Ce vrea? Ce vrea? Dulcea bucurie
Prinţesa venise la el îl copleși ca într-un început de beți
În cele din urmă ieși în aerul rece al curții, cuprins de
înfiorare reconfortantă și neliniștitoare.

— Bună ziua, Alteță!

Inflexiunea vocii i se pierdu în aerul tare, ozonat, d
munte.

— Bună ziua, domnule Ghirescu! articulă Prinţesa avîn
obrazul palid, ușor surîzător. Tînăra cameristă, Luiza, aș
zată pe fotoliile din fundul mașinii, părea că-i pîndește di
umbră. Doar o fracțiune de secundă Tănase zări o licăriri

amar-speriată în ochii mari ai Luizei, dar își întoarse privirile de la ea, de teamă să nu înceapă s-o iubească.

— Domnule Ghirescu, reluă Prințesa zîmbind — era surprinzător de tînără în lumina zilei — îți înmînez lucrul cel mai de preț pentru dumneata! — și spunînd aceasta îi întinse o hîrtie și scontă pe efectul extraordinar ce-l va avea. Și, într-adevăr, ochii i se deschiseră nefiresc și o expresie stînjenitoare îi umbri fața odihnită. În acest moment, bărbatul avu certa impresie că e cercetat cu aviditate de cele două femei. Oare Întruchipatul îl cerceta prin minusculele și invizibilele lui aparate?

Întinse mîna amorțită ca o neașteptată și iluzorie ecuație. Scutură capul din dorința de a nu înnebuni. Prinse hîrtia, prea brutal și, deodată, fără să știe cum, se cenzură spunînd:

— Mă iertați, Alteță! Sînt cam prost crescut!

— Bănuiam eu!... jubilă femeia rîzînd.

Cine îi șoptise, sau de unde știa el, Tănase, că nimic în lume nu se putea face decît cu delicatețe mai ales în fața unor femei ca Prințesa ori camerista ei?

— Nu cumva nu ești mulțumit?! întrebă Prințesa.

— Ba da, Alteță, cum să nu fiu mulțumit? Apoi într-un tîrziu: Dar nu știu despre ce e vorba!...

— Asta-i culmea! Dar ți-am adus numirea, în postul liber rămas de la moartea lui Sotir Pascalete! Ce zici? Și-l privi fix în ochi așteptînd, poate, pe fața lui o reacție caracteristică, care nu venea.

— De! Ce să zic! murmură Tănase Ghirescu, fără să înțeleagă o boabă din ceea ce scria pe hîrtia parafată, semnată și atît de mult visată.

— Nu ești mulțumit?! reluă Prințesa. Atunci să dăm foc acestei hîrtii și să căutăm să-ți găsim alta! Spunînd acestea se alintă un pic, așa după cum numai femeile ca ea, cu multă feminitate, știu să o facă. Celelalte, chiar

dacă se alintă, par artificiale. Acum, era cu atît mai re uşită, cu cît se credea victorioasă !

Ciudat îi plăcu Prinţesa acum, mai mult decît odinioară.

— De, reluă Tănase cu tonul său de ţăran — Luiza er numai urechi — vremurile-s cam tulburi !

— Tulburi ! Aşa cum ai zis ! Dar s-or linişti ele ! Ai s vezi numai ! Germania nu poate să piardă războiul, e ce mai puternică forţă din Europa şi chiar din lume ! Cred că ai înţeles la ce mă refer !

— Nu, Alteţă !

— Nici nu trebuie ! Căci nici eu însumi, cînd mă refe la război, nu mă pricep prea bine !... Aşa se întîmplă în totdeauna cînd sînt în faţa unor oameni care-mi plac !

— O ! Alteţă !

Femeile fură încîntate. Tănase părea în clipa aceea mai tînăr.

Prinţesa cercetă cerul ce se posomorîse, parcă ar fi în cercat cu ochii dacă urma să plouă. Apoi coborî din maşină, se apropie încet de jandarm, deschise geanta cu încuietoare emailată şi scoţînd dinăuntru o legătură cu chei i-o înmînă :

— Domnule Ghirescu, spuse ea, eu plec. Domnul să te ajute în obţinerea a ceea ce doreşti ! Dar în acelaşi timp am o mică rugăminte !

Tănase se repezise să mulţumească pentru hîrtie.

— Nu, nu-mi mulţumi, ceea ce ţi-am dat ţi se cuvine. Ba mai mult ar fi trebuit să fac pentru dumneata, o ştiu, o ştiu !... În situaţia asta însă... cînd Germania... şi Româ nia... şi Europa... toate sînt întoarse pe dos... E greu să discerni valorile ! Iată cheia castelului meu, cam părăginit, ce e drept, dar castel ! Poţi locui acolo cu familia dumitale pînă mă întorc ! Ai grijă să se aerisească odăile, şi oameni

necunoscuți să nu pătrundă și să-l murdărească cu trupurile și duhoarea lor.

— Vai, Alteță ! exclamă Tănase ultramulțumit.

— Da, da, așa este, oamenii sînt niște animale... Dacă n-ar fi așa, nici n-ar fi bine ! Sînt ceea ce trebuie să fie ! Fine ! Te-am ales pe dumneata pentru că ești un om al ordinii și nimeni n-ar fi fost mai indicat pentru asta. Pa, îți scriu !

Fermecătoare, se sui în mașină, în vreme ce Tănase își vîra legătura de chei în buzunar. De acolo, cu mîna pe portiera încă deschisă :

— Să-mi răspunzi, auzi ? De altfel nici nu voi întîrzia mult ! (Habar n-avea că părăsea România pentru totdeauna.)

— N-aveți grijă, Alteță ! Totul va fi în ordine ! Plecați fără grijă !

Ea își așează ochelarii pe nas, ambreiă și peste puțin flutură mîna, apoi se pierdu rapid la cotitura șoselei.

XVII

Am umblat atîta vreme într-o stare jalnică, își zicea Tănase, chinuit de gînduri străine, dușman mie însumi, deși voiam să mă înțeleg în pace și să trăiesc în pace cu ceea ce mă încîntă. Liniștea pădurilor, fosnetul apei pe prundul galben, păstrăvii așezați în panerașele de răchită. O ! saramură de păstrăvi, cu mirosul ei ușor amar, cu sărătura-dulce.

Intră repede la bodega „Cricovul Repede", acolo unde nu mai fusese din iarnă, cînd se petrecuse incidentul. Bere, rachiu, chifle, crenvurști, ciocolată, totul fu servit în mute-

nia şi complotul de tăcere ce-a cuprins mesenii, la apariţi hainei lui militare.

— Am venit să beau, ţipă, după şase pahare de rachiu Nu v-arestez ! Azi nu e razie !

Zvîrlea muzicanţilor bancnote şi le cerea să cînte. Muzi canţii atacau notele în zgomotul sîsîit al pompei de ber de sub tejghea.

Prin aburul alcoolului Tănase zări un pahar verde, bicicletă roşie rezemată de zid, un pahar cu lichior de ouă. După care auzi replici rupte : „Führerul o să cîştige războiul la..." „Tremură oasele putrede ale Germaniei"... „Alături d o mare putere cade şi una mică !... Rîsete. Visează ?

— O porţie de salată cu cartofi ! ceru un tînăr roşcovan apropiindu-se de tejghea.

— Vine ! şi chelnerul cu haina albă aleargă printre mes euforic, căci cineva din fundul restaurantului tocmai re fuzase o salată cu cartofi.

— Ridic paharul ! strigă Tănase tunător, roşu în obraz, în cinstea oricărui semn de viaţă. Strig „Ura" frenetic pentru liniştea ce domneşte în sufletele alese ! Apoi încă un „Ura" pentru că trăim şi respirăm. Ascultaţi, nimeni nu ştie cum va fi sfîrşitul războiului, doar Dumnezeul cel veşnic. Şi-apoi aduc vii mulţumiri lumii care mă urăşte !

— E nebun !

— Îi luceşte sudoarea pe frunte ! şopteau voci.

— Îs jandarm, ţipă Tănase, nu-s nebun ! Cine iubeşte un jandarm ?! (Se bate în piept). La apus ca şi la răsărit faptele noastre sînt urmărite de o FIINŢĂ INVIZIBILĂ. Era beat de-a binelea şi urmă : Sst ! Nu mă pricep la vorbe frumoase, bat, arestez, beau şi... Luna e sus... Pe foc pîlpîie un ciot de brad ce-şi cojeşte răşina.

— E bolnav !

— Ba, e beat !

— E bolnav ! Şi-a băut mintile ! murmurau clienţii.

— Mă, *delirium tremens*, strigă tînărul roşcovan, care ceruse o porţie de salată de cartofi, mai poţi să faci un pas ?

— Cine a vorbit ?

Urmă o tăcere rău prevestitoare.

— Laşilor ! răcni Tănase. Nu spuneam eu că lumea e păcătoasă. Cine a zis *delirium tremens* ?

Flăcăul roşcovan, cu pistrui negri într-o faţă ovală, înainta încet, tot mai încet şi se opri. În ochii verzi, apoşi, pupilele tremurau ca într-o apă... Un smoc de păr roşu îi incendia tîmpla.

„Acolo ar trebui să înflorească glonţul ucigaş !" îşi spuse Tănase, apoi ţipă către tînăr :

— Tu, lepră ? !

Lumea respiră greu ; zgomotul pompei de bere se amesteca în linişte cu bătăile ritmice ale inimilor.

De ce sînt trist ? îşi zicea Tănase tot înaintînd spre tînăr. De ce am fost trist ? Nu asta voiam eu, nu o bătaie acum la „Cricovul Repede", ci să mă asculte oamenii şi să mă aplaude. A ! de ce unui om ca mine îi merg toate pe dos ? De ce ?... De ce ? !...

Se auzi ţipătul unei femei din fundul bodegii, de lîngă butoiul cu rachiu, poate chiar cîrciumăriţa cea tînără.

Roşcovanul zîmbea silit. Lama briceagului lui Tănase se deschise sclipind. Moartea are ceva din lumina acestui fulger ! reflectă roşcatul.

— Tu eşti cu *delirium tremens* ? întrebă Tănase.

— Eu, răspunse roşcatul. Şi ce-ai în mînă ?

Tănase strigă :

— Uite ce am aici ! Am o femeie fluşturatică ! O femeie focoasă ce aşteaptă să muşte cu dinţii ascuţiţi din carnea ta roşcovană ! Ha-ha-ha !

— Atunci ce mai stai ? ! exclamă tînărul. Loveşte !

Tănase sărea ca într-un dans de pe o piatră de pardoseală pe alta ; mîneca descheiată a cămășii de uniformă îi flutura deasupra „femeii fluşturatice".

— Iubesc femeile fluşturatice ! îl îndemna roşcatul inspirat. Hai ! Nu pregeta !... Vîr-o în mine ! Vreau dragoste ori moarte !

— E nebun !

— E bolnav !

— E şi una şi alta ! bolboroseau voci adresate acum roşcatului.

Cerul se lărgea. O stare adîncă de descurajare puse stăpînire pe Tănase. Închise briceagul şi-l vîrî în buzunar.

— O simplă mişcare a mîinii te putea costa viaţa ! îl avertiză jandarmul plictisit.

— A, nu ! urlă turbat roşcatul, neaşteptat de curajos. Ai spus că dai, dă !

— Ha, ha, ha ! ţîşniră rîsete în rîndul beţivanilor strînşi acolo.

— Nu pui tu piciorul în stradă ? ameninţă Tănase. Te zvînt !

— Pe mine, mă ? ! se oţărî roşcatul.

— Pe tine !

Roşcatul rosti apăsat :

— Mie nimeni nu-mi ajunge pînă la...

— Dă, mă ! îndemnau comesenii strînşi. Ochii de groază, ochi umflaţi de alcool, de o excitare dincolo de simţuri, îi orbea aproape pe toţi bărbaţii, căci în majoritatea lor erau beţi.

— Dă, mă !

— Arde-l la moacă !

— Îl faci praf !

— Nu dau ! ţipă Tănase.

Roşcatul se retrase doi paşi îndărăt, paralizat de paloarea de gheaţă, rău prevestitoare, a chipului lui Tănase. Jandar-

mul rămăsese încremenit ca un Crist pe cruce, gata să-şi primească pedeapsa.

Dar nu se ştie de ce, în imaginaţia tulburată a roşcatului Tănase luase întruchiparea unui Crist-Diavol ; pornise să se teamă aproape instinctiv de ceea ce, bineînţeles, îi pregătea jandarmul în tăcere.

— Nu dau, spuse roşcatul brusc, nu dau, repetă el nebun de furie, mi-aş murdări mîinile ! Nu dau într-un ASASIN !...

— Dă, mă ! Hai ! îl îndemnau oamenii beţi.

— Nu dau, persevera roşcatul fără a-şi lua ochii de la fascinanta expresie de groază a lui Tănase. Fiori reci îi încrîncenau şira spinării tînărului flăcău ce nu contenea să-l înfrunte şi să-l provoace pe Tănase.

— Dă, laşule, dă ! zicea el.

— Mai vede, omul, o bătaie, că moare de plictis ! căscă un client.

Ochii roşcatului se bulbucară, ieşiră literalmente din orbite.

— E un asasin ! răcni roşcatul mai stîrnit. Nu dau într-un asasin ! Şi, în vreme ce vorbea, stropi mari de salivă căzdeau în ploaie pe obrazele celor din jur.

Uuu-a-a-a ! Uuu-o-o-o ! huiduiau beţivii.

Jigirea îl lovi pe Tănase. Se cocîrji sub impulsul electrizant al acestei suferinţi neaşteptate şi-şi smulse cu o singură mişcare revolverul de la şold.

Roşcatul se lăsă brusc pe vine, ca şi cînd ar fi intenţionat să-şi dea drumul la brăcinar. Dar nu făcu, spre regretul tuturor, acest lucru de haz. Instantaneu se dădu peste cap în mijlocul oamenilor, culegînd pe spate talaşul cu care era „pudrată" pardoseala bodegii. Se transformase într-o vietate a pădurii ca prin miracol. Într-o clipită fulgerătoare, păru că-şi pierde calitatea de om dispărînd printre picioarele atîtor curioşi adunaţi. Începutul scandalului mult aşteptat se produsese ! Jandarmul Tănase Ghiresçu se

avînta în cordonul de oameni cu revolverul în sus, ca şi cum ar fi ţinut o seringă şi-n ea un ser miraculos. Alerga, alerga după un copil recalcitrant la injecţii.

— ASASINUL lui... Pascalete !... ASASINUL... îţi arăt eu ţie !... Loc, faceţi loc ! ţipă roşcatul.

— Acuma-i rupe oasele !

— Îl cotonogeşte !...

Tănase îşi roti ochii prin sală, dar roşcatul pierise. Aerul era uscat şi fierbinte. Deodată privirile lui Tănase căzură peste un rînd de butoaie aşezate în fundul bodegii.

— Roşcatule ! ţipă Tănase, în liniştea lăsată deodată ca într-o catedrală. Ieşi odată de după butoaie. Ieşi, dacă-ţi dă mîna !

Deodată, spre hazul tuturor, un glas subţirel ca de şoarece, răzbi din pod :

— Sînt sfîntul Duh unit cu sfînta Treime !

Vocea stîrni rîsete.

Tănase se dete un pas îndărăt şi trase un foc de armă înspre petromax.

Cîntară bufniţele trezite din podul localului. Se simţi obligat să rîdă laolaltă cu oamenii.

O mînă aşezată pe umăr îi curmă rîsul la jumătate. Tănase îşi pusese în acţiune tehnica luptei corp la corp. O fracţiune de clipă îl zări, mai bine-zis, observă un zuluf roşcat zbătîndu-i-se convulsiv deasupra obrazului şi-l recunoscu pe roşcat. Peste o clipă ochii îi fură acoperiţi de o pînză neagră. Prăbuşit în genunchi îi arse un pumn în neştire. Celălalt se feri şi-l tăie la umăr cu ceva ascuţit.

— Aruncă cuţitul ! urlau oamenii. Aruncă cuţitul !

Îşi dădu seama că era scos pe sus şi zvîrlit în stradă. Tintele bocancilor îi sfîrtecau obrazul. Îşi duse mîinile la faţă. Nu, nu ! urla Tănase, dar strigătul nu izbutea să depăşească zona buzelor sfîrtecate. Şi, în vreme ce loviturile cădeau fără contenire, avu un revers al simţămintelor.

Nu mai simţea nimic. Dar absolut nimic. Ar fi preferat să simtă, să-l doară, să se răsucească uşor pe călcîie şi să muşte. Imobil, cu loviturile înfipte în corp, tot atîtea pumnale, nu mai simţea nimic. Depăşise pragul simţirii. În schimb gîndea. „Aşa ai procedat şi tu cu Pascalete ! Omoară-l, sfîrtecă-l, sta-a-a-a-ţi !"

Şi sloiurile reci, reci, bucăţi mari de gheaţă învolburată în clocotul apei năvalnice venind de sus, din munţi şi din păduri, îl tăiară înecîndu-l pe Pascalete. Plăteşti, plăteşti ! îşi zicea. L-ai lăsat să moară pe sărmanul Pascalete, pentru ca tu să trăieşti !... Ca tu, un nemernic, o lichea, să-i iei locul... De ce ? !... De ce ? !... O ! în curînd îţi va veni sfîrşitul !... O viaţă-i doar cît ai clipi din ochi... Sărmanul Pascalete, acele sloiuri reci, mai feroce decît orice pantere, l-au atacat din toate părţile în mijlocul apei. S-a îndoit de mijloc, ca o lumînare, ca o lumînare tăiată de căldură şi a lunecat, bărbat în toată firea, cu femeie şi copii, doamne dumnezeule ! Sotir Pascalete a alunecat sub sloiuri şi apa a clocotit deasupra lui triumfătoare şi rea ca o femeie isterică. Omorîţi-mă ! îi răsuna ca un clopot de îngropăciune, glasul lui de atunci. Omorîţi-mă !... şi tîrîrea în genunchi pe zăpadă şi muşcarea giulgiului alb, alb... Atunci da, atunci ar fi fost cît se poate de nimerit să-ţi fi tras un glonte în piept, da, da ! Acum, însă !... Plăteşti... Cine mi-a dat poruncă să ucid surîzînd ?!... Da oare am ucis ?... Dar oamenii, ce spun oamenii ?... Linişte. Prin urechea lipită de pămînt se aud tancuri nemţeşti şi fraze întrerupte... Se retrag ? !... Şi iată, zac aici !... Pe veci visul cu marchiza e ucis... Hîrtia din buzunar reprezentînd numirea în locul răposatului Pascalete poate nu mai e valabilă. Mor, mor, desigur, şi moartea mea nu e nici mai frumoasă şi nici mai murdară decît a altora. E o moarte pe măsura vieţii mele de bătăuş, de jandarm, de tînăr ce-a rîvnit la ceea ce nu-i era dat să ajungă. Şi carnea marchizei, dorul de carnea atît

de albă, pe care n-o întîlnise niciodată el, ci celălalt, tînărul aflat la sute de kilometri în care pătrundea conştiinţa sa !... Ce chestie ? ! Chipul mi-e otrăvit. Am fost bătut. Nu poţi să opreşti ura oamenilor. Ei ştiu ce am făcut cu Pascalete. M-au ţinut minte şi-i de ajuns. Da, între faptele vieţii mele din acea zi de iarnă, cînd a murit Pascalete şi moartea mea... Aici gîndul i se frînse.

XVIII

— Vino mai aproape...

Tănase procedă întocmai.

— Ştii unde te afli ?

— Nu.

— Priveşte pe fereastră.

— Cine eşti ? tresări Tănase speriat. Fă lumină, nu te văd !

— Priveşte pe fereastră ! repetă vocea cu o inflexiune invariabilă.

— ...Valea Prahovei... cu Prahova !... A ! Ia te iută ! Şoseaua... şi un convoi de nemţi care se retrag... Dumnezeule ! strigă deodată Tănase înfiorat. Dar *sînt la castel ? !* Cum de-am ajuns aici ?

— Eşti la castelul Prinţesei.

— A ! se trezi Tănase urlînd demenţial. Tu eşti întruchipatul ? ! Omul care se ascunde în umbră şi face din mine ce vrea. Nebunule, îi strigă, mi-ai ucis sufletul ! Sînt mort, sînt mort ! De ce ai făcut asta ? De ce ? Iar acum nici măcar nu mă laşi să te văd. Nici măcar nu mi-ai cerut consimţămîntul ! Ai făcut cu mine ce-ai vrut ! M-ai tîrît prin oraşe străine...

— Conştiinţa !

— Da, conştiinţa mi-ai tîrît-o. Ai săvîrşit ceva nepermis !

— Sst ! Trebuie să fim foarte prudenţi ! şopti vocea care parcă ţîşnea din zidurile castelului. Trebuie să fii prudent, cînd mai e cineva de faţă.

— Dar nu văd pe nimeni ? ! se miră Tănase.

— Întoarce-te repede. Te-ai întors ?

— Da.

— Ce vezi în faţă ?

— Nimic ! Nu văd pe nimeni.

— Dar ce vezi ? repetă vocea.

— O maşinărie de forma unui dulap, înaltă pînă în tavan ! E plină de plăci, tuburi şi clape !

— Ei, vezi, *ea* era de faţă ! zise vocea.

— Maşinăria asta ? !

— Da.

— Drăguţ că mi-ai spus-o !

Atunci, de după maşina înaltă cît un perete apăru o mînă care deschise o clapă.

— Vei, în clapa asta se află adăpostit un cristal !

Omul îl scoase şi-l puse în podul palmei. Strălucea asemeni unei aripi de efemeridă.

— Ştiam, răspunse omul, probabil, mai de mult, ştiam... Germania va pierde războiul, în ţară toate se vor răsturna. Am ezitat !... Aici îmi aveam laboratorul. Visam să cîştig guvernele ţării prin tine şi acest dispozitiv ! zise arătînd spre micul cristal din palmă. Erai un om potrivit, cu un fizic dominant ! Un bărbat frumos !

În clipa aceea, parcă uitînd că nu-l privise, Tănase ridică ochii spre necunoscut şi, cuprins de un tremur, strigă :

— Septembrie, tu ? !...

— Te miră ? rosti Septembrie cu un calm olimpian. Hai, nu te supăra ! Mi-ai fost un mediu bun. Păstrează cristalul alături de cheile castelului. Costă enorm. Fără cristal întreaga maşinărie nu valorează nici cît o ceapă

degerată. Nu te supăra, băieţaş. Rîzi sau plîngi, fă ce-oi ştii ! Acum trebuie să plec. Nemţii mi-au plătit o parte din devizul acestei invenţii ciudate. Am treabă deci cu ei ! E necesar să-i urmez ca să nu-mi transforme invenţia într-o armă. N-au s-o facă ! îşi răspunse cu hotărîre tot Septembrie, şeful postului de jandarmi din Vicleni. Ai hîrtia în care eşti numit în locul răposatului Sotir Pascalete. Prea bine. Ai să munceşti... Eşti un băiat de treabă.

— Mulţumesc, îi ţipă Tănase în faţă. Spune-mi de ce ? De ce ai făcut asta ?... Vreau s-o văd pe Marchiză, înţelegi ? !... De ea sînt îndrăgostit, vreau s-o văd, o dată.

— Acum nu se poate ! spuse Septembrie trist. Nu mai am putere şi nici energia aceea deosebită cu ajutorul căreia săvîrşeam aceste experienţe. Imaginea e foarte delicată... Şi, de altfel, trupul prin care te întîlneai cu ea a...

— Nu ! ţipă Tănase disperat. Moartea nu poate să-mi răpească şi această mulţumire ! Singura din viaţa mea. O vreau pe acea femeie frumoasă !... O vreau, înţelegi ? !...

— Trupul intermediar, urmă Septembrie în tăcere, trupul acelui... Acelui tînăr, un mediu perfect pentru experienţele mele, a murit sub bombardament. După război ai putea s-o vezi pe marchiză, dacă ea o să mai trăiască şi dacă o să mai fiu în viaţă...

— Dar nu mă cunoaşte, implora Tănase disperat, nu-ţi dai seama că mă întîlneam prin trupul celălalt, ea nu mă ştie, m-ar privi ca pe un străin şi doar a fost şi cu mine de-atîtea ori...

— Sînt sigur, îi răspunse Septembrie, că Marchiza te va iubi !... Şi, după război, te vei întîlni cu ea !...

— De unde ştii asta ? ! întrebă Tănase tot mai uimit.

— Pentru că fizicul tău e mult mai plăcut, decît al acelui tînăr, intermediar, prin care te întîlneai ! Nu face mutra asta trăsnită, aşa este ! După război am să fac tot posibilul să te întîlneşti cu ea. Voi avea posibilitatea asta.

Prea am stat aici izolat. Voi avea relații, ai să vezi, va fi singura recompensă că mi-ai fost un ajutor bun.

Experiența mea va folosi într-o zi, sînt sigur ! Va folosi, poate, oamenilor aflați pe altă planetă, pentru a învinge, cu ajutorul unei conștiințe un mediu ostil. Ori, poate, va servi în medicină, pentru salvarea vieții oamenilor...

Tăcu mai multă vreme. Își luă apoi dintr-un dulap un geamantan vechi, și venind spre Tănase îi ceru :

— Și-acum sărută-mă de rămas bun.

— Nu sînt sentimental !... De ce nu m-ai întrebat ? Poate cădeam de acord să faci experiențe cu mine !

— Vezi, pînă la urmă tot cădeai de acord ! surîse Septembrie. Singur a-i spus-o !... Dar dacă făceam cum zici, ai fi vorbit. Nu trebuia să se știe. Nicăieri.

— Nici Prințesa nu știa ? întrebă Tănase.

— Ea știa că fac niște experiențe inofensive. Nu aflase ce fel de experiențe. Altfel ar fi intervenit în apărarea așa-zisei integrități a Castelului ei.

— Ah ! tresări Tănase. De asta Simina mă găsea mereu întorcîndu-mă de la castel, în vreme ce eu știam că vin de la post...

— E vreme de război ! Un om pentru experiențe e tare scump azi. Și-apoi tu ești un mediu perfect. Asta o știu... Doream să am foarte mulți asemenea oameni.

— Vrei să spui oameni care să te asculte orbește ?

— Da. Voiam tare mult să am asemenea oameni-roboți pe care să-i dirijez cum vreau eu și, în felul acesta, să încep să domin lumea. N-am putut-o face. Trăiam de unul singur. Izolat. Îmi trebuiau materiale. Nu le aveam. Ezitam să le cer de la nemți. Pînă în cele din urmă, agenții de spionaj ai Germaniei fasciste m-au dibuit. Poate m-aș fi apărat, într-un fel oarecare. Acum nu mai pot să mă apăr în nici un fel. Lipsa aproape totală a materialului tehnic necesar experiențelor m-a dat peste cap. Iată de ce

sînt nevoit să-i urmez pe nemți, în retragerea lor rușinoasă. Mi s-a promis un laborator. Îl voi avea. Sper să-mi desăvîrșesc invenția, nu așa cum am gîndit-o prima dată.

Să stăpînesc lumea! Hm! rîse amar. Ce gînd ciudat! Mai ales pentru mine. Se spune că sînt un savant. Nu sînt. Am studiat la electrotehnica și medicina și am venit aci să-mi apăr libertatea de acțiune. Regret nespus că nu m-am putut păstra *al meu și al invenției mele*. Ce să-i faci? ridică din umeri. Așa e viața!

E drept că plec cu nemții, dar nu-i voi sluji niciodată. Am fugit de ei, cum aș putea să-i slujesc acum? În numele științei însă, am dreptul să mă folosesc de ei, dacă timpul mi-o va îngădui-o ca să duc la bun sfîrșit ceea ce mi-am propus să desăvîrșesc. S-a făcut tîrziu... E timpul să plec. Sărută-mă. Să ne despărțim împăcați!

Tănase simți cum se apropie răsuflarea de el.

— Nu te sărut, dacă nu vrei! șopti Septembrie mișcat. Să-mi păstrezi o amintire frumoasă. Nu te mira! Dacă mă vezi plecînd cu aceste hoarde deslănțuite, dorind sînge și moarte, o fac pentru a inventa ceva pus în slujba binelui și a omenirii. Crede-mă! După război am să-ți trimit femeia pe care o iubești. Îți rămîn dator cu această întîlnire... Păstrează despre mine amintirea unui om cinstit, dacă ți-e cu putință după cele întîmplate...

Septembrie, cu valijoara în mînă, coborî scara demn, urcă în mașină și plecă în urma trupelor ce se retrăgeau de pe teritoriul României.

De atunci Tănase nu l-a mai văzut niciodată.

PARTEA A DOUA

o viață aparte

I

Raporturile mele cu oamenii albaştri se reduceau de la o vreme, în chip ciudat, la aprecierea caracterelor şi a purtării vecinilor. Spun *în chip ciudat,* pentru că impresia mea despre mine însumi a fost şi rămîne că sînt o fiinţă sociabilă, adaptabilă la orice condiţii planetare şi de loc morocănoasă.

Totuşi, în ultima vreme constat, nu fără un pic de nostalgie, că am renunţat la orice relaţii sociale.

Nu ştiu de ce fac asta ! E greu de spus ce mă frămîntă. Pe vremuri, cînd zilele vieţii mele au fost ocupate de o muncă asiduă, pasionantă, *ştiam.* Acum nu mai ştiu. O ceaţă deasă mi se aşază adeseori peste ochi, mintea mi se întunecă şi, ca pe un ecran, îmi apar cu o pregnanţă extrem de vie imagini din trecutul vieţii mele atît de scurte.

Mă numesc Septembrie Perdeleanu.

De curînd am împlinit *două sute cincizeci şi doi de ani* şi n-am scris niciodată literatură, ci doar tratate de ştiinţă.

Toată lumea ştie că de obiceiuri foarte greu te poţi dezbăra, ca şi de stil. Încerc eforturi extraordinare ca să mă fac înţeles.

Am un fiu. E şi el savant şi locuieşte în Cercul 6. E alb. E însurat de ani de zile cu o albastră. Regret tare mult că nu are copii.

Pe uşa din stînga biroului la care scriu apare Ful. Se leagănă în mers ca o străveche corabie cu pînze şi să fiu

blestemat dacă-mi trezește vreun sentiment erotic, afară de acela al unei datorii veșnic împlinite. Ful e un teribil cîine credincios. Înaintează neliniștită spre mine, răsfrîngîndu-și într-o mimică expresivă buzele mari și cărnoase. Fața ei lucioasă e plină de pistrui. Mi-e oarecum dragă. Niciodată nu i-am spus-o și nici n-am să i-o spun. N-am să schimb obiceiurile atît de bine statornicite, acum la bătrînețe. Soțul i-a murit de mult, dar ea nu dă importanță acestui amănunt. Tot timpul acest colos de femeie este mîndră de propria ei greutate, cu care a hărăzit-o natura. Se simte bine singură și nici un bărbat n-ar fi în stare s-o subjuge, pentru că, după modesta ei părere, *nu s-a născut încă un astfel de bărbat*. Îi place nespus să se supună datoriei ; nimic nu este mai de preț decît grija exagerată față de mine, în care, bineînțeles, nu vede și nici n-a văzut vreodată un bărbat, ci un atrăgător și veșnic pasionat obiect casnic.

— Domnule Septemb, exclamă ea făcînd ochii mari(sînt român ; numele meu este Septembrie ; aici numele a fost considerat foarte lung și prescurtat la acela de Septemb), nu trebuie să vă neliniștiți nici un pic...

— Dar... o îndemn eu, observînd cum își agită brațele pline între două respirații pripite.

În cele din urmă Ful își revine, îți înțepenește brațele la piept cu o voință și o demnitate rară, prin care arăta astfel că condamnă orice slăbiciune a spiritului, și zice :

— E tot afară !

— Cine ? întreb.

Lui Ful îi scapără ochii în cap, doi ochi mari, extrem de frumoși, mai ales prin faptul că nu au o culoare definită. Neliniștea ei transpare tocmai în această culoare, ce acum se întunecă, scăpărînd ușoare fulgere.

— Bărbatul de ieri.

— Care ?

— Cel care insista atît de mult să vă vorbească !

Mă ridic de la birou şi întind mîna dreaptă în sus :

— Nu sînt acasă pentru nimeni ! strig.

La aceste vorbe observ că Ful se neliniştește. Ezită, se învîrteşte pe picioarele-i groase. Nu-i vine să părăsească încăperea ; ar mai vrea să-mi spună ceva.

— Vedeţi, reia Ful cu un glas moale, catifelat, pe care nu i l-am cunoscut în lunga noastră convieţuire (se întîmplă atîtea, încît nu mai ai de ce să te miri), de trei zile vrea să vă vorbească. Spune că e ceva cît se poate de important. Cum să-l dau afară ? Regret că vă spun asta, domnule, dar e aşa de drăguţ !

— E înalt ? întreb.

— Nu ! mi se răspunde.

— Atunci cum te poţi îndrăgosti de oameni mai scunzi decît dumneata ?

— Dar, domnule, exclamă Ful, am spus doar că e drăguţ... şi pe faţa ei observ cum petele vişinii se amestecă cu cele violete.

— Deci nu e vorba de el, precizez eu aproape cu cinism, ci de dumneata !

— Da' de unde, domnule, e vorba de el ! Am spus doar că e atît de drăguţ, fără nici o intenţie. În ceea ce mă priveşte, habar n-am cine este şi nici ce vrea ! De la o vreme, daţi-mi voie s-o spun, sînteţi foarte suspicios, greu de înţeles şi, iertaţi-mă, cam morocănos ! Tocmai dumnea-voastră care eraţi, nu exagerez, un exemplu de popularitate ? !...

— Vîrsta, Ful ! Am îmbătrînit !...

— Da' de unde, cred mai de grabă că e altceva...

— Vîrsta, Ful ! insist un pic agasat că vrea să-mi vîre pe gît un tip cu care probabil avea legături secrete.

— Sînteţi destul de tînăr, mai puteţi trăi încă cincizeci de ani ! afirmă ea încurajatoare.

— Ha, ha, ha ! rîd eu stupid, ca în faţa unei glume insipide. Atitudinea ei mi se pare nepotrivită. Uiţi că eu sînt pămîntean, adaug, iar cu mine legile biologice de aici sînt mai aspre decît cu voi, cei născuţi pe aceste meleaguri ? ! Dar ce să mai insist, mă doare capul înspăimîntător. Dă-l afară pe tip şi te rog foarte, foarte mult, să mă laşi cel puţin şaizeci de minute singur !

În vreme ce Ful, după cum îi era obiceiul, se retrage din cameră cu spatele, executînd frumoase înclinări din mijloc, ce-mi amintesc de graţia gheişelor, îmi vine o idee : Dumnezeule ! Mă îngrozesc de cînd n-am mai fost prin Japonia, de o sută de ani şi mai bine. Nici n-am să mai trec pe acolo şi mă doare sufletul. Orice amintire mă răneşte... Iar „furia" aceasta a scrisului, căci este o furie, mă sensibilizează total. Doresc să mă cufund ca un scafandru în apele mele sufleteşti tulburi, să trec peste sute, mii şi milioane de amănunte zilnice, să mă opresc numai la evenimentele importante al existenţei mele, pentru a vedea de unde izvorăşte acest sentiment... E posibil ca el să fie comun omenirii, unui întreg cortegiu de suferinzi şi suferinde, în timp şi în istorie. Păşesc, păşesc spre un soare ireal, o lumină difuză mă învăluie. Îmi dă febră. Mă simt înfrăţit cu toţi oamenii care au fost, cu toţi cei ce vor veni şi vor trece la rîndu-le prin ceea ce trec eu acum. Văd răsfrîngîndu-se în apele oglinzii grele obrazul meu transfigurat, plin de riduri, de cute. O cicatrice mare îmi despică în două fruntea înaltă. *Totdeauna mi s-a părut că îmi conferă particularitate de netăgăduit. Nu mi se mai pare.* Faţa mea a căpătat culoarea pămîntului, de vreme, de ani, de suferinţe, de bucurii, de dragoste, de abnegaţie pentru ştiinţa pe care am slujit-o mai presus de mine, de

interesele mele, de nevoile mele materiale și chiar biologice. N-am nimic să-mi reproșez. E singurul subiect alb din existența mea. El să fi creat celelalte întunecimi ? Se poate !... Tresar. Simt cu groază cum în cameră, fără să se anunțe, a intrat cineva. Mă cutremură o presimțire sumbră. Ridic ochii și... îngheț.

Înalt, slab și cu picioarele lungi, rezemat cu spatele de tocul ușii, bărbatul surîde... Ochii săi mari îmi sfredelesc sufletul. Privesc arborii. Arborii se clatină afară în drum. Arătarea nu piere. Rîde. Contemplu cărarea ce se afundă în stînga printre copaci ; e o cale ce duce spre adîncimile peisajului. Bărbatul nu piere ; e mai real decît orice vis.

Întoarcem amîndoi capetele și privim fereastra. O liniște și o pace divină stăruie printre noi.

Încerc sentimentul că e o clipă unică. Nu mai țin seamă de rîsul lui și sînt fericit că am supraviețuit acestei clipe unice, în care pot privi viața *din afara ei.* Cu siguranță că nu totdeauna am fost capabil să sesizez clipele unice. Văd viața, aud freamătul lin al primăverii, seva urcîndu-se în plante mi-e familiară, apropiată ca o soră, mi se pare că alerg într-un crîng cu lăstari înverziți, cu păsări ciripitoare, în care fiecare bulgăre de pămînt miroase a dragoste, a creație, a fericire.

Omul din fața mea reprezenta moartea. Venise mai devreme, dar îl primisem demn, fără să mă înspăimînt, iată de ce voiam să mă ia imediat, să nu ajung la ratarea clipei... O, nu ! Acum trebuia, acum, acum... Îi fac semn. Bărbatul se apropie. Inima mi se zbate în piept năvalnic, de bucurie... Gata. Bărbatul înaintează, mă prinde de piept în dreptul inimii, un fîlfîit de aripi negre zbătute agonic deasupra ochilor larg deschiși, o căldură fulgerătoare în creier, după asta nimic. Întuneric.

II

— E barca dumneavoastră ?
— Da.
— De unde veniţi ?
— Din Cercul 5.
— Sînteţi savantul Septemb ?
— În persoană. Ce s-a întîmplat ?
— Nimic deosebit, domnule savant, doar atît, vă rog să mă urmaţi.
— Şi ce fac cu cortul, cu materialele de pescuit ?
— Le luaţi şi pe ele.

Am luat bagajul, ajutat de băiat şi am păşit pe mal. Ce voia să-mi spună ? Se întîmplase ceva fiului meu ? Cu soţia mea Ala, poate, s-o fi petrecut vreun accident. În clipele grele, ea mă cheamă pe mine. O ştiu...

Drumul întoarcerii din excursie l-am făcut printre arbori. Adică aveam ochii plini de frunzele mari, verzi, roşii, portocalii ale arborilor înfloriţi de primăvară şi parfumaţi. Unde mergeam — uitasem. Primăvara mi-a amintit de o zi din copilărie, cînd tata, venit de la pescuit, mă săruta, şi suflarea lui mirosea a băutură. Tata era pescar şi uneori bea. Îmi plăcea suflarea lui ce mirosea atît de plăcut a băutură ; intuiam frumoase taine, pe care tata le trăia pentru că era un om mare şi liber, şi aveam şi eu să le trăiesc la rîndul meu, cînd aveam să fiu ca el. Regret tare mult că nu mai pot mirosi suflarea cuiva care a ingerat băutură, cu inocenţa de netăgăduit a copilului, cu presimţirile lui, cu misterul ce învăluie acel suflet. Tata zîmbea ; era mîndru că sînt băiat, şi cînd deschidea coşul de nuiele, împrăştiind pe mozaicul bucătăriei monştrii cu ochii holbaţi, ce se zvîrcoleau agonic, în vreme ce eu săream ca un sălbatic, chiuind, în jurul acelui morman arginti forfotitor, nu ştia că mă va pierde. N-aveam să fiu niciodată

pescar ; peste un sfert de veac el avea să se mîndrească cu mine, dar n-avea să mă înţeleagă niciodată. Îi apăream străin, aşa cum mi se par încă străini oamenii aceştia albaştri. Cu toată înflăcărarea dragostei mele, eram foarte ataşat de tata. Nu izbuteam să schimb nimic. Îl adoram nebuneşte, poate unde-l vedeam voinic. Eu nu eram puternic şi drept, mîndru, îndrăzneţ şi frumos ca un Dumnezeu tînăr. Fără să mă certe niciodată, chiar dacă (cum s-a întîmplat într-o furtună) am fost la un pas de moarte. El aplica legea nescrisă şi dură a apelor, şi eu păream s-o citesc pe întregul său chip. Ajunsesem la acea credinţă oarbă că tatălui mei trebuie să i se supună orice : oameni, prieteni, femei, dorinţi, visuri, vicii, tot. Abia acum descopăr că dragostea mea exagerată şi nemanifestată faţă de el, ascunsă în adîncul inimii, dar foarte mult presimţită de el, care după mine intuia totul, n-avea să topească, mai tîrziu, nicicînd acel sentiment de înstrăinare cu care mi se adresau întotdeauna privirile sale ascuţite... M-am rupt de breasla lui, de preocupările lui, de apele lui iubite, de a doua natură a sa, mi-am făcut o altă lume. În jurul meu au mişunat ani în şir, nu peşti dintre cei mari, nu barbuni, nu plevuşcă, nu somoni, nici crapi uriaşi, nici nisetrii rari în apele Dunării, ci aparate, formule matematice, experienţe...

Privirile lui obosite ascundeau dincolo de mîndria că sînt savant, ceea ce neam din neamul său nu fusese, simţămîntul că îl trădasem.

Jucam rolul trădătorului, în vreme ce el juca rolul omului trădat, care, în mod tragic, nu mai are nici un mijloc de a se răzbuna. Iar dacă încerca asta, ceea ce cred că nu s-ar fi putut întîmpla niciodată, atunci ar fi scăzut, în primul rînd, în propriii săi ochi şi ar fi adîncit şi mai mult prăpastia de-acum statornicită între noi. Îl vedeam mic, înfricoşat parcă în faţa aparatelor şi laboratoarelor

uriaşe unde-l plimbam. Aveam şi eu mîndria mea de savant, de om care s-a jertfit. Mîndria supraomului. Înţelegeam tristeţea tatălui meu. Izvora din neînţelegere, din sentimentul că rolurile se inversează, că eu eram acum Dumnezeul, iar el un simplu muritor care a pierdut nu numai tinereţea. Acum o aveam eu. Nu rîvnea la tinereţea mea, pentru că mi-o dăruise prin natura lucrurilor, dar intuiam că am distrus ceva inestimabil şi inexplicabil, poate liniştea divină a vieţii lui de pescar, poate recunoaşterea tardivă a ireversibilităţii rolurilor noastre, a timpului şi a clipelor atît de fericite, cînd eu eram copil şi el întorcîndu-se de la pescuit răsturna coşul de nuiele, fericit, din care luceau pe mozaicul bucătăriei monştrii cu ochii holbaţi. Mă săruta bun şi cald şi drept, mirosind (doamne, dumnezeule, îm vin lacrimile în ochi !) a băutură, ce reprezenta pentru mine atunci o poartă deschisă spre viaţă.

— Ce se aude ? întrebă cineva.

Ochi-mi împăienjeniţi încercau să străbată norii albi. Zburam. La picioarele mele obiectele de pescuit şi lanseta. La numai cîteva sute de metri în jos, pe versantul de miazăzi al Tuizilor, la hotarul dintre oraşe se vedea un platou. Jos, înşirate pe malurile văilor adînci, numeroase staţiuni balneo-climaterice, presărate în jurul lacului Goilo.

Cîtă frumuseţe risipea acest lac acum o sută de ani pentru mine... Acum o sută de ani, cînd am sosit aici... De data asta însă...

— Aţi adormit, domnule Septemb ? ! mă întrebă băiatul care mă însoţea, cu o voce candidă. Vocea lui o invidiam, deoarece de la o vreme reveneam mereu la universul copilăriei mele, petrecută pe meleaguri atît de îndepărtate şi acum inexistente, graţie marşului furtunos al civilizaţiei. Începusem să invidiez într-un fel de loc meschin pe toţi acei care se aflau la această vîrstă minunată. Iubeam copiii, mă înţelegeam mai bine cu ei decît cu oamenii mari.

Nu, nu sînt încă semne vădite de ramolisment, deşi la două sute cinci zeci şi doi de ani...

— Nu băieţaş, i-am răspuns, după cîtăva vreme, am închis doar ochii. N-am adormit.

— Ştiţi, continuă băiatul deschizînd gura lui mare, dar nespus de expresivă, noi cînd închidem ochii adormim.

— Adormiţi imediat ? îl întrebai.

— Da. E semnul că dormim neîndoielnic.

— Deci, e cît se poate de simplu ! îi spusei zîmbind încîntat.

— De ce ? nu înţelese băieţaşul.

— E cît se poate de simplu ! îi reaminti. Voi oamenii de pe această planetă sînteţi supuşi altor legi biologice decît pămîntenii !

Albăstrelul se uita speriat la norii ce zburătăceau prin faţa ferestrei aerobuzului.

— E adevărat că dumneavoastră sînteţi pămîntean ? exclamă el cu o oarecare spaimă.

— E adevărat, am suspinat eu, lăsînd fără să ştiu de ce ochii în jos. Nu aveam nici un motiv. Cînd mărturiseai că eşti pămîntean, oamenii de pe această planetă te priveau atît de intens, încît, fără voie, lăsai ochii în jos.

— Ştiţi, completă dezinvolt copilul, eu am mai văzut pămînteni !

Spuse asta pe tonul : „Ştiţi, eu am mai văzut maimuţe". Mă amuza.

— Dar... continuă albăstrelul şi glasul lui se opri aici, parcă înecat în propria-i neputinţă. Să vă spun ?

Ne apropiam vertiginos de platou. Copilul se temea că nu-i voi răspunde, ori că neliniştitoarea sa întrebare nu va fi lămurită pe deplin. Părea frămîntat. Îl iubeam şi aşa, cu fruntea înaltă, încreţită de cute, ezitînd, într-o mimică expresivă ce-i antrena ochii, buzele, sprîncenele.

— Şi n-o să vă supăraţi ! exclamă albăstrelul tremurînd

— Nu, îi răspunsei hotărît, asigurîndu-l în acest fel.
— De loc, de loc ! insistă băieţaşul.
— De loc.
— Îmi juraţi ?
— Îţi jur ! Acum eşti mulţumit ?
— Ei, bine ! Albăstrelul îşi luă avînt ca şi cînd ar fi sărit un obstacol : N-am văzut niciodată un pămîntean atît de bătrîn ca tine !
— Cîţi ani ai ? îl întrebai, fără supărare.
— Opt şi jumătate, dar tu ?
— Două sute cincizeci şi doi.
— Da.
— Şi nu te-ai supărat, domnule ?
— De ce ?
— Că ţi-am spus asta !
— Nu.
— M-am bazat pe faptul că oamenii de pe planeta noastră nu se supără cînd le spui că sînt bătrîni, ba chiar le face plăcere ! Nu ştiu însă cum stau lucrurile în privinţa asta cu pămîntenii.
— Cam tot aşa !... Eu, personal, nu mă supăr dacă-mi aminteşti că sînt foarte bătrîn ! N-aş garanta însă pentru un alt pămîntean !
— Vezi, exclamă albăstrelul triumfător, de aceea am ezitat atît !
— Aterizăm ! anunţă pilotul prin microfon. Ne-am legat de scaune prin curele, aşa cum cerea, în mod curent, indicaţia de zbor în aerobuze. Albăstrelul părea din nou neliniştit. Nu pentru că atingeam solul. În privinţa asta s-ar fi zis că era un veteran al zborurilor cu aerobuzul, luîndu-mă după dexteritatea cu care şi-a legat repede şi precis peste mijlocul subţirel curelele de susţinere. Altceva îl neliniştea, iar mie îmi reţinea atenţia trează şi eram, în

parte, fericit că mă înțelegeam cu el. Însemna că nu îmbătrînisem chiar atît de mult !

— Aș mai vrea să știu ceva ! spuse albăstrelul, după ce ezită tot atît de amuzant, ca și prima oară, cînd îmi spusese că sînt nespus de bătrîn, ceea ce, firește, știam de mult.

— Cînd țineați ochii închiși, adineauri, ați spus că nu dormeați, cum facem noi, atunci !... și se opri neștiind cum să mai continue.

— Ce făceam, vrei să știi, nu-i așa ?

— Desigur ! și dădu din cap satisfăcut, deoarece îi ghicisem gîndul.

Am zîmbit. Iar zîmbetul acesta îl neliniști mult pe albăstrel. Își închipui că doresc să cîștig timp, ca să nu-i spun adevărul, în vreme ce eu mă străduiam să-i fac acest adevăr accesibil și nicidecum să i-l ascund.

— Visam ! i-am spuns cît se poate de simplu.

— Cum adică ? m-a întrebat băiețașul nemulțumit.

— Cum visam ? am repetat întrebarea și i-am explicat : pe sub pleoape, ca pe un ecran, îmi apăreau niște imagini frumoase, colorate.

— Vii ?

— Foarte vii ! am întărit eu, bucuros că m-am făcut înțeles.

— Se mișcau adică ?

— Da, cu o repeziciune mai mare ca la televizor.

— Și tu înțelegeai ceva din aceste imagini care se mișcau mai repede decît la televizor ?

— Înțelegeam, tot !

— De ce ?

— Pentru că imaginile acelea le știam de două sute și mai bine de ani, de cînd locuiam pe Pămînt, la o distanță apreciabilă de această planetă, într-un loc tare frumos, unde m-am născut. Un loc ce se numea Valea Prahovei.

Albăstrelul căscă ochii uluit :

— Vrei să spui că imaginile acelea te arătau pe tine mic de tot ? Așa cum sînt eu și sora mea și ursuleții de la grădina zoologică ?

Am clătinat din cap în semn că așa era. Imaginile acelea mă arătau mic, cum era el, și sora lui și ursuleții de la grădina zoologică.

— Nu se poate ! mormăi albăstrelul nemulțumit în raționamentele lui, tare precise, de locuitor al unei alte planete.

Am început să mă apăr. L-am întrebat de ce crede el asta. Mi-a răspuns precis și răspicat :

— Pentru că nu-mi închipui să fi fost vreodată copil. Tu te-ai născut așa bătrîn, și-ai trăit bătrîn tot timpul.

A urmat o tăcere adîncă. Auzeam cu toții zgomotul înfundat al motorului cu care zburam și-am privit printre nori, unul din sateliții acestei planete.

— Și dacă am să-ți spun c-am fost totuși copil, ai să mă crezi ? îi spusei, în cele din urmă.

— Nu ! îmi răspunse copilul hotărît.

— De ce ? îl întrebai cu supărare în glas.

Copilul se sperie ca o mică pasăre prinsă în laț.

— Pentru că pămîntenii nu au copii. Pămîntenii nasc oameni mari direct din mașini ! Asta o știm noi toți, nu mai trebuie demonstrat !

— Ai citit undeva ?

— Nu. Am văzut o poveste asemănătoare la cinematograf.

— Îmi pare foarte rău că trebuie să te dezamăgesc, dar pămîntenii întocmai ca și oamenii acestei planete : se nasc, sînt copii, tineri, oameni mari, bătrîni și, în cele din urmă, mor. Chiar la sentimente ne asemănăm uneori.

Ultimele mele cuvinte l-au lăsat nemulțumit pe albăstrel. Am coborît din aerobuz pe un platou pe care bătea vîntul, un vînt tare, ozonat, ceea ce nu era frecvent pe aici. Vege-

taţia măruntă, împrăştiată în smocuri sărace cenuşii, agoniza parcă în palele dezlănţuite ale curenţilor devastatori.

L-am luat de mînă pe albăstrel îndreptîndu-mă spre un uriaş clopot de sticlă. Casa aceea stranie scăpăra în depărtare ca şi palatele de cleştar din basmele lui Ispirescu. Nu ştiam încotro mă îndreptam. În spatele nostru pilotul ne urma tăcut. Lanseta, cortul şi obiectele de pescuit rămăseseră în aerobuz ; însemna că mă voi întoarce repede. Ceva mă îndemna să întreb ce vor cu mine ? Dar mi-am reamintit că oamenii de pe această planetă sînt tăcuţi şi nu face să încalc, după atîţia ani de convieţuire, regula păstrată cu atîta sfinţenie. Micuţa palmă a albăstrelului se pierdea în mîna mea osoasă şi rece. Ea răspîndea o căldură bună, moale, remontantă. Paşii săi mici făceau eforturi colosale să-i ajungă pe ai mei. Aproape alerga. Mi se topea inima de atîta delicateţe şi, cum înaintam însoţiţi îndeaproape de pilot (luaţi pe sus de vîntul ce-l asemuiam cu un Crivăţ apărut în plină vară), îndreptîndu-ne spre Palatul de Cleştar pe o cărare de licheni moi şi pufoşi, mi-a trecut prin minte un simbol : iată, îmi spuneam, începutul morţii ţinînd de mînă strîns începutul vieţii. Amîndouă aceste începuturi iluzorii se îndreaptă pe un drum cotit ce are ca punct final o iluzie...

Era totuşi prea trist ceea ce gîndeam şi mi-am scuturat capul voind să înlătur acest gînd.

Am ajuns ; un perete de cristal se dădu deoparte, pilotul ne lăsă să aşteptăm într-o încăpere cu totul şi cu totul de sticlă. El a pierit printr-o serie de uşi transparente, ce-l înghiţiseră pînă în cele din urmă, fără a ne mai crea putinţa de a-l vedea. Linişte. Ne-am aşezat, ca doi şcolari cuminţi, ce aşteaptă să intre la examen, pe o banchetă de sticlă. Copilul mă privea în ochi într-un fel ce lăsa să se înţeleagă simţăminte frumoase, apropiate de dragoste. Albăstrelul intuise lipsa dragostei mele pentru vreo

ființă umană și mă învăluia cu un sentiment de nespusă iubire. Ne simțeam bine unul cu altul și am înțeles că n-am fi trăit multă vreme fără să ne vedem. Ne iubeam, așa cum se pot iubi un copil și un om tare bătrîn cum eram eu.

Albăstrelul îmi spuse drăgăstos, trecîndu-și limbuța albastră peste buzele groase, un gest ce se asemăna tare bine cu al pisicilor pămîntene :

— De mult voiam să te întreb, încă din aerobuz ! Bine, ai închis ochii atunci și nu dormeai ! Visai, nu ? Ei, poți să-mi povestești și mie visul acela ? Sînt tare curios !

— Ții neapărat ?

— Sigur, sigur ! Spune, spune ! se ruga albăstrelul ca și cum i-aș fi promis să-i spun o poveste și acum aveam de gînd, din cine știe ce pricină, să nu i-o mai spun. Întindea mînuțele spre barba mea albă, mă copleșea. Tare era drăguț. Gîndesc că nici fiul meu April, cînd fusese mic, nu a fost atît de drăguț, sau poate am uitat... Cine știe !

— Și dacă o să-ți pară rău ? îl încercai eu pe băiat.

— N-o să-mi pară ! insistă el. Ți-o jur !

— Știi că prea multe jurăminte nu se obișnuiesc la noi pe Pămînt ! îl amenințai blînd înălțînd degetul arătător.

— N-am să mai jur ! Dar îmi spui ce visai ? Sînt curios ! N-am să mai fac asta ! Uite, ți-o jur !

Am izbucnit amîndoi în rîs.

— Ce vrei să fac, înălță albăstrelul din umeri, dacă așa sînt obișnuit ! Hai, hai, nu te supăra și spune-mi visul ! Doar mi-ai promis !

Am tras aer în piept, acest aer așa de rece, cu o cantitate mai mică de oxigen decît aerul de pe Pămînt. Cu încetul, m-am adaptat. La început credeam că nu voi putea-o face, dar cu perseverență am izbutit.

— Visam, spusei eu, că sînt copil !

Albăstrelul interesat dădu din cap înțelegător :

— Și mereu visezi asta ? Adică te visezi copil ? vru să știe el nespus de curios.

— Cam...

— Vorbește-mi mai mult, te rog, despre visul acesta ! îmi ceru el cu insistență.

Am oftat :

— Cum să-ți spun... de cînd am îmbătrînit, mai ales în ultimul an, mă visez mereu copil, mă văd așa cum eram copil, la casa părinților mei, văd casa, livada, pe mama, pe frații mei mai mici și mai ales pe tata, pe care l-am iubit foarte mult. Vezi tu, lucrurile acelea nu mai sînt, nici oamenii, nici livada cu arbori, îmi dau seama, dar nimic nu poate să mă oprească să mă văd acolo copil. Și sînt fericit și trist, și-mi vine de multe ori să plîng, și plîng !

— Îmi pare foarte rău, bătrînul meu pămîntean ! oftă la rîndul său albăstrelul. Eu visez că sînt mare ! Tu de ce nu visezi că ești tînăr ? E atît de interesant să te vezi la volanul unui aerobuz trecînd razant deasupra străzii mari dintr-un oraș nou construit ? Oamenii mari au toate libertățile, copiii, nu ! Nu înțeleg atunci de ce vezi că ești copil și nu om tînăr ?

Am lăsat privirile în jos și i-am răspuns :

— Nu știu !...

— Nu știi ? ! se miră copilul foarte tare.

— Nu, am răspuns cu tristețe.

Am simțit amîndoi cum am atins, fără să vrem, o rană ce sălășluia în sufletul meu. O rană ce nu voia să se vindece, sîngera acum, undeva în mine, plasîndu-mă, sentimental, la un pas de moarte.

Ușa transparentă se dădu în lături. Pilotul, din nou vizibil, ne introduse pe o scară rulantă. Am observat, în-

tr-un tîrziu, că albăstrelul a rămas pe bancă. Pilotul n
i-a dat voie să intre.

Scara rulantă mă introduse într-un subsol luminat o
bitor. Strîng pleoapele. O încăpere lungă fără mobil
Două scaune străjuiesc la un capăt şi la altul în odaia p
numbroasă. Mă aşez pe unul din scaune ; atunci obser
că spătarul e înalt şi pare ca cioplit în lemn. Rămîn astfe
cu mine însumi, preţ de vreo cincisprezece minute. Su
fletul mi-e aplecat iarăşi spre visările, ce se îmbulze
peste întreaga mea existenţă s-o întunece. Fac efortur
să mă rup de vertiginoasele rătăciri prin labirintul în
tîmplărilor vieţii. Mi-e ruşine ; n-am ce face ; somnolenţ
e o nouă formă a existenţei mele *de acum*. (Scurte clip
de delir şi pasiune, reduse de la flacără la simpla pîl
pîirc a unei lumînări.) Parcă destinul îmi spunea : ai avu
copilăria, cu frumoasele clipe fugare, ce-ai fi vrut să ţin
o veşnicie ; ai avut tinereţea cu munca şi dragostea ; ma
turitatea cu filozofia şi cumpătarea tuturor bunurilor
relelor din lume ; acum ai bătrîneţea cu somnolenţa.. Ţi-
de ajuns !

În somnolenţă se îmbină relaxarea, după o muncă avîn
tată din tinereţe, cu iluzia că trupul se destinde satisfă
cut.

Mă trezeşte deodată un hohot de rîs cinic. Tresar brusc
Urăsc oamenii ce rîd de somnolenţa mea. Înalţ privirile
împăienjenite. În faţa mea, pe un scaun aflat la o distanţă
apreciabilă, şade omul recomandat de Ful, care după mine
întruchipa moartea. Ce vrea ? Îl văd şi acum rezemat de
tocul uşii, proaspăt lăcuite, cum mă priveşte posesiv, iro-
nic. (A înaintat atunci spre mine şi... am leşinat, în vreme
ce în oraşul unde locuiesc s-a auzit că murisem.) Acum
rîde insinuant. De ce-şi permite să-şi bată joc de mine
A simţit că-s un om căruia nu-i mai pasă de nimic
Ori că avea acea neaşteptată capacitate de a vedea c

fusesem făcut ca să trăiesc, iar eu muream fără să fi trăit. Asta îşi închipuie, poate, el. În ceea ce mă priveşte aveam alte opinii. Nimeni n-are nevoie de mine, nimeni. Poate Ful, care vede în persoana mea un pasionat obiect casnic, poate nici chiar ea, nici eu nu mai am nevoie de mine... Moartea e pe aproape... O aştept liniştit, fără să mă gîndesc la ea, oricît de aproape ar fi. Altceva ce aş putea face ?

Bărbatul rîde într-un fel antipatic, nu continuu, ci cu întreruperi colosal de lungi, ca şi cum tăcerile survenite între noi ar fi fost nişte veritabile replici schimbate, el interceptîndu-le înţelesul şi rîzînd.

Ah ! atunci mi-am dat seama cît de greşit îl judecasem. El nu reprezentase Moartea. Ratase clipa. Eu aşteptam moartea să vină cînd va voi. O aşteptam fără teamă. Dar nu despre asta vreau să vorbesc, nu despre acest sentiment al aşteptării sfîrşitului, ci de ceva cu mult mai complex, inefabil, foarte greu de prins în cuvinte : de fluidul continuu, dar impalpabil al unui sentiment.

Necunoscutul din faţa mea tace. Ştiam că joacă rolul unui intrus în viaţă şi mă miram că sînt aci în sanctuarul lui. În această casă de sticlă. O clădire ce seamănă cu un laborator de ultim tip.

Mă adusese aici. Casa mea nu era comodă ? Ce voia ?

— Ce doreşti ? îi spun, văzînd că nu scoate o vorbă şi bănuindu-l, nu ştiu de ce, mut, robot ori diavol.

Rîde iarăşi. Mă trec fiori reci de groază. Deodată vorbeşte cu o voce nespus de caldă, parcă împrumutată, parcă imprimată pe o bandă magnetică, iar acest straniu personaj mişca doar buzele ca într-un dublaj cinematografic :

— Doresc să vă redau ceva pierdut de mult !

— Ceva pierdut de mult ?! bolborosesc mecanic, deodată curios. De pe Pămînt ? !

— În parte şi de pe Pămînt, în parte şi de pe această planetă ! spune el cu acea răceală de gheaţă ce mă înfioară.

Ciudata gazdă zîmbeşte iarăşi, apoi îşi cere îngăduinţa să-mi redea acel ceva zicînd :

— Se poate !

— Nu-mi amintesc să fi pierdut nimic !

— E posibil să nu vă amintiţi din pricina vîrstei, admite bărbatul cel palid, dar vă spun că aţi pierdut lucrul cel mai de preţ din viaţă !

O bizară senzaţie îmi învăluie corpul amorţit de bătrîneţe.

— Ce ? ! întreb în cele din urmă cu glasul sugrumat, bănuind că are intenţiile cele mai bune şi nu a fost decît o neînţelegere din partea mea. O neînţelegere iscată de suspiciune. Suspiciunea atît de accentuată în aceşti ultimi ani...

El se ridică de pe scaunul cu spătar, vine spre mine ca atunci, în scena mută din biroul meu, cînd mi s-a părut că e moartea însăşi care întinde mîna să-mi oprească inima, se opreşte la doi paşi de mine şi, cum stă în picioare, se apleacă puţin de mijloc, sprijină palmele de genunchi, privindu-mă fascinatoriu în ochi. Şopteşte :

— Tinereţea !... Ce-i aşa de greu de amintit ?... Tinereţea !...

Mă gîndesc. Prima impresie nu se ştersese. Necunoscutul avea un interes ascuns. Mă urmărea asiduu, dorea să mă convingă, ardea de dorinţa să-şi împlinească un plan ce oricît mă străduiam să-l aflu îmi scăpa.

— Asta aţi pierdut ! Sînt aici să vi-o redau cu maximum de generozitate ! Sper că n-o s-o refuzaţi !

Mă ridic de pe scaun şi spun :

— Regret, domnule ! Nu dorinţa de a obţine tinereţea mă caracterizează acum. Aş vrea să dorm, aş vrea să mor. Asta e singura mea dorinţă.

Cînd mă ridic să plec, nespus de indignat, îmi pune mîna pe umăr, oprindu-mă.

— Dacă v-aș spune ziua și ora cînd veți muri, exclamă el, v-aș convinge că trebuie să vă fac tînăr, ca să mai aveți încă mulți ani de trăit ? !

— Mi-ați face una din cele mai mari plăceri ! îi răspund. Dar numai în ceea ce privește data și ora morții. Cît privește tinerețea, sînt ferm convins s-o las celor care o au de la natură ! Să nu-i mai încurc atît pe ei, cît și pe mine, cu asemenea prefăcătorii !

— Poftim ! spune bărbatul enigmatic, ducîndu-mă spre alte încăperi. Iarăși beznă, scări rulante. Am impresia că străbatem uși de sticlă. Întunericul nu mă ajută să-mi certific constatarea. La fiecare coborîre a nivelelor Palatului de Cristal totul mă uluiește : răcoarea, misterul degajat de straniul personaj. Ajungem ; coborîrea încetează. Brusc se iscă o lumină opalescent-orbitoare. Bărbatul mă prinde prietenos de braț, introducîndu-mă într-o sălițâ circulară ; în tavan sînt îngropate lumini opace, pe unul din pereți o puzderie de ecrane orînduite ca celulele într-un fagure de miere. Bărbatul e îmbrăcat acum într-un halat alb. Rîsul i-a pierit. Mina sa aspră parcă ar sugera răzbunare. Pentru ce ? Greu am mai priceput neamul acesta de oameni albaștri, deși stau de atîtea zeci de ani aici...

III

— Așezați-vă pe acest scaun !

Mă așez. Tînărul stinge luminile, doar un fascicul de raze vișinii îmi cad pe față. Strîng pleoapele, ochii obosiți mă ustură. Razele cernîndu-se într-o lumină dulce

nă învăluie în întregime parcă duios, lăsîndu-mă gol pușcă. Această experiență face invizibilă îmbrăcămintea, nu știu de ce. Nu mă rușinez de trupul meu gol, cum nu se rușinează nici un pămîntean în adolescență, cînd trupul arde de dorința de a cunoaște dragostea (doamne, dumnezeule! nu pot să rostesc două cuvinte fără să mă refer la dragostea aceasta, ce mi-a produs, de-a lungul existenței, pînă să scap completamente de ea, atîtea necazuri). Nu știu de ce, în ultimul an, revin mereu la acest punct ; un iluzoriu petic de cer albastru, după care am alergat atît, m-am irosit atît, m-am umilit și m-am batjocorit de nenumărate ori, căci mi se părea frumos, plin de poezie, pur și candid ; mă încălzeam la dulcile lui senzații ca la un soare ; reprezenta esența vieții, viața însăși, firească și necesară ca însăși respirația, ca setea și foamea, desăvîrșită în ultimă instanță ca moartea.

Dragostea, pe vremea aceea, mi se părea ruptă din cer, înzestrată cu o muzică divină, ceva unic pentru care aș fi gonit sute de kilometri pentru a o obține. După asta, însă... După asta... S-o spun ?... Ar trebui ! Un om în pragul morții uneori nu se mai jenează. Sînt sigur că nimeni nu mă va condamna. Pămîntenii nu s-ar supăra. Cel mult m-ar trimite la dracu, spunînd că m-am țicnit la bătrînețe.

IV

Se făcu lumină.

Camera circulară era goală, cîteva săgeți stinghere se plimbau alene pe circumferința ecranelor mari, apoi și acestea pieriră.

M-am uitat la tînăr.

Acesta s-a uitat la mine. E posibil să se fi gîndit că ar fi fost mai bine să nu mă fi adus aici. Acum m-a adus, nu mai poate da înapoi. Transpiră. O sudoare albastră îi inundă fruntea înaltă, boltită. Înainte mă stinghereа el, acum, după experienţa în care am somnolat atît de desăvîrşit, citesc, după o clipă de încordare, o durere adîncă în ochii lui.

— Ei, ai aflat ceva tare urît şi ţi-e teamă să-mi spui ? Nu-i aşa ? îl întreb.

— Nu prea ! răspunde bărbatul din ce în ce mai palid.

— Atunci, dă-i drumul ! Ce mai aştepţi ? Doar ţi-am spus...

— Cred că e vorba de ceva mai presus de moarte ! mă asigură el.

— Nimic, spun eu, nu cred să fie mai presus de moarte !

— Ciudat ! exclamă bărbatul. Şi totuşi... ceva e mai presus !

M-am ridicat de pe scaun ; tînărul tresare.

— Plecaţi ? !

Glasul îi vibrează în aer.

— Mi-aţi inspirat, în cele din urmă respect, nu însă din prima clipă, vă spun... afirmă el, rupîndu-şi fiecare cuvînt din suflet. Am fi amîndoi în cele mai bune relaţii posibile dacă m-aţi înţelege ! Dar nu mă înţelegeţi, m-aţi dat afară din casă. Sîntem din două lumi diferite, e drept !... De ce nu vreţi să înţelegeţi măcar atît : e ceva mai presus de moarte !

— Domnule, te rog !... insist zguduit de ceea ce auzeam şi nu-mi făcea plăcere. Nici mie nu-mi place un lucru la dumneata. Eziţi atît de mult ca să-mi comunici rezultatul experienţei, că aproape am şi uitat pentru ce sînt aici. Regret nespus să nu mai trăiesc decît fiul meu April şi soţia mea Ala, de care m-am despărţit de mult, iar aceşti membri ai familiei locuiesc foarte departe de aici. Cînd

e ceva neplăcut, comunici unui membru al familiei. Dă eu ţi-am spus de la început că nu-mi pasă. Şi pentru c nu-mi pasă nu văd de ce mă menajezi !

Obrajii, ochii, bărbia, nasul, mîinile, întreaga făptură omului albastru deveniseră sub înrîurirea vorbelor mel o întruchipare a ezitării fine, bine nuanţate.

— Vedeţi... bolboroseşte el...

— În definitiv, dacă nu vrei să-mi spui, mă supăr de binelea. Să nu îţi închipui că te forţează cineva. Să n crezi însă că, procedînd aşa, cu un om extrem de bătrî cum sînt eu, vei fi corect. În felul acesta accentuezi mai mult distanţa dintre pacient şi medic. Îmi vei da grijă în plus, şi nu chiar o grijă atît de uşoară. Iar dac îţi închipui că nu am fost sincer spunîndu-ţi că nu mi teamă greşeşti, jignindu-mă cu atît mai mult !

Degetele subţiri ale omului albastru se frămîntă nervos spasmodic :

— De ce vorbiţi astfel... noi ne străduim... vrem... dacă aţi accepta tinereţea ?

— Nu, răspund hotărît, asta n-am s-a accept niciodată. Doresc rezultatul ultimei experienţe. Nu pentru asta m-a adus aici ?

— V-ar ajunge atît ? întreabă tînărul.

— Desigur, răspund.

— Dar n-ar trebui să... Vedeţi...

— Nu pot trăi liniştit dacă nu ştiu...

— N-ar fi... ? !

— Domnule, strig tot mai enervat, poate mor mîine şi ţi-e teamă să mi-o spui !

Albastrul oftează din greu.

— Vă voi comunica imediat rezultatul. N-am ce face ! Întîi permiteţi-mi o întrebare : cum vă simţiţi ?

— Mulţumesc bine. Foarte bine chiar.

— Mîine la ora două după-amiază ! spune el simplu. Acum sînteţi mulţumit ?

— Cît se poate de mulțumit !

Aflasem. Urmau după asta exact douăzeci de ore.

Tinerețea. Hm ! Ce bagatelă ! Nu pot crede în povești ! Ce grad infernal de retrogradare, de scepticism, de neîncredere și ingratitudine mi-a conferit vîrsta mea înaintată, abia acum văd. E înfiorător ! Nu numai că nu mai sînt cel de demult, dar nici nu mă mai recunosc.

— Asta-i tot ? am întrebat calm.

Albastrul clătină din cap în semn că da.

— La ora două fix ? vreau eu să știu !

— La două și treisprezece minute ! completează el cu o răceală neașteptată în glas.

Sprîncenele mele se încruntară fără voie. Sînt demn, mîndru. Pentru atitudinea mea mă bucur nespus ; îmi umflu pieptul dînd vocii mele hodorogite o nuanță baritonală neașteptat de plăcută. Eram convins acum că albastrul nu regretă...

— S-a calculat bine ? întreb.

— Da.

— Ah ! am tresărit cu surprindere. E o neașteptată coincidență ! Numărul treisprezece mi-a purtat totdeauna noroc în viață. Numai de nu m-ar durea capul, cum mă doare de obicei. Vă mulțumesc, domnule ! La revedere !

În lift (acum renunțasem la scările rulante), mă însoțește tot tînărul cercetător. Tăcerile sînt mai apăsătoare acum. Lumină, beznă, lumină, penumbră, atmosferă de vis, pereți transparenți ; am strania impresie că totul a fost un vis și numai un vis. Mîine la ora două și treisprezece minute... Ce bine !...

— De ce refuzați tinerețea, domnule ? mă întreabă tînărul. Aș vrea să știu.

Strîng pe albăstrel de mînă. El a sărit de pe bancă, m-a îmbrățișat spunînd că am întîrziat prea mult, îi fusese teamă pentru viața și sănătatea mea. Crezuse c-am

murit, iar acum îi creşte inima de bucurie revăzîndu-mă. Dacă i-aş spune că mîine la aceeaşi oră am să-l părăsesc pentru totdeauna... Poate l-aş face să plîngă şi nu doresc asta. Îl iubesc cu disperare. Zîmbesc. Îl ridic pe albăstrel în braţe ; un neaşteptat chef de glumă mă cuprinde ;

— Nu puteţi să mă faceţi copil ? întreb rîzînd.

Tînărul albastru n-a sesizat gluma.

— Încă nu putem micşora corpurile. Reîntinerim doar ţesuturile, sîngele, glandele interne, epiderma obosită, sistemul osos chiar, dar rămînem la aceeaşi înălţime la care se află subiectul în momentul experienţei.

Rîd din nou, de data asta cu hohote.

— De ce rîdeţi ? mă întreabă cît se poate de politicos tînărul albastru.

— Pentru că, oricît ţi s-ar părea de ciudat — mi-era imposibil să-mi înfrînez rîsul — nu doresc să mai fiu tînăr !

— De ce ? se miră el.

— Nu ştiu.

— Aţi dori să deveniţi copil ? mă întreabă din nou tînărul zîmbind oarecum cinic.

— Da, mi-ar face o nespusă plăcere ! Să fiu din nou copil !...

— Sînteţi primul om care răspundeţi astfel !

— Se poate ! admit eu şi încerc să-mi iau rămas bun.

Tînărul mă opri, este nedumerit :

— Puteţi să mă lămuriţi ce pornire, ori ce sentiment vă face să-mi refuzaţi propunerea ?

— Habar n-am ! îi răspund încă bine dispus. Adevărul e că m-ar plictisi de moarte tristeţea ! E un sentiment destul de ciudat pe care mi l-am propus chiar să-l analizez într-o carte... De vreme ce mîine totul se va sfîrşi, regret tare mult... Ce să-i faci ?! Nu sînt singurul căruia i se întîmplă asta !... Cu bine !

Pînă la vehiculul aerian vîntul ne-a primit cu aceleași pale reci, aromitoare. Mirosul de cuișoară al tufelor vișinii ne amețeau.

Pe cer am zărit satelitul natural care „alerga" printre norii rari. Soarele lumina astăzi mai slab, poate din pricina distanței, ori a stării mele sufletești.

Ceea ce m-a uimit atunci și continuă să mă uimească și acum, în preziua morții mele, era cerul de un frumos albastru-închis, bătînd în negru. O caracteristică a acestui firmament erau constelațiile cunoscute încă din antichitate: Centaurul, Carul Mare, Constelația Vizitiului și atîtea alte corpuri cerești aflate la milioane de ani-lumină pe care, de pe Pămînt, le zăream doar noaptea cu ochiul liber, pe cînd aici le vedeam și ziua.

Habar n-am cum, dar în minte mi-au sunat versurile marelui nostru poet Mihai Eminescu:

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie,
Era pe cînd nu s-a zărit,
Azi o vedem și nu e.

Și pe neașteptate m-a cutremurat un plîns nervos, cu neputință de stăpînit.

V

Sala cea mare. Candelabrul aprins iscă pe tavan curcubee polichrome, cernînd lumina prin lacrimi de cristal.

Ful m-a adus de braț din dormitor. Sînt în halatul de sărbătoare, pieptănat corect, ras și proaspăt. Îi spun lui Ful să stingă lumina. Doar picioarele îmi tremură...

La doi pași de scaunul cel mare, un scaun sculptat ca un tron din vechile biserici, unde veneau arhiereii, episcopii cu odăjdii, regii ori reginele să asiste de sărbători mari la slujba religioasă și totul căpăta atunci o măreție cu adevărat celestă. Era locul unde mă retrăgeam să gîndesc.

În fața mea a fost adusă, în chip special, pendula din sufragerie. Clinchetul ei pare mai duios acum decît orice glas al unor clopoței de aur.

Mă urc în strană.

Ful e toată numai ochi ; obrajii îi sînt scăldați de lacrimi. Halatul meu scînteie din pricina florilor de lotus cusute în fire de argint.

— A mai rămas puțin ! spun.

Vocea lui Faul se îneacă, degetele ei se agită. Întreb :

— Fiul meu April ?...

— Nu a venit, domnule ! răspunde Ful reținîndu-și plînsul.

Firește, deznodămîntul e de neînlăturat, de vreme ce nu acceptasem acea propunere fantastică de a întineri. Moartea întîrzia... Mi-ar fi fost mai ușor dacă nu venea astăzi. Nu mi-a plăcut să-mi pierd vremea cu constatări descurajatoare. Nu vine ? N-am ce-i face ! Nici n-am de gînd s-o chem ! Oh, lupta va fi mai lungă decît prevăzusem. Întotdeauna în viață n-am putut suporta așteptarea. Dar acum ? ! Ce pot face ? ! Și cu cît așteptarea are să fie mai lungă, cu atît stăpînirea de sine trebuia să fie mai bine dirijată.

Ora două.

Șed drept ca un rege cu mîinile sprijinite de spătare. Gîtul țeapăn, fruntea sus, ochii în depărtări pierdute, dincolo de acele pendulei ce-mi scurtau clipele cu fiece bătaie cristalină.

Mă uit la Ful încercînd un imens regret. Parcă o văd pentru prima oară. O femeie cu fața aspră, cu chipul schimbat în mască de piatră. Mă privește. Nu pot descrie ochii aceia umeziți și străini pe care nu i-am văzut niciodată.

Ușa rămîne închisă.

Era ultima mea dorință: voiam ca April, cel căruia îi dăruisem viața, să se împărtășească din clipa cînd flacăra din care i-am aprins flacără în suflet se va stinge. Nu știu de ce doream asta. Dar o doream foarte aprins.

Ora două și cinci.

Clanța pe care mi s-au pironit ochii rămîne neclintită. Și doar a fost anunțat. Dar mai bine-să-mi întorc gîndul către ceea ce mă așteaptă.

Am dorit să n-aud moartea pătrunzînd prin pereții groși ai casei, dar din zidurile cenușii, din norii cenușii, din ferestrele mohorîte, ce oglindeau o amiază posomorîtă, moartea pătrunde tiptil și rece, ca o șopîrlă rănită.

Sînt oare prea puține pavăze împotriva ei cînd o aștepți? Sînt prea puține gînduri ca s-o alunge, cînd cu o zi în urmă și chiar în ultimul an o așteptam? O așteptam atît de des, fără să-mi pese. Bucurîndu-mă chiar.

În sufletul meu au încăput... cerbi cu coarne de aur, rachete superluminice, iubiri și minotauri și mii de alte lucruri ce nu le știu acum... Le-am uitat. Cît e de straniu că moartea nu se sfiește de ele...

Moartea seacă izvoarele visului. Moartea oprește vîntul ce m-a legănat o viață întreagă.

Iat-o măreață, uriașă și atotputernică cum împrăștie cenușa sub cerul înghețat și pătrunde în uitarea mea.

Două și douăsprezece minute.

Inima-mi bate să-mi spargă pieptul. Spun cu greu:

— N-a venit! Poate-i plecat la vînătoare!... Apoi, mai tîrziu: Vezi, Ful, sufletul se poate tămădui, dar trupul nu

se poate vindeca niciodată. Trupul omului a contractat încă de la naştere o boală cruntă, care se cheamă suflet!

— A spus-o un pămîntean? întrebă Ful ştergîndu-şi ochii.

Ce întrebare?! Nu trebuia să mi-o pună.

Clatin capul afirmativ. Atunci se întîmplă ceva neobişnuit. Cu toate că vedeam clar obiectele, clanţa ce încă nu se clintise ca să apară April, pendula, acele, fereastra şi ziua mohorîtă, mi se pare că lunec în jos, ca într-o genune, şi nu pot să fac nimic ca să împiedic această continuă lunecare.

Am înţeles că mă aflu jos, la picioarele scaunului cu spătarul înalt ca un tron, măreţia, coroana mîndriei mele căzuse. Pierisem în zădărnicie.

Şi fu ca şi cînd n-aş mai fi fost nicicînd, murisem.

VI

— Şi cu uneltele de pescuit cum rămîne?!

— Marea e agitată.

— Atunci poate mîine...

— În nici un caz. Buletinul meteorologic indică furtună.

— Am neapărată nevoie să pescuiesc. Dumneata eşti pescar?

— Nu.

— Atunci cum poţi înţelege o pasiune atît de... ca să zic...

— Devoratoare!

— Păi vezi!

— Sînt matelot şi ca matelot...

Valurile mării se sparg de ţărm. Pe nisipul fin, ud de apa sărată, alge putrezite, cai de mare, meduze rămase pe plajă de pe urma refluxului.

Mai aproape alte voci :

— Nici măcar nu...

— Ai vrea ? Crezi că...

— Cînd un bărbat se apropie prea mult de o...

— Nu mi-ai dat prilejul !

— Eu ? !...

Se presimte prin pleoapele închise cerul întunecat. Fetele aleargă. Tălpile lor risipesc nisipul în valuri mici, grele. Nisipul e ud. A plouat ?...

Alte glasuri ce se încrucișează :

— Nu știți un post de prim ajutor ? Ori vreun oficiu video-fonic pentru...

— Judecați foarte bine. Aveți zece puncte avantaj...

— Șampania e frapată ?...

Zgomot de bile rostogolite vesel pe o suprafață tare.

— În fața cosmonautului pămîntean, linia orizontului se va găsi la distanța de...

— Din ce cauză ?

— Planeta aceasta are o curbură mai mare decît a Pămîntului...

— Mulțumesc, sînt bine sănătos. Dumneavoastră cum vă simțiți ?

— Șapte-trei, aveți un punct avantaj !...

— Nu. Rămîi cu bine ! Înțelegi ?

— Cred că înțeleg.

Cineva se ridică și pleacă. Pocnetul ca de pistol al unei sticle de șampanie deschise. Foșnetul de mătase al vinului scurs în spume prin gîtul gros de sticlă aburindă...

Amorțire. Apoi iarăși două voci :

— M-am ocupat de fată, ocupă-te tu de băiat ! E la o vîrstă...

— Nu înțeleg.

— Ce e greu de înțeles ! E la o vîrstă...

— Și ?

— Cum și ! Nu ești tatăl lui ?

— Bineînțeles.

— Dacă pe Pămînt s-ar petrece ce se petrece aici pe această planetă atunci lumea...

— Exagerezi, draga mea ! Exagerezi ca întotdeauna !

Pleoapele mă ustură, brațele mă dor ; îmi dau seama că sînt pe o plajă în apropierea mării. Soare. Două fete cu pielea albastră vin spre mine. Au șoldurile pline, mijlocul foarte subțire, obrazul oval și sînii proeminenți. Vorbesc aferat.

Abia au ieșit din apa mării și sînt ude de spuma valurilor din cap pînă în picioare. Nu tremură. Aleargă pe nisipul gri, pe nisipul ud, vorbind cu o gestică aproape sportivă, în parte inocentă. Sînt foarte tinere ; niște copile. Cea cu ochii oblici, fără să mă privească prea bine, spune :

— Uite, să luăm pe acest tînăr drept arbitru !

Au spus tînăr ? ! Am tresărit. Eu nu mai sînt tînăr, ci un om foarte bătrîn, care a murit. Poate că pe plajă nu este decît fantoma mea. Ori sufletul meu a migrat în trupul unui om tînăr ?

Fetele nu dădeau importanță frămîntării mele. Una din ele, cea cu ochii verzi, se apleacă spre mine ; un miros cald, de trup tînăr, mai precis, de apă de mare ce se usucă pe un corp tînăr mă învăluie toropitor :

— Vreți, domnule, să ne arbitrați ?

— Despre ce e vorba ! spun, aproape fără să-mi recunosc vocea.

— Uitați-vă, amîndouă am pus pariu pe un tort, că pămîntenilor le este străină dragostea. Ce ziceți de asta ? Eu, de pildă, fiind o simpatizantă a pămîntenilor, căci, într-un fel îi iubesc, susțin că această idee este de-a dreptul o aberație. În vreme ce prietena mea Ilo, aici de față, afirmă, spre stupoarea mea, contrariul.

— Da, pămîntenii nu cunosc dragostea, spune hotărîtă cea care se numea Ilo, pentru că sînt niște ființe inferioare, în ciuda civilizației lor !

— Ce părere aveți ? mă întreabă cu o oarecare neliniște tînăra cu ochii verzi.

Am privit-o pe fată mult timp. Apa se evapora pe umerii, pe fața și pe întregul ei corp admirabil, scoțînd mici rotocoale de aburi tulburători. Ce ciudat ! Eu habar n-am pe ce lume mă aflu, cum am ajuns acolo tînăr, la malul mării, și lor le arde să le explic dacă pămîntenii iubesc ori nu. Era, chiar, de tot hazul !

— Prietena dumitale este Ilo, dar dumneata cum te numești ? o întreb, cu senzația neplăcută că și vocea mi-e schimbată.

— Alao ! răspunde fata surîzînd cu o duioasă undă de ironie. Ei ? Ce s-a întîmplat ? Ești un alb, pămîntean, și nu știi ? Doar nu ai pielea albastră, nu te-ai născut pe această planetă, ci pe Pămînt !

— Știu, știu ! le zic și întind brațul ca una din ele să mă ajute.

Alao este cea care sare. Cît îi sînt de recunoscător. La stadiul meu de ameteală simțeam nevoie de un sprijin. Alao întinde mîna, eu îi prind palma și rămîn așa. Brațul meu era rotund, cu o articulație delicată la încheietura palmei, cu degetele lungi și subțiri, cu antebrațul plin, bronzat. Un braț de atlet, un braț de înotător prinsese mîna acestei fete, un braț tînăr de viitor îndrăgostit, un braț ce va cunoaște încordarea muncii, sudoarea, chinul, durerea unei idei ce încă nu se realizează, dar se transmite obsedant de la creier spre el, un braț ce va mîngîia nu numai trupuri albastre, dar și trupuri mici, de copii, ce vor fi copiii mei ! Un braț ce va face daruri. Un braț ce va arăta soarele. E brațul meu ? E palma mea ? Sînt prea fericit. Și totdeauna cînd un pămîntean

e fericit, o tînără de pe aceste meleaguri se plictisește. Astfel se petrece și acum. Alao se plictisește.

Mă privesc. Ce pulpe pline, cu labele picioarelor viguroase! Pieptul privit de sus în jos îmi relevă mușchi tari, armonizați, superbi. Nu cumva sînt o statuie vie? O statuie perfectă a unui sculptor nebun după perfecțiune, care în cele din urmă a suflat peste creația lui dîndu-i viață din viața lui, murind, poate, pentru ca să-i trăiască în timp capodopera? Dar toate acestea nu sînt decît gîndurile unui nebun.

— Hai, ce faci?! îmi strigă Alao. De ce te lași așa greu? Nu s-ar zice de loc că ești bolnav. Dimpotrivă, arăți nemaipomenit de bine. Și nu te mai privi așa, nu ești murdar de loc. Ai un pic de nisip pe spate. Dă-mi voie să te scutur!

Sînt sus printr-un salt elastic de felină. Palma mică a fetei îmi scutură firișoarele de nisip lipite de spate. Mă înfioară căldura ei.

— Gata! Acuma ești curat! Cum rămîne cu dragostea?

— La ce vă referiți? întreb.

— Am vorbit de dragoste, nu ești atent?! Parcă te-ai gîndi în altă parte. Pari buimăcit!

— Da! mă scuz eu. Am adormit puțin! Mint. Cum le puteam spune că habar n-am ce-i cu mine? Dar la ce fel de dragoste vă referiți? întreb.

Fetele mă privesc cu ochii mari, strălucitori. Deasupra noastră o pasăre roșie, apropiată ca formă de un liliac, mare însă cît un uliu, se rotește continuu scoțînd sunete guturale asemănătoare porumbeilor. E un *helio*, sinonimul pescărușului de pe Pămînt. Pasărea prinde pești din spumele mării. După asta, cu peștele strălucitor în cioc, se înalță executînd grațioase volute în aer printre lumea pestriță și atît de pitorească a aerobuzelor pluricolore. Trezit parcă din somn, conviețuirea dintre frumoasele și ciudatele

helio, în număr atît de mare, cu aparatele personale sau colective de zbor îmi apare de-a dreptul fenomenal.

— La ce fel de dragoste vă referiți ? repet întrebarea.

Una din fete își face curaj :

— Vedeți, noi sîntem amîndouă de pe aceste meleaguri ! Ne-am rușina să întrebăm un tînăr pămîntean (deci iarăși spun că sînt tînăr), întîlnit întîmplător pe plajă despre... cealaltă dragoste. Cînd sîntem numai noi e altceva. Acum însă ne referim la dragostea pornită din suflet. Înțelegeți ? !

— Da, răspund eu, înțeleg !... Dar nu pricep mare lucru, căci sînt încă buimac de somn, nedumerit profund de starea excepțională în care mă aflu.

Mă simt încă amețit de soare, de nisipul ud, de izul algelor putrezite. Din creștet pînă în tălpi mă străbate o neliniște copleșitoare. Asta, probabil, pentru că ele mă numiseră tînăr, pe cîtă vreme eu mă consideram bătrîn. Am spus, adunîndu-mi gîndurile cu greu :

— Regret ! Alao a cîștigat ! Pămîntenii nu sînt ființe inferioare. Ei cunosc dragostea din vremuri străvechi. Ilo rămîne să aducă tortul și, dacă nu aveți nimic împotrivă, sînt gata să mănînc și eu o felie. Am fost arbitru și o merit !

— În timp ce vorbeați vi s-a făcut poftă, nu-i așa ? întreabă pe un ton simpatic Alao, cîștigătoarea, tare curioasă din fire, cum sînt toate fetele.

Înclin capul în semn că așa era. Fetele se uitară nedumerite una la alta. Ce au ? A ! Acum înțeleg ! Gestul acesta nu se obișnuiește pe planeta lor unde orizontul începe doar la distanța de trei kilometri din cauză că sferoidul lor e mai mic decît Pămîntul.

În ochii lor par un original, în vreme ce eu nu sînt decît ceea ce sînt, un om care a fost nespus de bătrîn și acum se trezește pe o plajă, fără să știe cum a ajuns acolo și, mai ales, fără să știe de ce e tînăr.

Scurt timp după mica nedumerire, Ilo, cea care pierduse tortul, păleşte. Face un pas demn şi întreabă înţepată, aproape răzbunătoare :

— Cum dovediţi ? Vreau argumente !

Mă scarpin în creştetul capului, fîstîcit.

Ochii lor mari privesc cu mirare.

— Pămîntene, spun elc aproape în cor... De ce faci gestul acesta ?

— Mă gîndesc ! le răspund.

— La ce te gîndeşti ?

— La tot, răspund eu cu aerul cel mai natural din lume.

— La tot ? ! se miră mult fetele albastre.

Am schiţat un semn cu mîna arătînd marea, aerobuzele, cerul închis, aproape negru, munţii din zare, ce ascundeau în sînul lor celebrul lac Goilo, cu nespusa frumuseţe a staţiunilor balneoclimaterice, şi covoarele catifelate şi multicolore ale muşchilor şi lichenilor din a căror făină se pot prepara nişte prăjituri de o calitate excepţională. Apoi am pufnit în rîs. Fetele au pornit să rîdă la fel ca mine.

În felul acesta ne-am împrietenit.

— Dar cu dragostea ? întreabă Ilo, cea care pierduse tortul.

Tac. Dar fetele sînt foarte interesate. Nu contenesc să-mi pună fel de fel de întrebări :

— Pe Pămînt sînt şi femei ?

— Da, le răspund.

— Interesant ! Dumneata s-ar crede că eşti bărbat, nu ?

— Aşa sper ! spun eu suspinînd ca să le fac plăcere.

— De ce ? ! Nu eşti sigur ? întreabă Alao şi faţa ei devine şi mai albastră.

— De cînd m-am născut toată lumea spune că sînt bărbat ! le răspund cuviincios, întorcînd faţa spre mare.

— Dar dumneata nu eşti sigur de asta ?

— Sînt numai *în parte !* spun încet şi aproape încurcat.

Ilo şi Alao tac şi se uită îndelung la mine :

— De ce nu poţi să fii sigur de asta ? întreabă răutăcioasă Ilo.

— Ai dori să fii femeie ? mă asaltează Alao un pic speriată.

— Nicidecum. Mai bine aş muri ! îi răspund sigur şi oarecum uşurat.

— Atunci pe planeta aceea, după ce se cunoaşte un bărbat că e bărbat ? mă întreabă ele tot în cor după un răstimp de gîndire.

Nici pămîntenele nu ar fi fost atît de curioase şi nu mi-ar fi pus atîtea întrebări cu o precizie de-a dreptul uluitoare, ca aceste tinere.

— Viaţa e aceeaşi ca şi arci, spun în şoaptă, căutînd să-mi stăpînesc propriii mei nervi, iar bărbatul adevărat se cunoaşte după femeia lui. Toate femeile se aseamănă şi toţi oamenii sînt la fel. Numai că nu toţi bărbaţii sînt bărbaţi în adevăratul sens al cuvîntului. Adică nu toţi ştiu să aducă un crîmpei de lumină în ochii femeilor lor. Pe planeta aceea nu e de ajuns să te naşti bărbat, ci e nespus de necesar să devii bărbat tot timpul...

— Nu prea înţelegem tot ce ne spui tu, pămîntene ! răspund fetele în cor. Li se făcuse frig şi le-am împrumutat halatul meu de baie ce putea să le cuprindă pe amîndouă, căci era croit foarte larg, dintr-un fel de buret neobişnuit de pufos.

În felul acesta, adăpostite sub ţesătura moale, îmi deveniră deodată mai apropiate.

— Şi ce trebuie să faci, ca să fi cu adevărat bărbat pe Pămînt ?

— Trebuie să ai foarte multă răbdare ! strig eu. Încă sînt buimac. Nu știu ce se petrece cu mine. Îmi vine să le spun : „Lăsați-mă să-mi revin", dar politețea și buna creștere mă reține de la acest gest necugetat.

— Adică ? îmi cer ele foarte interesate.

— Cum să vă explic mai bine ? Am ezitat puțin căutînd să mă concentrez. Îndrăgostiții se privesc ochi în ochi și nu-și spun nici un cuvînt mai multă vreme. Vorbele îndepărtează sentimentul, e ca și cum ai turna apă în vin. Pe măsură ce clipele trec, bărbatul începe să se apropie tot mai mult de femeia lui, așa, ca din întîmplare. Și tot ca din întîmplare, o vede din ce în ce mai frumoasă. Trece o zi, trec două, bărbatul și femeia se întîlnesc de obicei în același loc, pînă ce amîndoi găsesc prețul fericirii. După asta, bărbatul va vedea dacă va aduce un crîmpei de fericire în ochii femeii lui. Atunci bărbatul e bărbat !

— Vai ! zice Alao... Mi-a intrat nisip în ochi și cred că plîng...

— N-am vrut să vă supăr cu nimic ! le răspund cît pot de gingaș.

Ilo, nelăsîndu-se de răutăți, dar fiind și ea un pic emoționată de ceea ce-i povestisem întreabă :

— Ai vrea să ne răspunzi la o întrebare ? O întrebare izvorîtă din adîncul inimii, care, de fapt, ascunde o taină. Ne ești foarte simpatic, tinere pămîntean și ne-ai spus lucruri frumoase despre pămînteni. Cînd ai vorbit despre bărbați, de ce ai spus că ești bărbat numai în parte, și-ai privit marea încurcat... Nu ești sigur de asta ?

Un surîs ușor alunecă pe buzele-mi întredeschise :

— Nu.

— De ce ?

— N-am de unde să știu ! le răspund calm.

VII

De multe ori m-am gîndit că în acest lanţ confuz de evenimente există o cauzalitate. O voi găsi? Încercam s-o găsesc, dar obosisem.

Un aerobuz mă purta deasupra munţilor înzăpeziţi. Coboram vertiginos micşorînd viteza. Frînele acţionau puternic, le simţeam în stomac. Voiam să scap de acest rău, dar el mă prindea ca un cleşte. N-aveam amintiri. Pete albe îmi jucau în jurul ochilor.

— Puteţi trece dincolo! am auzit vocea unui ins ce nu-l puteam identifica din pricina penumbrei. Apoi trecui prin camere largi, albe, cu aparate reliefate sau îngropate în pereţi albi.

Dar cine sînt eu? De ce sînt tînăr? Cine am fost? Ce sînt acum?

— În curînd veţi fi primit de Marele Conducător! auzeam iarăşi aceeaşi voce.

Vocile veneau din pereţi prin difuzoare ascunse.

O nevoie nebună de muncă, de exaltare, de consumare a unor forţe latente mă stigmatiza în propriii mei ochi.

Sînt mai rău decît mi-aş fi putut-o închipui, de cînd m-am trezit pe plaja aceea, mai mult gol, în apropierea mării. De cum am coborît din aerobuz am avut impresia că trupul mi se sfărîma în mii de bucăţi: nasul, mîinile, picioarele, ochii, stomacul. Mai ales stomacul îl simţeam ca o piatră de moară.

— Mai aveţi de aşteptat încă puţin! îmi spuse vocea.

— Bine! am răspuns.

Era un salon alb, fără nici o mobilă.

Doar o planetă mare, albastră, aşezată în stînga, pe care cădea o rază de lumină. Am remarcat, ca şi altă dată, că pe această planetă mobilele sînt îngropate în pereţi. Cînd ai nevoie de ceva apeşi pe un buton şi-ţi apare la

locul cerut tot ceea ce dorești. În clipa aceea aș fi vrut să mă așez într-un fotoliu. Habar n-aveam unde sînt butoanele și am renunțat.

— Marele Conducător vă așteaptă !

Iată, se deschide un spațiu. Porțiunea de podea pe care șed coboară o dată cu mine într-o sală de marmură. Sculpturi gigantice mă înconjoară.

Confuzia existenței mele îmi provoacă o stare de rău inexprimabil. O clipă, doar una, și aș fi căzut într-o stare agonică. Un rău moral tradus printr-o tortură fizică mă răsucește ca pe jeratic. Cine sînt ?

Imensa clădire unde mă aflam o asemuiam unei catedrale. Prin pereții împodobiți de fresce se cernea difuz o muzică celestă.

Din direcția opusă lunecă un platou. Pe el un fotoliu.

În fotoliu un om albastru, slab, cu capul ras. Avea buzele subțiri. Pe vîrful capului ședea o tichie rotundă dintr-un material scump, de culoare galbenă. Era destul să-l privești, ca să-ți dai seama cît de fin și de impunător, totuși rezervat, știa să-și rezeme spatele de spetează.

Ochii scînteiau ca două bucăți de lavă aprinsă, înfiorau. O lavă ce mocnea calm, constant, periculos. Mîinile slabe sprijinite de brațele fotoliului păreau furnicate de o neliniște ce-l cuprinsese pe încetul de cum mă văzu.

Muzica încetă.

Ne privirăm fără o vorbă un timp destul de lung. Am înlemnit pentru că mi-am dat seama deodată de prăpastia ce se cască între mine și el. Unul din noi trebuia să rupă tăcerea. Nici unul nu voia să cedeze. E absurd, îmi spuneam, să vorbesc cuiva într-o limbă pe care nu o pricepe. Aș face-o numai ca să-mi cîștig bunăvoința. Nu îndrăznesc.

— Cum te numești ? vorbi în cele din urmă Marele Conducător.

— Sînt pămîntean, am răspuns.

— Știu asta ! ripostă Marele Conducător. Dar numele ? Cum te cheamă ?

Aci ochii mei s-au întunecat deodată. Mi-amintea ceea ce voiam să uit ori să aflu odată. Am spus adevărul, dar n-am fost crezut :

— Dacă aș știi, aș răspunde !

— Uite ce este ! spuse marțial Marele Conducător. Ochii lui scăpărară raze de un venin otrăvitor. Noi nu ne petrecem viața vorbind pe pământeni de rău ! Oricare ar fi ei ! Sufletul meu ar fi cuprins de o întristare de moarte, dacă n-aș afla cum te cheamă ! Poate ai să-ți amintești ! Asta știe orice copil.

Volubilitatea lui rece mă împovăra. Bătăile întețite ale inimii îmi tăiau respirația. Nu mai eram în stare să scot un cuvînt ; simțeam nevoia să fiu cruțat. Nu mă mai puteam amăgi cu pretexte, de vreme ce el mi-o ceruse.

Am răspuns :

— M-am trezit pe o plajă. Mi-amintesc c-am băut zdravăn cu o noapte în urmă.

— Așa e ! exclamă mulțumit de răspuns omul albastru.

— De unde știți ?

— Mi s-a povestit. Adus aici, mi-ai fost recomandat ca un pămîntean de mare faimă, un om de viitor, a cărui descoperire interesează nu numai soarta unei țări, ci chiar a unei întregi planete, cum e planeta noastră.

— Cît e de interesant ! ?

— Ce e interesant ? !

— Că dumneavoastră cunoașteți mai mult despre mine decît eu însumi.

— Da. Am aflat numai lucruri extraordinare despre dumneata și mă simt măgulit de cinstea ce mi se face de a te avea ca oaspe. Se aplecă mai mult spre mine, mulțumit. Numele meu este Ra, ceea ce în vechea limbă însemna, pe vremuri, Zeul Soarelui. Nu sînt un zeu, sînt un

conducător, singurul conducător de pe această planetă. Ce nume să-ți adresez ?

— Să nu interpretați greșit ! Cît timp ați vorbit m-am gîndit numai la mine ! Cine sînt ? Cum mă cheamă ? Am reflectat apoi la bunicii și la străbunicii mei, la femeile care au dat viață tatălui și bunicului meu, și bunicului bunicului meu. Dacă mi-aș aminti numai unul din aceste nume, oricare ar fi, în arborele meu genealogic, l-aș adopta de îndată, dar nu-mi amintesc nimic ! V-o jur !

— Păcat ! răspunse Marele Conducător privind fresca ce reprezenta una din ipotezele genezei Soarelui. Mare păcat ! oftă el adînc nedumerit. O umbră de deznădejde îi umbri fața. Apoi se lumină zicînd : Am să-ți ridic o statuie de aur în Piața Publică a orașului.

— Nu trebuie ! m-am opus încruntînd ușor din sprîncene.

— O statuie spune puțin, reluă Marele Conducător, pentru că sînt multe de spus despre un om ! N-ar trebui să refuzi ! O, nu ! De loc !

— Nu vă dați seama că nici nu-mi amintesc cum mă cheamă ? Deși mă străduiesc atît ! am scîncit eu, aproape să izbucnesc în plîns.

— Nu face nimic ! mă liniști Marele Conducător. Dacă nu-ți amintești numele adevărat, îți vom împrumuta noi. Nu e greu de fel. E cît se poate de ușor. De azi te vei numi RA-N. Silaba *Ra* provine de la numele meu, pe cînd vreme consoana N arată originea ta pînă acum necunoscută. RA-N ! Ce nume frumos ! De mîine vei deveni mîna mea dreaptă !

— RA-N ! mă bîlbîi ca și cînd aș fi visat.

Am observat cu groază că mîna dreaptă a marelui interlocutor lipsea. Fluidul meu sufletesc fu interceptat uluitor de repede. Marele Conducător rîse sec, așa cum rîd diavolii în opere cu spirite și spiriduși.

— Vei lucra la o invenție colosală ! O invenție a secolului ! Prin admirabilul tău creier totul va prospera. Nu ți se pare că mă voi impune mai mult astfel ? !

— Da, vă veți impune ! am răspuns cu sentimentul că visez și am de-a face cu un nebun, iar pe nebuni o lume întreagă știe că nu trebuie să-i contrazici.

— Vei fi mîna mea dreaptă în laboratoare ! reluă el. Am fost și eu savant. Dar treburile de conducere mi-au luat prea mult timp. Vei lucra în locul meu. Nu lua actul meu de nobleță în batjocură și nu-l privi cu ură !

— Nici n-am de gînd să fac asta ! am răspuns calm, dar tot mai nedumerit.

— Niște știri neverosimile sosite despre pămînteni pe această planetă atestă o comportare cam îngrijorătoare a acelor îndepărtați oameni. Ele au deșteptat în mine dorința de a-i pedepsi.

— Vă e teamă de o schimbare ? Știți, lumea nu s-a schimbat chiar atît de mult pe cît se spune !

Aveam sentimentul că-l dezinformez și satisfacția mea creștea.

— ...Voi veghea ! exclamă el diabolic.

Nu-mi era greu să-i înțeleg tăcerile. Era un rege ce nu-mi spunea nimic. Marele Conducător tuși. Parcă intuise că-l judecam și găsea sentința prea aspră.

— Ce-am de făcut ? am întrebat.

— În curînd, îmi răspunse Marele Conducător cu un efort considerabil, mîna mea va aluneca în neguri ! Forțele mă părăsesc una cîte una ca soldații unei armate, cînd presimt înfrîngerea. Pînă în prezent am urmat o cale greșită. N-a fost calea mea. Am crezut, am mers, am suferit, dar am dat de cenușă. Bătrînii se vaită, au acest obicei urît ! Asta-i izolează de izvoarele vieții, de oameni, chiar și de dureri. Rămîn condamnați la singurătate, ca niște lupi urlînd de foame, și în singurătatea lor, le ră-

mîn doar văicărelile. Nu, nu despre asta vreau să-ți vorbesc, ci despre o pavăză ! De asta te-am și adus aici. Ești singura mea speranță... O pavăză strașnică ! O pavăză pentru trupul, elementele, ființele, civilizația, atmosfera, visurile și dragostea ce există pe planeta noastră. Numai așa voi trece liniștit dincolo în ceața de unde nimeni nu se mai întoarce decît în amintiri. Doresc să las o amintire frumoasă !

— Nu înțeleg ! am spus cît se poate de încet.

— La noi nimeni nu contrazice pe Marele Conducător ! Te iert acum din pricina ignoranței care a născut multe neînțelegeri în lume. Creierul tău, ți-o spun, e mai primejdios decît oricare creier de pe această planetă. Să nu te joci cu setea noastră de răzbunare. Te previn. Răzbunarea ne întunecă mințile și sîntem gata să săvîrșim cele mai mari fărădelegi... Cînd ne-am dat seama ce-am săvîrșit e prea tîrziu !

Urmă o tăcere. Muzică în adagio cernută de sus. Mulți ignoră muzica simfonică; mie-mi place. Amețesc. De ce am fost adus aici ? Ce vrea omul acesta de la mine ? Cine sînt ? Răul din mine e imposibil să-l pot schimba. Aș vrea să inventez ceva uluitor, să pot să mă răzbun pe Marele Conducător, pe toată lumea. Să mor ? Nu, asta nu, niciodată ! Sînt grozav de tînăr. N-am cunoscut încă dragostea ! Munca absorbantă, idealurile, nevoia de progres și autodepășire. Nu vreau să mor. Dar nici nu știu cine sînt ! Nimeni n-a spus că trebuie să mor. Marele Conducător tot amintește în spovedania lui că va muri. Cu atît mai bine ! Te bucuri de moartea altuia ? E cu atît mai gravă această bucurie cu cît moartea nici nu s-a produs ! Aș ! Sînt departe de mine însumi, de cel ce trebuie să fiu ! Cine sînt ? Cum trebuie să fiu și cum *nu* trebuie să fiu ! Cine e în stare să-mi arate toate astea în nebunia ce mă înconjoară ?

Pînă acum nu-mi dădeam seama cît de mult mă asemănam cu acest om. Acum *simt* că-i semăn, dar nu știu în ce... În ce trăsătură aș semăna Marelui Conducător ?

Sînt sentimente ce nu se pot surprinde în cuvinte. Nu asta ! Nu asta am vrut să spun ! Imprevizibilul se face vizibil în nervii, în sîngele, în toate fibrele sufletului meu și habar n-am să-l traduc în cuvinte. Asta-i !

— Mă bucur că nu ești bătrîn ! a exclamat Marele Conducător. La aceste cuvinte am tresărit. Grădina cu arbori își clătina coroanele nostalgic. O vedeam prin fereastra cu ogive.

În sufletul meu izvora o muzică tragică. O auzeam. E imposibil s-o transcriu.

— Bătrînii nu judecă prea bine ! continuă înaltul personaj. Faima lor nu e reală. Se spune că sînt drepți, cunosc adevărul ! Aș ! Judecata de pe această planetă a dovedit contrariul. Bătrînii au pierdut visurile, plăcerile, iluzia că trăiesc și sînt activi ; simțul lor ascuțit de pătrundere e miop. Văd numai ce le e în fața ochilor. Ceea ce e foarte prezent și totdeauna îi supără ceea ce văd. Nu sînt în stare de patimi, pentru că izvorul forței lor e secat. Sînt geloși, încăpățînați și mai ales fățarnici. Se ascund sub măști pe care le cunosc prea bine ! Aleargă toată ziua după probleme mari, problemele secolului, dar nu fac altceva decît să le amîne rezolvarea zilnic și cu persistență.

— Dar dumneavoastră înșivă ați afirmat că sînteți la un pas de moarte...

— Da, e adevărat ! Sînt foarte bătrîn, dar lipsit de viciile bătrîneții ! O celulă încă tînără mai există în creierul meu și în structura firii mele, altfel de mult cedam locul altuia. Eram obligat s-o fac după legile noastre severe. Deci mai am, cum am spus, puțin. Voi prefera moartea decît tot ce ți-am înșirat aci despre ceea ce nu vreau să devin și nici n-am să devin.

— Un dicton pămîntean spune că e de ajuns să pronunți cuvîntul și trăsătura pe care n-o dorești o capeți !

— Paradoxuri ! Noi nu cunoaștem asta ! spuse ferm Marele Conducător. La noi culorile au o singură identitate, nu cunoaștem nuanțele. Nu crezi că așa e mai bine ?

— Nu știu !

— Nu știi ? ! exclamă revoltat Marele Conducător. Mereu spui că nu știi ! Un pămîntean este mai inteligent decît un locuitor de pe această planetă și trebuie să știe. Voi ați sosit întîi la noi. Dovadă certă a civilizației ce-o deținești. Poți să-mi spui de ce nu s-a întîmplat invers ? Pentru că noi sîntem cu mult mai puțin dezvoltați în tehnică decît voi. Ultima celulă tînără de care-ți vorbeam, și care mă menține pe acest loc, îmi cere să împlinesc un mesaj. Îți voi da de lucru. Vrei să lucrezi ?

O putere uriașă m-a smuls de la locul meu spre a mă aduce emoționat în fața fotoliului. Am spus tare arzînd de dorință :

— Da.

VIII

Urcam scara fără să mai apelez la mijloacele ultramoderne ; urcam încet privind zidul cojit. Mă durea piciorul, lîngă rotulă, sus. „Ul trebuie să vină la mine în birou..." mi-am spus. Țigări „Albastru ceresc", Nu ! Mai degrabă trabucuri. Cu astea am să-l servesc pe oaspete. Capul lui mic și palid se va învălui în fumul albăstrui atît de aromat. Locuitorii acestei planete amețesc de fumul țigărilor ca de vin. Și nouă ne vine să rîdem. Amețesc dintr-un singur fum, mai ales de trabuc. Secretara avea să fie la înălțime ? Ea însăși îmi identifica preferințele, înainte chiar de a le

ſi exprimat. Era o secretară excelentă. N-aş schimba-o nici chiar dacă... Piciorul, mai bine-zis rotula, ce naiba am !... Timpul. Pe cer un nor de păcură contrasta cu luminozitatea orbitoare a soarelui de primăvară... Înfloreau trandafirii... Ah ! Pămîntul !... M-am lipit cu spatele de zid. Fumul care avea să-l ameţească pe Ul se pierdu în ceaţa dimineţii. Am lăsat Pămîntul cu atracţia lui cu acel nu ştiu ce mereu schimbător şi dureros. Un strigăt răguşit de dor îmi arse o parte indefinită a sufletului, ca şi cum sufletul ar fi fost o mare, iar pe imensele valuri înfuriate o corabie cu pînze, fulgerată, ar fi ars.

Mas şi Go vor fi sus ? Cine sînt Mas şi Go ? Cine-s eu ? Norul descoperă soarele ; soarele acoperă Planeta. Unde sînt ? În ce loc ? Urc. Un curent rece cu iz de ciuperci de pădure inundă scara. Ascensoarele urcă, se aud prin pereţi. Ciuperci cu mărar şi sos de smîntînă de cînd nu mîncasem ? Şi prin pădure ?... Pe pajişti verzi... cu ciuperci la rădăcinile scorburoase... pline de muşchi... cu gîze şi ochiuri de apă în care zburdă slobozi brotăceii, de cînd n-am mai... Era un sentiment profund ce izvora din mine ; nu mai putea fi volatilizat ca orice parfum de doi bani... Sentimentul era capricios, cu mult mai ciudat decît orice relaţie insolită din lumea albaştrilor... Ul împreună cu Mas şi Go, vor fuma trabucuri ameţitoare ?... Dacă secretara... o neasemuită secretară, ce n-aş schimba-o cu nimic ar... O răsuflare adîncă, din lumea asta ameţitoare, vie, calmantă, inundă alveolele lacome de schimbul cu substanţele. Oxigen, azot, bioxid de carbon, reziduri. Şi iarăşi oxigen, azot, bioxid de carbon, reziduri. Formula fericirii ?

Uşa am deschis-o la opt fără cinci. O exactitate matematică. Bine c-am ajuns. În faţa mea, biroul transparent, o manie echivocă şi prea constantă la albaştri, mă indispuse un pic.

Iată biroul... Cu totul şi cu totul al meu.

O atmosferă ciudată. Parcă îl văzusem și în realitate. Dar cînd? Dacă mi-aș aminti despre mine, cît de cît, ce fericit aș fi! Parcă aș fi fost luat prin surprindere și mi s-a zdrobit sufletul.

Go și Mas mă susțin deodată de subțiori. Îmi ridică fruntea.

— Mă scuzați! Nu știu de ce... am leșinat!

— Se întîmplă! spuse Mas cu vocea loială de totdeauna. De unde-l știam?

— Acum vă mai e rău? mă întrebă Go. Accentele albaștrilor muzical-decorative zburau prin aerul răcoros al biroului.

— Unde sînt trabucurile?... exclamai spre a ocoli răspunsurile ce nu-mi erau nici mie clare. Cor! strigai. Asta îmi alungă norul de ceață din creier.

Mas și Go au înlemnit în pozițiile lor de pe fotolii. Cor se ivi pe ușă. Nu mergea. Parcă zbura fără să atingă solul.

— M-ați chemat? întrebă Cor.

Vocea suavă răsună ca un semnal de alarmă. Apariția ei a provocat durere, ori durerea s-a ivit din acel scîrțîit enervant al ușii, cu balamaua ce trebuia schimbată.

O clipă Cor și cu mine ne privirăm adînc fără să ne spunem nici un cuvînt. Era un moment de fascinație asemănătoare hipnozei.

Mi-am revenit primul.

— Da. Unde sînt trabucurile? am întrebat.

Pete albastre jucau în sarabandă pe obrajii bucălați ai lui Cor. Și eu spuneam că e o secretară perfectă... N-am știut s-o înlocuiesc la timp. Nici n-o voi înlocui. De ce?! Punea mîinile la piept, gest specific gheișelor, stranie asemănare a două gesturi feminine de pe două planete deosebite.

— Trabucurile?! Ultima oară mi-ați spus să le distrug! Colaboratorii dumneavoastră știți ce pățesc!

— De ce ? am întrebat ca un stăpîn dominator. Îmi place Cor la nesfîrșit și-aș fi voit ca această clipă să nu se mai termine niciodată. În ea sesizam izvorul fericirii mele ; izvorul fericirii oricărui bărbat. Să stau și să poruncesc, iar o ființă diafană cum era Cor trebuie să mă asculte și să-mi îndeplinească poruncile cu o religiozitate de netăgăduit. Asta e totul ! Esența bărbăției, îndepărtarea îndoielilor, rezolvarea la fix și cu promptitudine a tuturor comenzilor primite. Era fericirea mea de aici. Din locul pe care nu-l înțelegeam. Am auzit-o pe Cor ca prin vis. Se opunea gingaș :

— Dar știți. Motivul e simplu : amețesc ! Iată de ce le-ați interzis trabucurile. Mă mir cum de nu vă amintiți !

— Nu pentru totdeauna le-am interzis ! am ținut să adaug cu voce scăzută.

— Desigur ! repetă Cor. Nu pentru totdeauna.

— Acum, poruncesc, adu-le trabucuri și să fumeze ! Vorbim, discutăm, punem la punct planurile comenzilor aparatelor. Nu vom putea face asta pînă nu amețim. Așa e, domnilor ?

Mas și Go, trupuri cufundate în fotoliile în care stăteau, tresar spasmodic.

— Ce-ați spus ? ! întrebă Go și am bănuit speriat că aceeași întrebare plutea și pe buzele tremurătoare ale lui Mas.

— Am spus că ar trebui să fumăm ! Să amețim ! Doar discutăm planurile viitoarelor aparate, nu ? ! Deci eram într-o uzină, ei m-ascultau. Eram, cum s-ar spune, un conducător.

— Desigur ! Desigur ! aprobară ei mecanic, mult prea factice ca să nu mă pună pe gînduri și să-i suspectez. Fumăm !

Astfel începură lucrările ce durară pînă la ora unsprezece, lămurindu-mă îndestul de puțin, în ceea ce mă privea.

IX

Munca în laboratoarele transparente devenise o plăcere. Nu știam dacă mă atrăgea aparatajul nou, uneori și el ceţos ca culoare, armonizat cu o stare de spirit generală a interioarelor, pe unde ne plimbam paşii și frămîntările, ori mă atrăgeau problemele în sine, extrem de sofisticate. Primeam zilnic comenzi duble și adeseori eram nevoiţi să le refuzăm din lipsă de timp.

Munceam fără să dorm și visele îmi apăreau uneori în timp ce ţineam ochii deschiși. Vedeam planuri înfiripîndu-se clar din materia concretă a uzinei înconjurătoare. Priveam, dus pe gînduri, un copac, ori un profil albastru, profilurile lui Mas, Cor și Go, colaboratorii cei mai exacţi, pe care nu i-aș fi schimbat pentru nimic în univers. Dar cine eram eu tot nu știam. Cum ajunsesem acolo și de ce discutasem cu Marele Conducător.

Urma apoi relativitatea timpului, noaptea ce dădea tîrcoale pleoapelor mele voind să mă fure de la preocupări aşezate mai presus de orice, chiar de viaţa mea fiziologică.

În ziua aceea, în uzină, încheiasem o tranșă de comenzi urgente, cînd Marele Conducător mă solicită. Apăru, după un scurt semnal, pe ecranul 5 din biroul meu.

O cinste și un respect, o admiraţie și o recunoștinţă aproape dureroasă — nu știu de ce — mă copleșiră. Căutam să-mi alungesc trăsăturile și să devin solemn.

Bătrînul scund, slab și chel se plimba într-una din grădinile sale admirabile. Mergea sub un soare de toamnă, moale, călduţ, ce-și picura lumina pe trăsăturile lui înnobilate de vreme. Lumina curgea pe frunze ca o miere caldă. Mersul solemn al Marelui Conducător, pasul rar, profilul riguros exact, în ciuda bătrîneţii. Doar din cînd în cînd îmi acorda cîte o privire și aceea în treacăt. O privire ascuţită, plină de o concentraţie ce pe alţii i-ar fi electrizat

din creştet pînă în tălpi, însă pe mine numai mă seducea. Un soi de seducţie izvorînd din vîrste de platină a unei bătrîneţi prelungite prea mult într-o activitate intensă. Orcine ar fi observat cum blînda moarte întîrzia să curme zvîcnetul unui chin prea obositor şi desăvîrşit în greaua sarcină de a conduce o întreagă planetă.

Stam pe loc în biroul meu, în vreme ce Marele Conducător se plimba prin neasemuita-i grădină.

— Cum merge ? întrebă Marele Conducător din ecran fără ca măcar să-şi arunce vreodată ochii spre mine. Ajunsesem la marginea unui izvor care clipocea dulce. O pasăre scutura aripile pe o creangă poleită cu aur.

Am dat din cap în sens că totul merge extrem de bine. Întîrzierea răspunsului l-a făcut să-mi acorde o mică atenţie, pe lîngă aceea de a mă fi chemat să fiu părtaş la plimbarea lui dinainte de apusul soarelui. S-a uitat spre mine din ecran şi eu a trebuit să repet gestul clătinînd din cap. „Da, merge !". Gestul meu l-a cam descumpănit pe Marele Conducător. Uitase mimica pămînteană, iar politeţea excesivă a planetei lui îl oprea cu desăvîrşire să-mi acorde un cît de mic reproş cu privire la inadaptabilitatea mea.

Înţelegeam din ochii lui arzători acum, ca şi prima oară (două bucăţi de lavă în erupţie, pe care cenuşa gri-maro a contactului cu oxigenul din atmosferă încă n-a acoperit-o într-o spuză), că sînt un om civilizat, cu mult mai civilizat decît fiinţele albastre pe care le conducea, dar că era uluitor cum se amestecau la mine primitivismul, tolerat de el, cu hipercivilizaţia pămînteană.

— Va trebui să mă bazez pe iuţeala, pe ochii şi pe curajul tău ! zise în cele din urmă. Observi, remarcă Marele Conducător cu un dram de ironie malefică. Observi, repetă el schiţînd un anume gest indescriptibil cu mîna stîngă, nu spun un cuvînt privitor la capacitatea ta. Noi doi vom

stăpîni planeta. Tu, cu știința ta, eu cu singura moleculă rămasă tînără în creierul meu ! Totul e clar, dar pentru tine încă nu... ținu el să adauge. Mîine primești o comandă pe un nume fictiv. Să nu te impacienteze forma de adresare a comenzii. Va fi comanda cea mai de preț ce-o va primi uzina ta.

E inutil să mai insistăm din partea cui vine...

— Bănuiesc ! am spus repede încălcînd regula politeții acestor locuri. Marele Conducător se opri în loc și privirile de lavă aprinsă, acum bătînd în galben incandescent, mă fixară scrutător.

Fascinația se exercita obtuză, dar cu persistență în creierul meu obosit.

— Să nu amîni comanda la voia întîmplării ! Ai foarte multă grijă de ea. Faptele bune îți vor sluji drept recompensă că ți-am oferit uzina. Cea mai prețioasă uzină de aici. Faci cum știi ; fii îndrăzneț și cu drept cuget ! Chiar dacă vei folosi un șiretlic anume ! Ia seama ! Te previn ! Nu delibera ușor în fața subalternilor ce vor avea, poate, o părere opusă. Înțelepciunea pune-o în slujba inspirației. Fii dur ! Muncește și nu te lăsa în voia presimțirilor. Sînt fleacuri ! Asta-i tot ! Te angajezi ?

— Nu știu despre ce este vorba ! În loc de replica aceasta aș fi putut să-i trîntesc tam-nesam întrebarea : „N-ar fi mai bine să-mi spuneți cine sînt ?". Am tăcut însă.

— Am spus că mîine vei primi comanda ! replică cu o anume duritate Marele Conducător. Atîta vreau să știu dacă primești ! Este esențial !

Ce gînduri, sărind ca iepurii pe un cîmp cu zăpadă, cînd sînt fugăriți de gonaci și, în urmă de tot, vin vînătorii. Ce ascunzișuri viclene îmi cutreierau mintea cu totul și cu totul înfierbîntată ! Pierdeam uzina, munca, comenzile, colaboratorii, pe Mas, pe Go, pe Cor, pe mine însumi.

M-am înclinat și am spus, pentru a preîntîmpina o ezitare născută dintr-o pauză prea lungă :

— Primesc !

Ecranul 5 se întunecă. Rămîn singur în cameră cu sentimentul apăsător că m-am trădat eu însumi. Dar, în definitiv, să las suspiciunea la o parte, poate voi afla, într-adevăr, cine sînt.

×

Niciodată n-am așteptat o comandă cu atîta nerăbdare. Măsuram biroul în lung și în lat, privind prin geam activitatea uzinei. La ora opt și cincisprezece minute, cam prea devreme ca să nu trădeze ceva deosebit, am respins comenzile sosite pentru acea zi. Fapta mea a atras atenția subalternilor. Go și Mas veniră, ascunzîndu-și indignarea prin formule de politețe cordiale, întrebîndu-mă ce se întîmplase. De obicei refuzam comenzile după ora zece, cînd mergeam cu toții să bem o cafea. Refuzam comenzile pentru a nu suprasolicita uzina și a dăuna calității produselor.

Le-am oferit trabucuri — asta însemna că aveam de lucru. Mă învîrteam ca un cîine nestăpînit și flămînd în jurul cozii sale fără a găsi o ieșire. Ceilalți mă învăluiau din priviri dezaprobator. În cele din urmă m-am așezat la birou, am scos batista, mi-am tamponat fruntea și tîmplele. Gulerul cămășii năclăit de sudoare mi se lipise de ceafă. Suferam. Brusc, Cor, zîna mea cea bună, întredeschise ușa și zîmbi. Era spălată proaspăt. Mi-am dat seama ușor după părul lins și încă ud la tîmple. Intră zburînd ca o balerină și-mi puse pe birou o foaie de hîrtie cu satisfacția c-ar anunța o victorie.

Am tras foaia spre mine fără s-o văd. Ochii mi se tulburaseră.

— E un pic cam obositoare ! am zis, întinzînd foaia colaboratorilor mei neliniştiţi.

— Ce chestie ! exclamă Mas ţîţîind din buze. Ţîţîitul mă enerva la culme, dar nu se putuse înfrîna.

Deodată, zîmbetul inefabil al lui Go mă face să-l urăsc. Spuse încet :

— N-am putea-o respinge ?

— Nu ! strigai mult prea tare spre a nu le atrage atenţia.

— E o firmă minoră ! se alătură şi Mas acelei hotărîri.

— Nici vorbă !

— Atunci ? !

Mirarea lor era îndreptăţită. Broboane mari de sudoare îmi acoperiră fruntea. Cum aş putea explica convorbirea de ieri cu Marele Conducător. Le era peste putinţă ca să-mi înţeleagă ezitarea. Ajunsesem, stăpînindu-mi nervii, în pragul nebuniei.

— Aşa-i, le zic, aveţi dreptate !

— Desigur ! adăugară ei uitîndu-se cu teamă unul la altul. Go se ridică. Vîntul fierbinte pieptăna pomii parcă abia treziţi din vis. Pe biroul meu o garoafă roşie îşi risipea parfumul. Cumpănim cu toţii dificultatea, fără a o micşora. Teama de nereuşită ne dădea tuturor fiorii unui coşmar. Dintre toţi Mas, mai echilibrat, aruncă în jur o căutătură ageră, ca şi cum ideea i-ar fi putut fi inspirată chiar de aerul din jur. Zise :

— Dar ce facem în fiece zi ? ! Ne atingem scopul muncind din greu. Greutăţile vin una după alta. Le înfrîngem mereu pentru că sîntem sub semnul progresului. Ce-am mai putea depăşi ? Habar n-am !

— Pe noi înşine ! le-am spus ca un profet zîmbind malefic.

Nu sînt înțeles. Asta mă tulbură. Îmi dă o durere insuportabilă în ceafă. Simt o contracție bizară care s-a ivit în mine în chip neașteptat. Mi se pare că urc printre grămezi de mortar la marginea unei prăpăstii. Mas și Go sînt de față, palizi, și nu fac nici un efort să mă oprească. Un pas și... sigur, sigur, aveam să alunec.

Mas fu primul care-și reveni din fascinația ce bănuiam că se exercită și asupra lor. Rosti calm :

— E posibil să existe în natură o asemenea contraindicație, în cea vie ca și în cea neînsuflețită. Ceva de necuprins în vreo noțiune cu atît mai puțin într-o relație matematică, într-o cifră. Comanda pare a veni din însăși esența firii umane, ce ar vrea să ne sinucidem cu ajutorul creierului nostru.

— Greșiți, dragii mei ! caut să-i potolesc. Cît de mult greșiți ! le-am repetat insistînd. O comandă rămîne în cele din urmă tot o comandă. Vom schimba cîteva aparate. Atît ! Este pentru prima oară cînd adaptăm uzina la necesitățile comenzilor ivite pe parcurs ?

— Adevărat, spuse Go, dar comanda aceasta nu-i omenească, vreau să spun, că n-ar folosi nimănui ! E o comandă rea !

— Întrezăresc un scandal ! exclamă Mas, fără a se teme că va fi contrazis.

— De această firmă n-am auzit niciodată ! rosti Go foarte firesc. Aceasta, după el, ar fi fost motivul cel mai întemeiat pentru a respinge comanda.

— Iar dacă ne vom îngădui să realizăm o asemenea comandă, reluă Mas, ar însemna să nu mai recunoaștem puterea rațiunii, a conștiinței umane ! Totul ar fugi de sub controlul nostru !

— Ipoteze.

I-am îndepărtat de punctul cel mai periculos al discuției zîmbind, acolo unde ar fi trebuit să meditez. Refuzam. Vedeam în fața mea două căi : viața cu uzina, descoperirile și fericirea de aci, ori moartea. Alesesem viața și-acum moartea, într-o formă mascată, personificată prin două ființe abstracte, totuși neașteptat de concrete și albastre, Mas și Go îmi cereau cont de infidelitate. Moartea spera să fiu partenerul ei. O trădasem. Îmi cerea, deci, socoteală. Iar eu disimulînd, refuzam să i-o dau.

— Admiteți ? ! spuseră ei parcă într-un glas căscînd foarte tare ochii.

— Da, le-am răspuns cît puteam de simplu. Admit o asemenea comandă care muitora le pare o nebunie ! M-am ridicat de pe scaun.

Ei nu mai putură să spună nimic ; erau stupefiați. O asemenea întoarcere de planuri nu și-au închipuit-o niciodată. Vocile se urmau, se interferau.

— Unde or să ne ducă toate astea ?

— Ar fi tot atît de rău, ca și cum am dărîma cerul cu stele cu tot !

— Ceva de neînchipuit !

— De ce să ucidem omul ? Conștiința lui, inventînd această forță ? !

— Credeți în cataclisme, să le zicem „psihologice" ? Am zîmbit ridicînd una din sprîncene în așa fel, încît mimica aceasta avu efectul unui catalizator.

— În realități ! se înfierbîntă Mas, cel atît de rece de obicei. Ideea de progres a uzinei noastre, mi se pare legată de ideea destinului omenesc. Mai mult chiar, legată de destinul planetei !

— Perfect ! am spus liniștit, aprinzîndu-mi trabucul ca să-i pot ameți.

Cor interveni brusc deschizînd ușa :

— De două minute sînteți chemat ! N-auziți ? !

— Bine, Cor ! o iau la rost cu ipocrizie. Se poate să ne deranjezi tocmai acum cînd am căzut de acord într-un anume punct de vedere ? !

Cor, Mas și Go habar n-aveau la ce mă refeream. Ei erau tot atît de stupefiați și amețiți ca și în primele clipe, cînd le arătasem noua comandă. Acum observam mari broboane de sudoare, ce le inunda fața. Uitaseră chiar să scoată batistele din buzunarele de sus ale hainelor. Bucăți de pînză, frumos ornate, mai întotdeauna de culoare roșie.

Se lăsă tăcerea.

— Ei ! exclamai eu. Sper că ne-am înțeles, nu ? Schimbăm un pic aparatele, mici retușări la cele vechi și dăm lovitura realizînd această formidabilă comandă. Am dat din mîini hotărît și-am continuat : Comanda este o mină de aur. Sînt conducătorul acestei uzine și am puteri depline să știu ce e bine și ce e rău !

— Așa cum spuneți, interveni Mas, cel combativ, uzina noastră n-a abdicat niciodată de la legea progresului ! E drept ! De aceea, respingem unele comenzi. Nu pentru că nu am avea capacitate de a produce, dar pentru a nu minimaliza calitatea tot mai înaltă a produselor noastre electronice. Prea bine ! Cu asta ne facem implicit una din cele mai bune reclame posibile. Dar dumneavoastră ați fost atent ce se cere în comanda atît de controversată a cărei firmă nici n-o cunosc ? Ați fost atent ?

— Spune, Mas, îl întrebai calm, te ascult ! Poate n-am fost atît de atent ca tine !

— E vorba de descompunerea conștiințelor ! replică Mas îngrozit. Am deține o putere nouă, inumană.

La aceste vorbe am rîs. Atunci am descoperit pentru prima oară marea putere pe care o exercită rîsul minimalizînd. Desigur, da, bineînțeles, rîsul în anumite împre-

jurări e arma cea mai puternică a trădării. Fără îndoială în conştiinţa mea încărcată, înnegurată, plină de spaime şi mistere, mă consideram un trădător. Unul dintre trădătorii cei mai abjecţi, dacă, după tot ce puneam la cale şi gîndeam, eram în stare să rîd. Era o reacţie instinctuală de apărare, de ascundere a răului din mine. Mă simţeam în pielea unui pompier ce nu acţionează cu apă ori cu soluţii ignifuge, în faţa unui incendiu, ci cu un rîs desăvîrşit. Cu un rîs voiam să sting un incendiu. De fapt, voiam să sting prima flacără dintr-un periculos incendiu, flacără izbucnită în propriul meu birou, ca apoi, liniştit şi satisfăcut de reuşită, să asist la dezastrul lumii întregi.

Eram mai presus de Caligula, de Nero. Nu puteam fi comparat în istorie nici cu omul care a dat ordin să piară sub otrăvitoarea ciupercă atomică două oraşe : Hiroshima şi Nagasaki. Eram mai rău decît omul acela, decît şirul acela de oameni care au convenit distrugerea totală a sute de mii de vieţi într-o fracţiune de secundă. Nu distrugeam două oraşe, nu voiam capitularea unui popor (cu implicaţiile politice inerente, ce în momentul de faţă sînt trecute în istoria civilizaţiei omenirii, capitol pe care l-am recitit adesea), voiam distrugerea conştiinţei unor oameni. Atît şi numai atît.

— Vom executa comanda ! spuse Mas conciliant, contrar aşteptărilor mele, numai dacă vom descoperi şi deţine şi o putere mai mare decît acea fantastică putere distrugătoare. Forţa de a o ţine în frîu !

— Firește, firește ! am articulat eu, fără să-mi trădez satisfacţia. Trabucul — ce grozavă ieşire ! Trag şi risipesc fumul cu mîna.

— Altfel, articulă tot Mas observînd, evident, că-mi ascund privirile învăluindu-le în fum, am deţine o putere

mai mare decît şi-a închipuit vreodată o singură minte omenească fie chiar şi într-un coşmar !

Cor îmi aşează în faţă un dosar :

— Înainte de a pleca în concediu, spuse ea (Deci am plecat într-un concediu ! Atenţie !) v-aţi oprit cu lucrarea aci... şi-mi indică locul cu degetul ei subţire, albastru.

O singură privire aruncată pe dosar mă face să îngălbenesc. Era tocmai aparatul ce trebuia uzinei în momentul acesta ! îmi zic. Ciudat că nu-mi amintisem de el cu cîteva clipe înainte. Se întîmplă, la sfîrşit de an, să fii atît de tracasat, încît să uiţi ceea ce ai lăsat neterminat înainte de concediu. Lucrarea mi se păru stranie. Memoria mea nu mă înşelase în decursul celor treizeci de ani de existenţă ? !

Dar cînd mă uitai şi mai bine, observai că relaţiei matematice care conferea dimensiuni fantasticului aparat nu-i lipseau decît două semne.

Am luat tocul şi am apăsat un plus. Asta semăna cu o cruce. Dedesubtul plusului am scris un minus, ce semăna cu un fragment dintr-o linie, care duce la infinit.

Go, curios din fire, m-a privit peste umăr cît timp am operat relaţia matematică a nemaiîntîlnitului aparat. Rîse satisfăcut :

— Exact ! spuse. Asta lipsea din calculele aparatului : un plus şi un minus !

— Vedeţi ! radiam de bucurie disimulînd. Totul pare atît de uşor, cînd există bună înţelegere ? !

Aş fi vrut în clipa aceea să nu mai fiu eu însumi. Să pier totalmente, atît eram de scîrbit de sentimentele contradictorii trăite în ultima oră.

Aflasem, deci, că plecasem într-un concediu. Dumnezeule, cine era acel om care plecase într-un concediu şi-acum se reîntorcea în persoana acestui tînăr care eram eu ?

XI

O lună de zile muncirăm absorbiți pentru executarea noului aparat. Relația matematică din care lipsea un plus și un minus nu ne-a dezmințit așteptările. Construcția aparatului ne dădu mare bătaie de cap. Somnul nu mi se lipea de gene. Inutil să spun că doctoriile mă țineau treaz, iar pofta de mîncare îmi încetase. Ajunsesem o umbră. Țin minte că Mas, într-o zi, mă întîlni în uzină și-mi acordă un surîs — onoare atît de rară. Spuse :

— Aparatul e gata ! Forța este însă mult prea mare, după cum am prevăzut. Ne lipsește echilibrul !

— Echilibrul l-am calculat chiar azi-noapte ! Vezi dacă-i bun !

Mas întinde gîtul lui subțire spre foaia de hîrtie ce i-o întinse.

— Exact ! exclamă Mas cu mirare și o șovăielnică admirație. *De unde ți-a venit ? !*

Ne tutuiam ?

— Nu știu ! am răspuns prompt privind departe, spre mare. Parcă altcineva mi-ar fi dictat-o !

— Inspirația geniilor ? ! surîse el cu destulă ironie și un dram de seriozitate ce, pe moment, îmi scăpă. Oricum, se creează un echilibru ! continuă Mas. Urmează numai verificarea practică acestui fantastic echilibru !

— Desigur, o contrabalansare a puterii enorme dezlănțuită asupra conștiinței omului ! Asta va impulsiona și va finaliza comanda, nu ?

— Tot la un singur lucru te gîndești ? ! mă judecă Mas tare aspru.

— La care ? ! tresar ca în vis.

— La obsesia comenzii !

— Unii oameni sînt robii conștiinței lor ! S-ar părea că eu sînt unul dintr-aceia !

— Mai mult, certifică Mas, depui un zel prea mare ! Nu devii suspect ?

— Crezi ? ! pun sub semnul îndoielii tot ce-mi spune Mas. Mi-era teamă, în acelaşi timp, să nu fie opinia tuturor celor din uzină. Asta m-ar fi ruinat sufleteşte.

— Aşa se pare ! aprobă Mas dînd din cap şi copiind în felul acesta gestul meu pămîntean.

Am zîmbit.

— Oare nu merită unei comenzi unice, să-i acorzi o atenţie unică ? !

El se întunecă, tăcînd încurcat. Trăsesem în plin.

Ne despărţirăm. Fiecare îşi urmă drumul său în uzină. Mas spre accelerator, eu spre aparatul de separare a celulelor gigant. Gîndurile ne urmau ca nişte fluturi în soare. Pe Mas presupuneam că-l liniştisem. Pe mine timpul mă umplea încet-încet de durere. Habar n-am de unde izvora acea durere atroce ce-mi apăsa umerii.

Vedeam în faţa mea un copac adiind miros de salcie. Am mîngîiat copacul. Vîrful degetelor erau impresionate de zgrunţurii adînci, aproape umezi. Copacul îmi părea mai deplin stăpîn pe viaţă decît mine. Inconştienţa lui de a creşte şi a rodi în fiecare primăvară apărea mai desăvîrşită decît dublicitatea mea.

Mă plimbam aspirînd mirosul tulburător de salcie, ori ceva asemănător salciei înflorite. Destul de aproape de copac curgea un pîrîu cu apă limpede. Eram obosit. Mi-era necesară o destindere.

Şi, deodată, pe cărări nebănuite, mă simţi străfulgerat de o idee nouă. O idee purtată de azurul cerului ori de aerul purificat de ozonul risipit din belşug de un soi de arbori pitici, decorativi, dintre cei ce se cultivă şi pe pămînt.

Stăteam lîngă copaci și sufletul presimțea ceva. Era ca o risipire ce-aș fi vrut s-o prind. Atunci descumpănirea îmi lovi pieptul.

Simțeam dedublarea. Veneam de undeva, dintr-un loc precis, de unde nu-mi aminteam. Mintea-mi asculta de legi ce nu le puteam cuprinde, mă depășeau. Toate planurile, și cel cu plus și minus dinaintea concediului, și cel de aseară, care l-a fascinat pe Mas, îmi spuneau că ideile îmi veneau de la sine. Cineva mi le dicta. Treizeci de ani ! Nu e prea mult ? Cu mult prea mult pentru o asemenea performanță ! Încrederea Marelui Conducător, dublicitatea mea, sentimentul de trădare abjectă. Nu-mi dau seama de unde sosesc, de la ce depărtări. Simțeam ca și cum ar fi doi oameni în mine, și unul din ei era dușmanul celuilalt. Un dușman demn, loial, care vrea mai mult decît făurește clipa prezentă. Celălalt ? ! O ! Celălalt... ? ! El mă descumpănește ! El e savantul. Psihologii au intuit bine dublicitatea sufletului. Au tradus-o astăzi într-un limbaj matematic, la care numai cei chemați, foarte puțini și, în speță, savanți, o înțeleg.

Cine sînt ?

Întrebări ce și le pune adolescentul, cînd își dă seama de raportul lui de individ cu societatea existentă. Raportul său cu prietenii, copacii, apele, norii și timpul concretizat în trecerea continuă a anotimpurilor. În sfîrșit raportul adolescentului cu părinții, care i-au dat naștere și, uneori, în chip firesc *ori nu*, aproape că nu găsește nici o filiație, nici o asemănare cu ei.

Aceste procese sufletești, descoperite de multă vreme, nu numai de scriitori, dar și de savanții care și-au închinat viața cercetării schimbărilor structurilor sufletești la diverse vîrste, disecînd natura psihologică a dublicității dialectice a sentimentelor, nu aveau contingență cu mine. Se apropiau, e drept, dar numai atît. Nimic nu lăsa să se

întrevadă că eu puteam înțelege mai mult decît alți indivizi în situația mea.

Apa curgea clipocind dulce printre pietrele rotunde și albe. O pace desăvîrșită se degajă din fiecare frunză, din orice colț atît de îngrijit al grădinii uzinei noastre.

Pe o alee de trandafiri înfloriți pășește spre mine o ființă vaporoasă. Merge parcă n-ar atinge solul alcătuit din pietriș mărunt și galben.

Părea și femeie și pasăre în același timp. Impresia se filtra astfel, nu numai din pricina luminii, a mișcărilor aproape de balet, de ireal a acelei ființe, ci și din cauza stării mele sufletești ultraromantice din acea clipă.

Nu m-am cunoscut astfel decît în adolescență. Deodată, m-a izbit frumusețea desăvîrșită a ființei ce venea să mă întîmpine.

Descrierea ei mi-e peste putință s-o fac. Sînt savant și nu poet. Esențial era că-mi plăcea. O găseam desăvîrșită. Pot da cîteva amănunte prozaice : părul galben, ochii verzi-întunecați, gîtul lung, armonizat cu trupul subțire. De unde o cunosc ? De nicăieri. Am visat-o, așa cum pictorii obsedați își visează modelele perfecte, iar dimineața le așternе pe pînză devenind nemuritori.

Mă simțeam atît de legat de ea, încît făceam un efort puternic să nu strig.

Ființa se apropie și îmi zîmbi. Era o pămînteană la vreo douăzeci de ani.

O priveam cu ochii înnegurați de teamă. Desăvîrșirea dura atît de puțin ! Era fragilă. Îi zăream dinții albi, prea albi, și asta mă izbea ca o realitate brutală. Era un șirag de dinți de o perfecțiune nemaiîntîlnită. Totuși dantura mi se păru nepotrivită cu tenul, ochii, părul, ovalul feței. Parcă ar fi fost un element împrumutat pentru a obține idealul de femeie, însă acest simplu amănunt l-a alterat.

— Ce mai faci ? mă întrebă fata ca pe o veche cunoştinţă.

— Bine ! i-am răspuns melancolic. Nu pot zîmbi. Sînt impresionat prea adînc de apariţia ei.

— Te ştiam mai vesel ! remarcă fata.

— Mă ştiai ?! întrebai cu speranţa că poate aflu de la ea cine sînt.

— Aşa mi s-a părut !...

— Cînd ? insistai eu.

— Înainte de concediu ! îmi răspunse colegial şi rece.

Asta mă irită. O vreau altfel. Să vibreze aproape de sufletul meu. Ea îmi ocoleşte sufletul, mă intuieşte trădător, abject, o fiinţă inferioară. Îmi acordă o mică importanţă, pentru că sîntem colegi. Atît.

— Nu-mi amintesc ! am spus.

— Cochetezi ! Fata rîse dînd capul pe spate.

Deodată, privind-o cum rîde, un fulger îmi despică creierul. Strigai :

— Ala !

Ea rîse din nou.

— Mi-ai uitat şi numele ! Hm ! Se întîmplă adeseori cînd eşti atît de ocupat !...

— Ala, tu eşti ! insistai şi o apucai de încheietura mîinii.

— Au ! Mă doare ! Ce faci ? strigă fata.

— Ala, tu eşti, soţia mea !...

— Eşti nebun !

— Ala, o privi în ochi fix. Ştii bine că iubesc dragostea şi nu m-am înrobit femeilor.

În ochii ei citi groaza :

— Nu mă numesc Ala şi nici nu sînt soţia ta ! Ce ţi-a venit ? Eşti nebun !

— Știi bine că nu sînt !... De aceea m-ai considerat cinic, morocănos, schimbător, capricios, ușuratic. Pasiunea mea era constantă !

Ochii ei verzi întunecați nă fulgerară :

— Dar ce legătură am eu cu toate aceste sentimente ale tale ?

Mintea mea alerga înainte cu o viteză uluitoare, descoperea peisaje și stări necunoscute. O prinsei iarăși de încheietura mîinii, gest ce-i repugnă. N-avea ce face. Se supuse ca să mă înfrîngă. Am presimțit asta. Orice îndrăgostit atins de nefericire ar presimți. Deodată găsesc un teren sigur. O apuc pe după umeri. Facem cîțiva pași diafani pe aleea luminată de soarele galben al primăverii. Mirosul trandafirilor e dulceag, îmbătător. Îmi provoacă o iremediabilă senzație de vomă. Ca să nu pierd poezia clipei, am murmurat :

— Avem un fiu, Ala !

Într-adevăr mi-amintisem că aveam un fiu. Ea nu-și amintea. Spuse :

— Ești nebun !

— Tu numai asta știi să spui ?! Ești nebun ! Ești nebun !

— Aș vrea să-mi dea cineva înțelepciune ca să te pot înțelege ! spuse fata simplu. Mi se părea că iubeai florile și erai un om sensibil ! Cît se pot schimba oamenii !...

— Amîndoi sîntem bolnavi ! i-am spus înfierbîntat, dar șoptit, ca să n-o sperii. Bolnavi de o boală provocată. Nu-ți amintești, Ala ?! Mă simt neputincios și imposibil de a-ți demonstra legătura noastră veșnică și desfăcută din pricina acestui fiu. De ce-l ignorezi ?

— Eu ? se miră ea.

Tragic era faptul că nu se prefăcea. Era sincer neliniștită. Era ca și cum ar fi descoperit în mine alt om, altul decît cel pe care-l știa. Dar cine era acela, de vreme ce nici eu însumi nu sînt în stare să-mi amintesc decît fragmen-

tar ? Totuşi mă bucuram nespus că începusem să-mi amintesc.

— De cînd mă cunoşti ? am întrebat-o.

— Dinainte de concediu ! îmi răpunse. Vocea ei era gingaşă, suavă, buzele aproape că nici nu s-au mişcat.

— Ce eram ?

— Cînd ?

— Înainte de concediu !

Fata dădu din umeri straniu, nedumerită.

— Coleg, nu ?

— Ce fel de coleg ?! Mi-ai spus că eram sensibil, iubeam florile şi că m-am schimbat. Ca să mă schimb, trebuie să-mi aminteşti imaginea mea dinainte, aşa cum îţi apăream eu ţie, pricepi ?

Fata îşi pieptăna cu degetele răşchirate părul luminos. Ochii mari deschişi înregistrau o vagă senzaţie ce şovăia să i se releve, de aceea se făcu tare palidă. Am observat cu stupefacţie că degetele mîinilor îi încremeniseră pe cîteva şuviţe de păr. Faptul mă încînta şi, în acelaşi timp, îmi făcea bine. Era tot ceea ce-mi doream. Dezvăluirea misterului ei însemna implicit dezvăluirea misterului meu.

— Ştii, murmură fata, parcă te-aş cunoaşte..însă...

— Spune tot ce-ţi trece prin cap ! am îndemnat-o febril apucînd-o de umeri. Poziţia însă nu mi se păru bună. M-am întors şi i-am prins mîinile într-ale mele. Aşa căpăta mai multă încredere în mine şi-i puteam privi ochii. În ei s-a rătăcit o zăpăceală. Nu era femeia flatată de o nouă dragoste, pe care inevitabilul era necesar să şi-o adapteze, printr-un efort, structurii sufleteşti, ci era preocupată să pătrundă într-o negură deocamdată impenetrabilă, însă obscur simţită.

Același flux ne învălui sufletele, oprindu-ne răsuflarea. Pentru prima oară am vibrat la unison.

— Da, da, da ! făcu ea apăsîndu-și degetele subțiri pe tîmple. Deodată țipă : Nu-mi amintesc ! Ce vrei de la mine ? Mă faci să uit cine sînt.

— Ești pe drumul cel bun ! i-am spus.

Am dus-o pe banca cea mai apropiată și, la umbra unor frunzișuri mari (doream să nu fim văzuți), i-am vorbit în limba hindusă, limbă pe care albaștri n-o cunoșteau. Eu cu Ala o studiasem în tinerețe. Mi-am amintit și asta. Deci eram pe un drum foarte bun. Ea stătea pe bancă zguduită. Am șoptit :

— Caută cu orice preț ! Amintirea trecutului ne e nouă mai scumpă acum decît orice ! Chiar decît viața ! Nu-ți mai dai seama că nu mai sîntem noi ? Că ne-au schimat ?

— Exagerezi ! îmi răspunse ea în hindusă.

Îi mîngîiai părul înnebunit, plin de o lacomă așteptare.

— Atunci de unde știi hindusa ?

— Hindusa ?

— Da, hindusa ! Ai vorbit în hindusă. Ești deci Ala, soția mea !

Abia acum îmi dădeam seama de nebunia ce ne înconjura, de faptul că eul ei era adormit complet, imposibil de trezit. Nu-mi rămînea, în asemenea cazuri de experiențe nereușite, decît să măsor cu groază și repulsie efortul penibil depus.

Ea se ținea acum cu mîinile de ceafă ; am căutat să-i masez ceafa, dar m-a respins grăbită să nu piardă schimbările interioare fără claritate din psihicul ei plin de controverse.

— Ah, cît mă doare capul ! spuse în cele din urmă. Ce ți-a venit să mă turburi în asemenea hal ?

— Nu-ți dai seama că vorbești tot în hindusă ?

— Nu.

Îmi aminti deodată că în vinele mele curge sînge de român şi românii nu se dau bătuţi uşor. Am reluat :

— Avem un fiu, April ! L-am zămislit şi l-am crescut, iubindu-l mai mult decît pe noi înşine, tocmai pentru că noi nu ne înţelegeam. Fiecare trecea printr-o criză şi nu-l ajuta pe celălalt să iasă din ea. Înţelegi ?!

— Nu ! spuse ea ferm. Frisoanele îi trecură. Vorbea cu o voce neutră. Privirea ei mă îngheţa prin răceală şi înstrăinare.

Mă simţeam părăsit de toţi, ca într-o insulă pustie. Şi chiar aşa era, dacă stăteam să judec mai bine. Numai încrederea în mine n-o pierdusem.

> Dacă-ţi rămîne mintea cînd cei din jur şi-o perd
> şi fiindc-o ai ,te-apasă sub vorbe care dor ;
> dacă mai crezi în tine cînd alţii nu mai cred
> şi-i ierţi şi nu te superi de îndoiala lor...

Era din „If" (Dacă), marele poem, unul din cele mai difuzate ale vremii mele, scris de Rudyard Kipling.Mi-amintisem şi de asta. Nu mai era nici o îndoială. Mă aflam pe drumul ce ducea la recunoaşterea mea totală.

— Atunci de ce mă asculţi ? remarcai, nu fără un dram de cinism.

— Pentru că mă interesează tot ce îmi spui ! răspunse ea. Nu crezi c-ar interesa pe oricine ? !

Am tăcut. Un clopot răsuna departe la poarta uzinei, lunecînd parcă în golul rotund şi viu al unui vis. Şi pentru că nu mai vorbeam, ea îmi spuse :

— Continuă, te rog !

— Avem un fiu, e savant, locuieşte într-unul din oraşele acestei planete. Dacă îmi dai un scurt răgaz îl putem găsi. Am putea să-i facem o vizită. Ce zici ?! Atunci nu crezi că vraja, vreau să zic boala din care eu abia încep să

mă trezesc, ar putea să se risipească și să descoperim adevărul ?

— Vorbești prea difuz ! remarcă ea în hindusă. Din nou dinții aceia perfecți, mult prea albi, mult prea mari, m-au izbit, ca o opreliște de care n-am ținut cont în timpul discuției.

— N-ai vrea să-l vedem ? am insistat agățîndu-mă cu disperare de acest gînd.

— Cîți ani spui că are fiul nostru ? În sfîrșit fata se arătă un pic interesată, fără să abandoneze de fel poziția aceea neutră și rece.

— Cred că în jur de treizeci !

Fata s-a ridicat de pe bancă și nu a rîs deși mă așteptam. Era mai serioasă decît aș fi crezut. Mi-a spus :

— Ai un sindrom de suprasolicitare ! Nu sînt medic, dar așa cred ! Ești extrem de obosit ! Odihnește-te ! și-mi puse tandru mîna ei caldă pe umeri. Din nou dantura mi se păru elementul cel mai reușit al figurii ei, amănuntul care-i dădea întregul farmec, deși cu o clipă în urmă îl detestasem, considerîndu-l străin oricărei apropieri.

I-am sărutat mîinile întinse :

— Sînt sănătos ! am exclamat aprins. Sînt sănătos !

Ala îmi risipea părul de pe frunte cu degetele tremurătoare. Era o dovadă certă de dragoste adîncă.

— Sînt sănătos, repetam ! Să mergem într-o după-amiază la el ! Fă-mi plăcerea asta, dacă ții la mine ! Vrei ? Spune da !

Ala oftă ; fîșia de lumină scăpată printre ramuri îi conferea o coroană de aur părului ei diafan. Frunzișul se mișca romantic. Susura și izvorul și apa pîrîului de alături, încărcată de rezidurile uzinei. Momentul mi se păru trist, deși eram fericit.

— Vom merge ! conveni ea în cele din urmă.

Ochii ei scrutători mă priviră într-un fel ciudat. Asta mă duru nespus.

— Dar în ce calitate ? mă întrebă fata.

— În nici una ! am exclamat bucuros că accept. Chiar dacă pune orice condiţie. Comunicam. Deci eram complici la o piesă pe care trebuia s-o derulăm în sens invers ca să ajungem la adevăr.

— Cum ?! Ea ridică din sprîncene neînţelegînd.

— Mergem, îl vedem şi atît ! Atunci îmi vei spune dacă am avut dreptate sau nu !...

Deodată Ala mă întrerupse :

— Tu crezi că fiul acela e al nostru ?

Asta în subtext ar suna, aproximativ cam aşa : *„Tu crezi că eşti nebun de-adevăratelea ?! Tot timpul mi s-a părut că glumeşti, că e un fel nou de a face curte ! Neobişnuit, ce e drept, dar totuşi nou !“*

Am zîmbit. Preasupusul gînd îmi dădea o euforie neaşteptată. Am exclamat ferm, tot în hindusă :

— Nu glumesc, Ala ! Sper că vei cădea de acord să-l vedem pe fiul nostru.

— Pe presupusul nostru fiu ! mă corectă ea. Doreşti atît de mult ? Ala surîse echivoc. Mă privea fix.

— Foarte mult ! i-am răspuns.

Ea îşi mişcă buzele într-un anume fel seducător :

— Cu cine seamănă ?

— Fiul nostru ?

— Presupusul nostru fiu ! Mă corectă ea cu o plăcere aproape diabolică.

— La înălţime cu mine. La suflet cu tine !

— Ei ! exclamă Ala şi nu ştiu ce voise să spună prin asta. Se învăluise în acel aer misterios ce-l capătă orice femeie iubită. Spuse deodată :

— Cîţi ani îmi dai ?

— Cochetărie ?

— Nu, nici vorbă, totul are legătură cu problema presupusului nostru fiu ! Te asigur !

— Douăzeci şi trei ! am zis repede din dorinţa de a nu minţi. Mi se părea că are douăzeci şi trei de ani şi atît.

Ala îmi trase un simpatic bobîrnac în nas, însoţindu-şi gestul cu o voce drăgălaşă ca şi cînd s-ar fi adresat unui copil :

— Ai greşit !

— Atunci cît ? am întrebat cu sufletul pe buze. Altceva mă interesa, nu asta.

— Douăzeci şi şase !

— Vii ? îi repetam cu disperare rugămintea de-a veni să-l vizităm pe fiul nostru.

Ala era tot atît de seducătoare ca şi mai înainte. Nu ştiam ce voia. În nici un caz s-o sărut.

Deodată, mi-am dat seama, spre fericirea mea şi a Alei, că ea nu se putea coborî la aceste sentimente atît de primitive. Şi, iluminat, m-am lovit cu palma peste frunte într-un gest revelator. Am sărit de pe bancă :

— Ah, zic, la vîrstă te referi ?!

Ala bucuroasă clătină capul afirmativ.

— Că nu puteai să-l naşti cu patru ani înainte de a fi apărut tu pe lume ?! Nu ?

— Vezi ! a surîs ea victorioasă.

— Dar asta nu înseamnă nimic ! am asigurat-o. Vino cu mine şi o să ne convingem. Vii ?

Ala a plecat genele lungi. Am sărutat-o. Unul din săruturile simbolice, ce le oferă îndrăgostiţii. Un sărut ce antrenează creierul şi un vag sentiment de candoare.

— Îţi mulţumesc ! i-am răspuns. Cît priveşte ziua cînd vom merge, o voi stabili singur ! Rămîne doar să ţi-o comunic.

Am dus degetul arătător la buze voind să insist asupra secretului desăvîrşit al conspiraţiei noastre. Nu era nevoie.

Intuiam că fata asta era tot atît de singuratică ca şi mine şi n-avea să se trădeze cu nimic în faţa albaştrilor care ne-au adus în această nesperată situaţie. Aşa ne-am despărţit.

XII

— Uneltele de pescuit le-am lăsat în barcă ! Le luaţi cu dumneavoastră ?

— Nu.

— Atunci ce facem ?

— Mă voi întoarce curînd !

— Ar trebui să ştiu ziua ! îmi spuse băiatul care mă însoţea veşnic la pescuit şi cunoştea perfect vicleniile mării. O clipă am ezitat. Apoi i-am spus :

— Lasă-le acolo ! Te anunţ din timp !

— Prea bine, domnule ! V-a plăcut ziua de azi ? mă întrebă copilul candid. Briza mării ne lipea cămăşile şi pantalonii de trup.

— Foarte mult ! i-am răspuns distrat. De fapt marea şi pescuitul nu fuseseră decît un pretext ca să mă gîndesc la comanda aparatului, la mine cel tînăr şi la Ala cea tînără. Dis-de-dimineaţă Mas sosi direct în biroul meu şi-mi spuse :

— Degeaba depunem cu toţii atît efort !...

M-am uitat nedumerit la el.

— Ce vrei să spui ? l-am întrebat. E ceva ?...

— Da.

— În legătură cu ?...

— Da, mă întrerupse Mas. Vă rog un trabuc ! I l-am dat. Mas aprinse chibritul şi-l duse încet-încet spre vîrful tra-

bucului. Firişoarele de tutun s-au aprins. Mas trase fumul în piept. Era fericit.

— Ei ?! îl îndemnai.

— Peştele îl duc la bucătărie ? mă întrerupse băiatul. Ce să-i spun bucătăresei ?

— Să-l prepare cu maioneză ! E specialitatea ei !

— Chiar la asta m-am şi gîndit, domnule ! E minunat cu maioneză ! mă asigură băiatul.

Păşirăm pe terasa falezei. Aci, din pricina zidului natural din stînci, vîntul e neutralizat aproape total. Mă pot gîndi.

— Ei ?!

— Planurile sînt cît se poate de exacte ! remarcă Mas.

— Atunci ? Se auzi zgomotul acela direct care-l făcu limba mea îndepărtînd de la gură paharul cu Wermentou. Cuburile de gheaţă clinchetiră melancolic, ciocnindu-se unele de altele ; pluteau ca nişte aisberguri în aroma de ierburi a alcoolului.

Mas era ameţit de fumul trabucului.

— Vii din uzină ? l-am întrebat.

— Da.

— Ce-i pe-acolo ?

Mas dădu capul pe spate şi rîse ; un hohot nesuferit. Îmi încercai răbdarea cu el. Mas trecu, în pas uşor, spre draperia vişinie a ferestrei.

— Trebuie cunoscute energiile neuronilor rezultaţi după spectrul pe care l-am stabilit. E clar ! Experienţa ce-o vom desfăşura e mică...

— Nici nu mi-am închipuit-o altfel ! l-am asigurat.

— Se poate întîmpla însă... avînd în vedere că energia o declanşăm asupra oamenilor... să...

— Nu ! am exclamat ridicîndu-mă de la birou. Observasem în locul garoafelor roşii violete zvelte, delicate. Mirosul lor îmi amintea de Cor. Amintirea îmi apăru fulgerător, proiectată pe o senzaţie de delicateţe şi ocrotire.

Bărbaţii cunosc foarte bine senzaţia aceasta cînd încep să se îndrăgostească.

— Ba da ! a exclamat Mas destul de sigur de sine. Energia radiantă acţionînd asupra conştiinţelor umane... adormirea eului şi celelalte duc la această concluzie.

— Nu ! am replicat foarte hotărît. Fericirea îmi venea de la scurta şi recenta descoperire a violetelor...

— Degeaba, defecţiunile rezidă în însăşi esenţa lor. Nu înţeleg de ce vă opuneţi ! a zis Mas.

— Planurile sînt excelente ! am remarcat.

— Da ! a convenit Mas. Numai că nu e de ajuns pentru deplina reuşită a acestei experienţe nespus de importante.

— Ce vrei să spui ?

— Îmi închipuiam că pămîntenii văd mai departe decît noi ! mi-a obiectat cu un oarecare cinism savantul.

— Lasă astea, Mas ! Ce obiectezi planului ?

O scurtă ridicare din umeri a omului albastru însoţi replica.

— Nimic. Uzina, asta e ! Ce facem cu ea ?

— Anume ! am întrebat neliniştit.

— E mult prea mică. Neimportantă. O bagatelă, pentru ceea ce ne-am pus în gînd să facem. Bănuiesc că se va trece la o experienţă în masă, nu-i aşa ?

— Nu ştiu ! i-am răspuns jenat.

Îmi făcui singur curaj. Sîngele îmi pierise din obraji şi înspăimîntătoarea mea trădare, abjecţia îmi sărea în ochi acum mai mult ca oricînd.

O senzaţie haotică de neizbîndă îmi provoca o ameţeală vecină cu amnezia. Nici măcar nu mai eram în stare să mă întreb de ce ? atît îmi păreau de anacronice toate aceste amănunte.

— Îmi place nespus maioneza, domnule ! Mai ales cînd i se pune şi muştar ! îmi spuse băiatul salutînd un trecător.

— Bine, bine ! murmurai, ca să fiu lăsat în pace. Ne aflăm şi aşa aproape de casă. Coşul de nuiele atîrnă greu în mîinile lui micuţe. Nu l-am ajutat, asta ca să-mi cruţ forţele şi să-mi analizez gîndurile. Vorbele lui Mas rostite în biroul meu luau amploarea unor evenimente cruciale din propria mea viaţă plină de contradicţii.

— Adormirea conştiinţei ar determina o reacţie negativă a indivizilor supuşi experimentării. O reacţie de veritabilă „robotizare" să-i spunem aşa, ce n-ar mai putea fi oprită niciodată...

— Am contrabalansat fenomenul prin... i-am reamintit.

— Foarte bun aparatul ! E drept ! m-a întrerupt Mas. Acum însă cu toţii ne-am dat seama că uzina e prea mică ! Mult prea meschină pentru asemenea experienţe-gigant. Experienţe în masă.

Eram înspăimîntat. Glasul îmi tremura. Am îngăimat:

— Bine, şi nu veţi încerca experienţa programată azi ?

— Cum am putea ? ! mă întrebă la rîndul său Mas, privindu-mă cu o înţelepciune glacială, în care nu se ascundea nici un echivoc.

Sosi cafeaua fierbinte, tare, cu mult zahăr. Nici nu îndrăzneam să mă uit la Cor. Uşa se închise. Am prins cu degetele, distrat, ceşcuţa şi am dus-o la gură. M-am ars. Pentru ce atîta chin în fiecare zi ? Cum am putut să mă angajez într-o experienţă atît de periculoasă ? De ce nu m-am opus ? Cine sînt eu ? De ce nu-mi amintesc totul din viaţa mea trecută ?

Marele Conducător ? ! pronunţ şi creierul mi se preface parcă într-o mocirlă. Şi sufletul mi se destramă. Păşesc lin spre fereastră, ca să fiu aproape de Mas. Parcă ar fi pe o zi cu arşiţă ; gîtul mi-e uscat şi pete cenuşii îngălbenite îmi joacă dinaintea ochilor. Mas, acest savant cinstit, de care ar fi trebuit să mă fi apropiat din prima clipă, presimte el pericolul ce ne paşte acceptînd comanda ?

Mai mult decît pericolul mă chinuie abjecția, dublicitatea mea. Ar fi cazul să încetez, dar nu știu cum aș putea realiza această performanță.

— Bătrînul cu care mergeam știa să facă pește sarămură ! zise băiatul deschizînd poarta.

— Și-acum nu știe ? ! întrebai distrat cu gîndul dus tot la uzină.

— Bine, domnule, dar nu știți că bătrînul a murit ? !

— A murit ? ! am întrebat distrat, fără să mă intereseze problema de fel.

— De o lună de zile a murit !

— Ce a avut ? am exclamat în vreme ce evaluai peștii ; cam mulți, mari și buni, cu solzi strălucitori.

— Cine știe ? ! a șoptit copilul trist privind către mare. Deodată deveni interesat :

— La noi pe Pămînt, cînd moare cineva se știe precis din ce cauză !

Am desfăcut cu degetele urechea unui pește. Mă uimea carnația aceea vișinie, umedă, atît de asemănătoare cu cea a peștilor planetei de unde veneam.

— Cred că s-a înecat ! spuse copilul melancolic. Îi plăcea să înoate la apusul soarelui. Atunci sînt foarte mulți curenți marini, reci și periculoși, și cum el era foarte bătrîn...

O altă lumină îmi străbătu creierul :

— Cît de bătrîn ? ! am întrebat înmărmurit.

— Nu știu de ce, dar mi s-a părut că sînteți fiul lui ! spuse băiatul rîzînd. Îmi închipuiam că știți mai mult !...

— Nu știu !

Mă întorc cu spatele, să nu-mi vadă ochii. Atunci am înțeles ce făcuseră cu mine. Fusesem deci bătrîn și acum eram tînăr. Mi-am amintit cum singur am venit acasă, după ce m-am trezit pe plajă... Mi s-a născut în minte imaginea protejatului lui Ful.

Ful încă nu sosise. Bănuiesc că e plecată în oraş. E moartă după plimbări. În lipsa ei va trebui să bag peştele în frigider. Detest aşezarea peştelui în frigider. Interiorul prinde un iz neplăcut şi carnea peştilor gătită nu mai are acelaşi gust ca în clipa cînd îi prepari proaspeţi. Poate aceeaşi remarcă se potriveşte şi peştilor de pe Pămînt. Cine ştie ?...

— Cîţi ani crezi că avea bătrînul tău ? l-am întrebat pe copil.

— El îmi spunea că are peste două sute de ani !

— Oho ! am exclamat. Era bătrîn nu glumă ! „Dar dacă au făcut-o, mi-am zis, de ce..."

— Avea o cicatrice pe frunte, exact ca a ta ! îmi spuse albăstrelul. După ce nu l-am mai văzut ai venit dumneata aici !

— Te iubea mult ? voiam să ştiu.

— Mă iubea foarte mult bătrînul !

— Dar tu ?

— Îl iubeam nespus ! Spunea mereu că vrea să fie copil ! Eu îl tachinam întrebîndu-l : de ce nu vrei să fii om mare, tînăr ? Copiii sînt opriţi să facă ce le trece prin cap, pe cînd oamenii mari pot orice !

— Crezi ?

— Sigur !

— Şi el ce răspundea ?

— Se uita spre mare, vîntul îi pieptăna barba albă, albă şi mi se părea că se întrista foarte mult cînd vorbeam despre aşa ceva.

M-am aplecat spre albăstrel, am stat pe vine într-o poziţie incomodă spre a-l putea înţelege şi vedea mai bine :

— Spune-mi ceva, dar sincer, vrei ?

— Da, domnule ! mi-a răspuns puştiul.

— N-ai să minţi ?

— Nu. Pentru că minciuna este caracteristică numai pămîntenilor, deşi civilizaţia lor e cu mult mai înaintată.

— L-ai văzut mort! l-am întrebat cu o nespusă emoţie.

De acest răspuns depindeau toate presupunerile pe care le-am făcut pînă atunci.

— Pe cine? se scutură copilul ca sub un văl de frig.

— Pe bătrîn.

— Dar nu v-am spus că l-a furat marea! exclamă copilul cu mirare, eliberîndu-mă astfel de o emoţie nespusă. Se vede că l-au mîncat cuşavii, peştii aceia lacomi, cu burta mare, veşnic flămînzi. A avut o moarte frumoasă! El iubea marea şi umbla toată vremea după peşti!

Aş putea spune că, în clipa aceea, în acea fracţiune de secundă s-a făcut în mintea mea o nouă lumină. Mă uitam la albăstrel şi el se uita la mine, cu o privire ce întruchipa un flux continuu de energie schimbată între suflete, unind structuri psihice atît de deosebite.

Nu ştiu la ce se gîndea copilul; puritatea lui era atinsă de o aripă de inspiraţie ce mie nu-mi scăpa. Poate prin acest copil şi numai prin el mi-a apărut acea lumină de recunoaştere a unor fapte certe, ca şi atunci pe aleea parcului uzinei, cînd m-am întîlnit cu Ala.

Acum, cu atît mai mult, întregul meu trup atîrna ca un înveliş de plumb.

Lumina vie din ochii albăstrelului îmi aprindea în inimă scîntei pe cale de a se stinge. Şi iarăşi am suspinat ca în agonie sub loviturile necruţătoare ale aceleiaşi lumini reanimate. Am înţeles că nu murisem. Locuitorii acestei planete m-au întinerit fără să-mi mai ceară voie, cînd au văzut că propunerea de a mă întineri am refuzat-o. Iar acum, tînăr din trupul celui bătrîn, m-am trezit că mi-e dor de mine însumi, cel de atunci, de mine cel care a fost „furat de mare" şi a cărui „carne zdrenţuită zace în burta lacomilor cuşavi"... Pătrund sub

forța acestei lumini — iscată în pupilele băiatului și trecută mie, printr-o candoare, ce n-o pot traduce în cuvinte, deoarece o găsesc desăvîrșită — sentimentul acela ciudat, atît de greu de definit, sentimentul rămas de la bătrînul din mine ; fosforul din creierul meu, fierul din sînge, calciul din oase, carbonul ca și mii și mii de elemente ultracomplexe, ce alcătuiesc laolaltă uzina vie a organismului uman, voiau să se desfereco din închisoarea trupului meu prea obosit, prea îmbătrînit și să revină în solul de unde au purces, să devină ceea ce au fost de la începutul începuturilor — fier, fosfor, calciu, carbon...

Și asta nu mi se părea ceva tragic, ci un lucru cît se poate de firesc.

Drama se desfășura în prezent prin imposibilitatea trupului meu tînăr de a naște acum acest proces al morții, în afara vreunui accident. Nu voiam neapărat să mor. Dar ajunsesem atît de bătrîn și uitat de moarte, încît nici somul și nici hrana nu-mi mai serveau drept odihnă și refacere în afara acelui somn... Și totuși m-amăgeam că, poate, mai trăiesc. Descoperii cu acest prilej altă lege firească, foarte veche a omului : cît timp e bătrîn, foarte bătrîn, mai speră să mai trăiască măcar o zi peste...

Tinerețea de azi îmi conferea luciditatea sentimentului, tocmai pentru că știam că data morții mele e cu totul îndepărtată de clipa prezentului, deci n-aveam de ce să mă tem. În mine zăcea o avere de timp, o avere de fapte, de sentimente, gînduri și senzații pe care le stăpîneam și puteam face în viitor ce voi dori cu ele. Sînt liber chiar să mă și sinucid. Ultimul lucru pe care l-aș fi făcut vreodată, bineînțeles.

— De ce mă privești așa ! obiectă copilul fără să se supere.

— Îmi place să te privesc ! i-am răspuns.

— Nu cumva şi dumneata vrei să fii copil ? ! mă suspecta albăstrelul printr-o asociaţie de idei ce pluteau fără întrerupere în atmosfera întregii încăperi.

— Poate ! am murmurat, iar buzele îmi erau antrenate într-un surîs echivoc.

— Ce ciudaţi mai sînteţi şi voi !... spuse albăstrelul.

— Cine ? l-am întrebat pe jumătate absent.

— Voi, pămîntenii, oameni mari şi oameni bătrîni, aveţi nişte gînduri...

— Cum ? ! voiam să aflu.

— Ştiu eu !... albăstrelul dădu din umeri neputincios, ca şi mine, de mult, cînd voiam să definesc sentimentul acela ciudat şi-mi era imposibil. Îi apropiai fruntea albastră de buzele mele şi-l sărutai încet. Am închis pleoapele cu durere. Albăstrelul habar nu avea ce a însemnat el pentru mine în clipa aceea.

Sentimentul sosea din depărtări atît de mari, încît, în momentul cînd buzele mele atinseră pielea subţire a albăstrelului, am ameţit. Eram bolnav din pricina sfîrşitului cu neputinţă de atins acum cînd sînt tînăr. De ce n-am fost lăsat să mor ? De ce toată această comedie ? A ! Uzina ? Experienţa n-a reuşit.

Mă aplecai spre albăstrel şi spusei duios :

— Dacă bătrînul s-ar reîntoarce... într-o zi ?...

Copilul se uită la mine tare uluit :

— Cuşavii sînt lacomi şi nemîncaţi. Ce vrei să spui ?

— Poate le-a fost silă, carnea lui era atît de bătrînă !

— Dacă cuşavii şi-au dat seama ce om bun a fost...

Atunci ? îl încurajez pe copil.

— Atunci se mulţumesc cu orice alt fel de carne !

Îi vine şi lui să se legene în iluzia că într-o zi trupul bătrînului va fi zvîrlit de valuri la malul mării.

— Cred că în dimineaţa aceea am aruncat în mare şapte tone de carne de vită, crudă, hrană pentru cuşavi. Tră-

geam speranța să le umplu burta pînă o să crape, să nu se mai atingă de bătrîn, deoarece știam că bătrînul se înecase în mare. Într-o zi valurile mării tot o să-l aducă la țărm și atunci am să-l înviu prin procedee miraculoase și o să ți-l aduc, ce zici ?

Pleoapele albăstrelului clipiră speriate :

— Nu prea înțeleg cum vine asta !

— Și dacă... te rog !

— Crede-mă, spuse albăstrelul, nu-mi vine să-ți dau crezare !

— Hai, mai bine, i-am spus, schimbînd vorba, să gătim repede peștele acesta minunat pînă se întoarce Ful. Ar fi o crimă să-l vîrîm în frigider.

— Îmi dați voie să bat maioneza ?

— Cu plăcere ! În schimb, eu voi fierbe peștele într-o oală mare ca să încapă tot.

Pe îndelete și cu mare importanță ne-am trecut șorțuri enorme deasupra mijlocului. Luarăm cuțitul, uleiul și oalele ; eram înarmați. Ce ciudă îi va fi lui Ful cînd se va întoarce și-și va vedea bucătăria, sanctuarul ei, devastată. Încă de pe acum savurez momentul delicios al căinării lui Ful, care se va crede pedepsită fiindcă și-a părăsit meseria pentru o plimbare, în loc să stea la postul ei de comandă. Vom rîde.

XIII

Aerul era diafan. Dimineața se ridica din cețuri, trezindu-se ca o copilă candidă. Conduceam cu siguranță aerobuzul personal. Ala se afla lîngă mine, fără să scoată un singur cuvînt. Așa se manifesta ea totdeauna, cînd o emoționa brusc cîte ceva : un tablou, o idee, un viitor

eveniment, cum era acesta, spre care ne îndreptam printre norii alburii, tiviți jos de tot cu fire de aur.

Mari lacuri de cer albastru se formau și dispăreau în urma noastră. Deodată, cît vedeai cu ochii, era numai gol. Jocuri de lumini, ca niște miraculoase fîntîni arteziene, țișneau orbitor, trezindu-ne din gînduri. Ne strecurau în suflete o frumusețe străină de noi în clipa aceea. Închisei pleoapele. Cînd le-am redeschis am surprins privirea soției mele. N-am să uit niciodată privirea ei din aerobuz. Ochii Alei nu puneau nici o întrebare. M-aș fi așteptat să mă mustre din pricina tăcerii mele. Nu o făcea însă. Stătea cufundată în fotoliu, sorbind din aerul curat ce-l filtra mica ferestruică așezată în partea laterală. Privirile ei absente mi s-au întors în suflet și-am descoperit neguri și bezne nețerse încă de lumina zilei. Conduceam amețit ; nu închisesem ochii cu o noapte în urmă. Mă frămîntam cum va fi... Eram doi oameni despărțiți nu numai de viață, dar și de un blestemat experiment științific al oamenilor albaștri. Un experiment pentru care nici măcar nu ni s-a cerut consimțămîntul. Rolurile noastre în această piesă era să ne apărăm singuri.

— Crezi că ne urmăresc ? ! m-a întrebat Ala în hindusă.

— E posibil ?... m-am mirat.

— Orice e posibil, dragul meu !

— N-au cum ! Mîna mea trecu ca o adiere peste palma ei. O simțeam cum se înfioară ușor, doar atît.

Unde era Ala cea de pe aleea uzinei ?! Aceasta era misterioasă, necunoscută și nespus de tînără. Aproape încep să mă tem... Nu cumva ?...

— Ala, exclamai tot în hindusă, nu cumva nu ești tu aceea ? !...

— Aș fi acum alături ?

— Poate... am suspinat surîzînd.

— Visătorule ! izbucni Ala efervescent, ca în zilele cînd eram tare îndrăgostiți unul de altul, de mult, tare de mult, în urmă cu vreo două sute de ani. Cauți dragostea în fiecare femeie, fără să ții seama...

— Mai bine-zis, căutam ! am corectat-o eu.

— Adevărat ?

M-am întors și am prins-o de umeri ; lacrimi îmi izvorau din colțul ochilor. Mușchii feței îmi fură cuprinși de un tremur :

— M-ai recunoscut, am întrebat șoptit.

— Din prima clipă ! Adică nu, se corectă Ala concentrată. Abia spre sfîrșitul convorbirii noastre de pe aleea uzinei. Cînd vorbeai mi s-a luat o ceață de pe creier. Și-acum îmi închipui că visez. Ar trebui să mă ciupesc, ca să-mi dovedesc mie însămi că nu dorm. Și, de fapt, nu dorm, o știu. Tu ești soțul meu. Mi-ai lipsit ani în șir. *De ce ești tînăr, de ce sînt tînără nu înțeleg, și mai e ceva, nu-mi amintesc să fi avut un fiu.* Nu-mi amintesc foarte multe lucruri din viața mea anterioară.

O mișcare suplă a umerilor însoți ultimele cuvinte. Redresai aparatul cu mîna singură.

— Ceea ce nu înțeleg, rosti ea, e că fiul nostru, în acest concurs nesperat de împrejurări, s-ar putea să fie mai bătrîn decît noi. A oftat. De la o vreme încep a-mi apropia noțiuni ce nu le pricep ! șopti Ala într-un tîrziu.

— Vom face tot posibilul să le înțelegem !

Ne-am îmbrățișat, Ala ca o fată se depărtă de mine. Simțeam că pe măsură ce o strîngeam mai tare la piept o aveam din ce în ce mai puțin. Firesc și surprinzător totodată o vagă emanație de candoare izvora dintr-însa plutind încet în jurul nostru. Vîrful degetelor mele își aminteau, prelungite prin simțuri adînc pînă la inimă și-n sîngele înfierbîntat, că așa era Ala, o femeie rece ; așa se născuse și April, un fiu rece ; erau oameni ce nu simțeau dragos-

tea aprins, pătimaș, ca un act ce se cere consumat aproape instinctual, așa cum fusese dat de la natură. Ala rămăsese o cerebrală, iar prietenele lui April mi-au mărturisit cu tristețe același lucru despre el.

Păstrez și azi în străfunduri impresia unei amenințări, din vremea în care am fost căsătorit cu Ala. Mariajul cu Ala a coborît zăpadă într-un colț de suflet pe care-l aveam plin de soare. Într-un caleidoscop imaginar văd despărțirea. Glacială, ca într-o aerogară, unde doi străini stînjeniți voiau să scape cît mai repede unul de altul. Prietenele... Efemere legături... Femeile ce au urmat după despărțirea cu Ala au prețuit soarele torid ce curgea în vinele mele, dar nici una din ele n-au putut să risipească melancolia zăpezii trăite alături de Ala.

Încerc o strîngere de inimă. Deodată auzim în difuzorul aerobuzului :

— Savantul Septemb este chemat peste jumătate de oră la Marele Conducător !

— Comunică, te rog, sosirea mea aproximativ peste o oră ! am rostit în microfon.

— Imposibil ! răspunse hotărît vocea din difuzor. Nimeni nu schimbă hotărîrile Marelui Conducător.

— Comunică, te rog ! Mi-e imposibil să ajung mai devreme !

Apoi totul a căzut în aceeași tăcere. Sîntem deasupra Cercului 7, așa cum se numește unul din orașele acestei planete. Depărtîndu-ne de soare, am renunțat la ochelari negri. Nu-mi era foame. Totuși Ala, ca să-și ucidă timpul, se alimenta dintr-un tub cu suc de alge amestecat cu un soi de fructe asemănătoare afinelor de pe Pămînt. Deodată am simțit că aș fi vrut să mănînc și eu, nu știu de ce. Soarele a incendiat brusc carcasa aerobuzului ; pentru două clipe nu mai vedeam amîndoi nimic decît cercuri roșii, intens roșii și atît.

Am coborît treptat direct pe acoperișul unei vile albe, transparente.

O ușă înaltă se deschise și apăru un bărbat albastru, cu gîtul lung. Era caraghios deoarece semăna cu un prunc nou născut. El nu-și dădea seama de asta și, serios, ne întrebă ce căutăm :

Sîntem niște turiști români ! i-am spus spre a-i satisface curiozitatea.

— Și ce doriți ? întrebă el cu marțialitatea caracteristică lacheilor ce servesc în casele mari.

— Dorim să-i împărtășim cîteva impresii de pe Pămînt savantului April !

Ne-a fost dat să asistăm la un moment penibil, ce contrazicea proverbiala politețe a albaștrilor, dar poate că cel din fața noastră nu era un albastru pur sînge pentru că, cu un gest ostenit, își scoase tabachera din buzunar, extrase un trabuc, cu o anume grație obosită, îl reteză la un capăt cu un briceag anume construit și, în fine, cînd toate aceste complicate operații fură duse la bun sfîrșit, aprinse trabucul și trase un fum cu sete. Apoi spuse :

— Regret, domnule și stimată doamnă, dar savantul April nu vă poate primi azi !

— De ce ?

— Savantul April e bolnav !

Fără voie, cuvintele acestea îmi înțepară inima. Am observat pe fața Alei, devenită subit palidă, cum resimte o vagă indispoziție, un fel de greață ușoară, poate și din pricina călătoriei cu aerobuzul. Înălțimile nu-i făceau bine niciodată, o îmbolnăveau. Și-acum, după atîta drum, după ce știa că eu n-am timp de așteptat, deoarece eram chemat la Marele Conducător, socoti în gînd drumul de întoarcere. Nu ne mai rămîneau decît circa 12 minute.

Alei îi veni o idee. Făcu un pas înainte, exclamînd :

— Sînt doctoriță, îl pot consulta ! Dacă e bolnav...

Omul albastru ezită, se întoarse pe călcîie şi dispăru, nu înainte de a spune : „Aşteptaţi, vă rog, un moment !"

Privirile noastre se întîlniră aprobatoare. Din cele trei diplome universitare obţinute de Ala una era de medic. O senzaţie toropitoare şi dulce mă învălui : Ala era pe drumul cel bun, îşi amintea.

Se scurseră astfel cîteva clipe grele. Atît de grele, încît am simţit cum muşchii faciali începură să-mi tremure uşor din cauza încordării.

Ceasul indica ora douăsprezece fără un sfert, mai aveam foarte puţin timp.

Omul albastru, plin de morgă, se ivi în prag. Maxilarul de jos îi era foarte lăsat şi pleoapele albastre de asemenea.

— Savantul April vă aşteaptă ! Rog să nu-l tulburaţi multă vreme ! Boala...

— Vom ţine seama ! i-am răspuns grăbit şi-am intrat în casă, lăsînd loc mai întîi Alei să treacă prin faţa mea, cum e obiceiul pămîntenilor. Lacheul se miră. Îmi amintesc că toate prietenele fiului meu April sînt albastre. La ei bărbatul intră întîi. O undă de tristeţe mă străbate. April la treizeci de ani n-a cunoscut nici o pămînteancă. Poate şi de asta e atît de izolat, rece, straniu în viaţa lui personală. O iluzie de care mă agăţ ca un înecat de un pai, speranţa că poate seamănă cu mine şi nu şi-a găsit partenera visată.

Chiar şi pe Pămînt era greu să găseşti o femeie bună !

Intrarăm printr-o zonă de penumbră. Din loc în loc, reproduceri fidele şi preţioase după „Discobolul" şi „Sărutul" de Rodin. Cum se simte că prin vinele lui April curge sînge de pămîntean !

Un perete semitransparent se dădu la o parte şi iată-l pe April într-un pat mare.

Alb la faţă, cu barba crescută, într-un ton roşcat. În jur plutea aer de om bolnav. La căpătîiul fiului meu o in-

firmieră în alb. Bolnavul aţipise. Pleoapele lăsate adăposteau la rădăcina genelor o penumbră maronie ce conferea figurii sale tinere o noblețe şi o distincţie aparte.

Îmi simţeam ochii cum ard privind-o pe Ala.

În reacţia ei se afla cheia întregii înţelegeri a destinului nostru atît de sucit. Dacă se dovedea că April e fiul nostru, însemna că eu nu fantazasem, că, în sfîrşit, nu eram paranoic.

Bolnavul nu deschise ochii mici la apariţia noastră. Lacheul avusese dreptate. „Ala, vorbi din ochi, îl recunoşti ?!"

Ala îşi mîngîia cu vîrful degetelor lobul urechii stîngi. Agitată, privirea ei îmi răspunse : „Nu".

Frica mă biciui. Rămăsesem singur, n-aveam nici un aliat ? ! Ori Ala e vîndută albaştrilor ? Sau eu sînt... Nu, striga în mine un glas dureros. *Priveşte,* îmi spuneam în vreme ce scădea încrederea în mine însumi. Un strigăt de disperare l-am înfrînat cu cel mai mare efort de voinţă. *Priveşte,* îmi repetam în mine, *priveşte, eşti tu acela întins în pat.* April seamănă cu tine însuţi perfect, doar că *tu eşti mai tînăr,* în vreme ce în jurul ochilor lui riduri înnobilate de timp s-au întipărit adînc. O duioşie paternbărbătească necunoscută înainte mi se stîrni în suflet.

Iubirea mea pentru fiul meu April era atît de dureros înfiptă în inima mea, încît mi-era imposibil s-o exprim. Aş fi scăzut în propriii mei ochi, iar ceilalţi oameni m-ar fi clasificat poate ca bolnav. Da. În clipa aceea, şi numai în clipa aceea, mi-aş fi dat şi viaţa pentru a-l vedea fericit, pe el, flacără aprinsă din flacăra sufletului meu. El care n-a venit la „moartea" mea, cînd l-am chemat. Dar copiilor le ierţi orice, din clipa cînd îi vezi. Îmi dau seama, o doză anormală de sentimente mi se strecoară în suflet pentru fiul meu April. Nu cumva pentru că eram mai tînăr decît el şi astfel l-am trădat, aşa cum îl trădasem pe tatăl meu, atunci, de mult, cînd i-am arătat uzina cu sen-

timentul că eu devenisem Dumnezeu, ceea ce l-a stînjenit şi ne-a despărţit sufleteşte pentru totdeauna ?

Dar el, bietul April, nici nu ştia că sînt cu Ala, mama lui, la căpătîiul patului său de bolnav, altfel ar fi deschis ochii, bineînţeles.

În încîlceala aceasta de gînduri, ce-o găseam, nu ştiu de ce, plină de-o înaltă cauzalitate, o redescoperi deodată, ca pe un obiect uitat, pe Ala. Mă apropiai în vîrful picioarelor de ea. Lacheul observă. Ochii lui alburii sînt uluiţi de asemănarea stăpînului său cu turistul introdus în casă.

Am prins-o uşor de mînă pe Ala şi i-am şoptit la ureche, de teamă să nu tulbur liniştea din jur : *„Ala,nu-l recunoşti ?!*

Îşi clătină capul într-o parte şi în alta.

— *Semănăm* ? i-am şoptit cam tare.

Lacheul duse degetul la gură şi făcu : Ssst ! semn că trebuia neapărat să tăcem.

Ala îngăimă înfrîntă, lăsînd bărbia în jos : *„Da“*. În clipa aceea ochii lui April s-au deschis. Asemănarea cu ochii mei era izbitoare.

Am observat o infimă zvîcnire pe muşchii faciali ai Alei. Oare ?...

Buzele bolnavului se redeschiseseră, împietrind întocmai ca într-o mască funebră.

— Cine-s ?! şopti slab April. Fruntea i se acoperi de sudoare. Am remarcat acelaşi timbru ca al glasului meu.

— Cine-s ?! repetă.

— Nişte turişti ! îl informă lacheul cu un ton neutru, ca şi cînd ar fi vorbit cu un om complet sănătos.

Într-un fel era bine pentru psihologia bolnavului.

— Venim din ROMÂNIA ! şopti Ala cu glasul răguşit de emoţie. În clipa aceea April ne observă. Să fi fost cuvîntul „ROMÂNIA“ cel care să fi trezit asociaţii neaştep-

tate în creierul lui obosit? S-a ridicat în capul oaselor şi ne-a privit cu ochii măriţi, întîi pe Ala, apoi pe mine. Un sentiment de gol ne copleşi pe toţi, pînă am simţit că bolnavul îşi pierde limpezimea judecăţii.

Dar şi-a revenit. Mîna dreaptă a întins-o spre peretele acoperit de sus şi pînă jos de sute de cărţi.

— Degeaba, ţipă April, trei mii de ani... omenirea... a crezut... a negat... Iadul şi Raiul... A fost o luptă de idei... za..

Glasul i se pierdu într-o tuse, ce ne făcu să credem că e mai grav bolnav decît ne închipuiam. În sfîrşit, prinserăm cîteva vorbe mai desluşite :

— Cărţile au minţit... Paradisul există... Raiul este acolo sus.. în cer !... Mamă... n-ai venit prea devreme? Tată, sînt tînăr, nu.. de ce... mă luaţi ?... Nu-i drept !...

O scînteie trecu fulgerător prin ochii căscaţi şi rotunzi ai celor ce asistau la această scenă. Înţeleseserăm marele adevăr. Eram luaţi drept nişte fantome. Reprezentam în memoria lui înfierbîntată de febră spiritele încarnate ale părinţilor morţi, care au venit să ridice trupul fiului lor atins de aripa neagră a sfîrşitului... Ce aberaţie ! O aberaţie logică, dacă ne gîndim că April nu ne-a văzut niciodată *aşa* cum eram acum, decît în portretul executat cu prilejul logodnei noastre. În mintea lui bolnavă, dacă ne întoarcem, era necesar să fim tineri. Acolo, în cer, toţi morţii întineresc, după judecata lui stranie.

Ala duse o batistă albă la ochi.

Lacheul ne arătă uşa. Nu mai era nevoie. April sări din pat şi ţipă sfîşietor, întinzînd mîna dreaptă în continuarea gestului executat de lacheu :

— Pieriţi, fantomelor ! Pieriţi ! Apoi, epuizat de efort, se prăbuşi pe pat. Infirmiera şi lacheul săriră să-l ajute. Căzuse într-o poziţie incomodă, iar noi profitînd de acest moment, ieşirăm.

Nu vorbim nimic. Ala merge în fața mea rece, aproap absentă, zguduită din vreme în vreme de un surd hoho de plîns. Ajunserăm pe terasă. Ala era palidă. Maxilarel îi erau încleștate. O reacție firească la ea cînd trece prin emoții mari.

Urcarăm în aerobuz. Cît timp se încălzi aparatul m-an întors și am pus cotul drept pe marginea fotoliului. Al ședea în spate. Privind-o mi-era un pic rușine. Niciodat n-am văzut-o pe Ala plîngînd. Printr-o filiație neaște tată, caracteristică doar bărbaților foarte tineri, mă sim țeam vinovat de plînsul Alei. Aș fi vrut să întind mîn s-o mîngîi, ori s-o potolesc cu vreun cuvînt bun, fie ș banal, care se spune în astfel de împrejurări penibile, da nu puteam. Ceva mă oprea. Ala a simțit poate neputința me de a comunica pe o cale sau alta cu ea și, cerebrală cum a fost întotdeauna, deschise vorba, fără a accentua cu pa siune nici un cuvînt :

— Cunoșteai, văd, foarte bine taina noastră. Puteai s mă ferești de emoții !

La acest reproș am tăcut pentru că simțeam că-l merit Ala își ștergea lacrimile cu fervoare stînjenită. Aș f preferat să fiu întors cu spatele, dar nu m-am întors. Am și eu cruzimi ce mi le cunosc prea bine. Tinerețea, ce cu zile în urmă era nu numai o binefacere, ci chiar o veritabilă minune, acum atîrnă pe umerii ei subțiri ca o perdea de plumb. Era starea ce o împărtășeam și eu, fără să i-o spun. Reflectam că am avut dreptate și asta îmi dă dea o oarecare satisfacție... Ar trebui create legături noi prietenii noi, o societate nouă, în care să te învîrți, rupînd definitiv cu trecutul mort ; sîntem prea obosiți ; nu ne mai putem minți pe noi înșine ; bătrînii din noi n-au murit, trăiesc și răsuflă încă, raționează și corectează ac tele noastre conform psihologiei lor, ceea ce, la urma urmei nu poate fi de loc vesel...

— Dar nu mai porneşti odată ? îmi reproşă Ala, redevenită în cîteva secunde cea care a fost : femeia frumoasă, căreia îi place după emoţii mari să mănînce şi să poruncească.

— Adevărat ! i-am răspuns, şi aerobuzul îşi luă avînt lin pe pista imaginară a atmosferei. Am mărit viteza.

Fulgere ţesute în lanţ instantaneu ne ameninţau cu carbonizarea. Nu-mi era teamă de moarte. Am murit de atîtea ori în acest scurt răstimp de peste două sute de ani, încît o moarte veritabilă n-ar fi fost decît un oaspete aşteptat.

Gîndul că Marele Conducător mă aşteaptă, (trecuse mai mult de o oră) îmi stîrni o durere subită în toate mădularele, semn că încă mai existam de vreme ce eram capabil să sufăr, ba să mă şi neliniştesc. Ploua. Perdele de apă mîloasă. Sînt pe aici un soi de nori care antrenează praful şi-l revarsă cu dărnicie împreună cu aversele de ploaie.

În bătaia soarelui, într-un fel de *contre-jour* tăiat brutal de un fulger şi secondat din plin de bubuitura caracteristică de artilerie, observ carcasa aparatului mînjită de dîre negre de noroi. Curenţii de aer se luptă zadarnic să mătură noroiul ce se tîra deasupra capetelor noastre în şuvoaie lichide.

În sfîrşit, întrăm în zona unui nor alb, cu o apă limpede. Sîntem în scurt timp spălaţi şi gresaţi ca în laboratoarele de curăţenie a aerovehiculelor. Am zîmbit. Fericirea ţi-o poate da uneori şi un fapt cît se poate de mărunt.

Simţii mîinile Alei pe ceafă. Buzele ei mă sărutară încet. Priveam cu atenţie înainte. Am intrat într-o zonă ultrafrecventă de aerobuze ; e necesar să am grijă. Ala îmi şopti neaşteptat de duios, poate pentru prima dată în întreaga noastră căsnicie : *„Ai suferit mult, nu-i aşa ?!"* Cuvinte banale, neimportante rostite în felul acesta. Niciodată nu poţi să uiţi un gest, o privire, o mimică oricît de ştearsă pe care ţi-o acordă o femeie cu care n-ai fost fe-

ricit, deşi ai vrut şi ai făcut tot posibilul să fii. Nu i-am răspuns.

Palma mea stîngă trecu uşor peste degetele ei ce-mi înlănţuiseră umărul. E singura declaraţie de iubire ce i-am putut-o acorda. Restul, vorbele acelea banale le-am închis în mine, ca pe un lucru de preţ, aşa cum chihlimbarul închide în transparenţa lui o insectă veche de milenii, ai cărei urmaşi au dispărut, dar insecta prin ea însăşi a rămas o capodoperă.

Ne despărţim deasupra casei Marelui Conducător. Ala rămîne să plece cu aerobuzul spre uzină, unde o aşteaptă o discuţie cu Mas. Urma să-mi trimită un alt aerobuz, condus de un robot al uzinei. La despărţire ne acordăm doar un salut colegial. Ala îmi zîmbeşte, eveniment rar la ea.

XIV

Aştept în incinta albă, cunoscută. De sus de tot, din bolţile cu picături, se cerne o muzică.

Şi astăzi mă întreb de ce trebuia să ascult *da capo al fine* o simfonie. E vorba de simfonia destinului a lui Ludwig van Beethoven. Singurul raţionament ce rămînea în picioare (era exclusă posibilitatea ca aceşti oameni să fi fost sadici — am trăit destul printre ei ca să-mi dau seama de această trăsătură) e că le era imposibilă cunoaşterea perfectă a spiritului pămîntesc. Oamenii de pe această planetă nu ne cunosc. Ne rămîn străini şi le rămînem străini, în ciuda aparentei asemănări fizice. Amîndouă rasele de oameni degajă un mister ce se poate asemăna doar cu veşnicul şi nedezlegatul, nici pînă în ziua de azi, mister feminin.

O simfonie ! Ce delicateţe şi ce vicleşug banal !

Noroc că-mi place muzica simfonică și mai ales această simfonie. O ascult cu religiozitatea și înfiorarea dintotdeauna. Ultimele acorduri. Liniște.

Pe planul din fund, nu știu cînd a apărut, pe scaunul său înalt, impozant, chel, bătrîn și inteligent, Marele Conducător.

Urmează o neașteptată tăcere.

E rîndul meu să rup această pauză prea mult prelungită.

— M-ați chemat !

— Da, răspunde Marele Conducător, fără măcar să se clintească, te-am chemat și te aștept de treizeci și cinci de minute.

— Am comunicat. Mi-era imposibil, vă rog să mă...

Marele Conducător mă întrerupe ; o urmă puternică de oboseală și enervare i se citesc clar pe obraji :

— Nu pot crede în pămînteni ! spuse el în cele din urmă.

— V-am deziluzionat ?

— Da ! Tresare cu o energie neașteptată. Sînt informat că nu vrei să dai planul viitoarei uzine. E adevărat ? Numele informatorului nu-l țin secret. E cel mai bun colaborator al tău, Mas !

— Foarte bine a făcut ! exclam nestînjenit. Mi-era îndeajuns de greu să vă comunic personal acest lucru !

Marele Conducător nu știe ce să creadă.

— Deci e adevărat, spune el, că nu vrei să predai planul viitoarei uzine ? Da ?

— Adevărat ! aprob și observ cu o satisfacție aproape vicioasă că Marele Conducător e deconcertant. Nu știe ce să creadă. Sinceritatea mea e atît de desăvîrșită, încît atinge limita „vicleniilor" pămîntene, de care el se teme atît de mult. Observ, limpede, cum i-e teamă de o nouă cursă pe care, eventual, i-aș întinde-o cu această ultimă replică. Da, repet, e adevărat !

Marele Conducător duce degetul albastru la venerabila sa tîmplă albastră. Întrebă calm :

— Poți să-mi spui de ce ?

— Cred că Mas v-a informat și motivul refuzului meu ! îi răspund. N-aș mai avea nimic de adăugat !

— Nimic de adăugat !?... Dar Mas și cu mine nu înțelegem de ce refuzi !... Dorești o remunerație anuală mai mare ? Nu-ți este cineva pe plac ?

— Toți îmi sînt pe plac, inclusiv Mas, care pe Pămînt ar juca rolul de trădător ! răspund cît se poate de ferm. Îmi ajunge cît primesc. Am bani destui.

— Atunci care e cauza pentru care nu vrei să predai planurile ?

Las fruntea în jos și tac. Un nou gest, necunoscut de albaștrii, care tot timpul țin fruntea sus și nu cunosc complicațiile sufletești, sufletul lor de la naștere și pînă la moarte e limpede ca un cristal. Cît îi invidiez pentru asta.

— Ei ? ! mă îndeamnă Marele Conducător.

Nu știu ce să-i răspund. Nu vreau să-l acuz că s-a interpus între mine și moarte. Sînt sigur acum că moartea mea fizică a fost citită cît se poate de exact de aparatele electronice și că totul nu fusese o farsă. El, într-un fel, m-a salvat. Totuși întreb :

— De ce m-ați întinerit ?

— Pentru că ai refuzat tinerețea !

— Dacă am refuzat-o înseamnă că am avut motive serioase ! Nu ? Pentru ce ați trecut peste consimțămîntul meu ?

— Nu ești fericit, tînăr ?

— Nu.

— De ce nu ești fericit ? Orice om ar fi !

— Sînt motive cu totul personale. Am ajuns tare bătrîn și bolnav. Cine e bătrîn și bolnav ce mai așteaptă ?!...

— Te arăți nemulțumit și, iartă-mi cuvîntul, ursuz, morocănos, inadaptabil.

— Mi-ați oferit tinerețea, în schimb m-ați pus la casne.

— Orice om tînăr muncește ! răspunde Marele Conducător.

— Muncește, e drept ! Dar de ce nu m-ați lăsat să scriu cartea ce-o începusem și m-ați dus în uzină ?

— Pentru că aveam nevoie de planuri !

— Ei, vedeți ! spun triumfător. Iată de ce am refuzat o asemenea tinerețe. Interes pentru interes ! Cunosc asta ! Puteam deveni tînăr, dacă voiam, și fără să fiu obligat să muncesc pentru voi. Planeta aceasta oferă tinerețea tuturor cetățenilor ei !

— Asta te supără ?

— Da. Asta m-a supărat tot timpul foarte tare. Și-apoi mai e și Ala.

— Ce-i cu ea ?

— De ce-ați întinerit-o ?

— Pentru dumneata.

— Pentru mine ?

— Da. Îți place doar un anume gen de femei. Atunci, cel mai bine a fost, ne-am gîndit, s-o reîntinerim pe fosta ta soție.

— Și ați întinerit-o ?

— N-ai stat de vorbă cu ea ?

— Ba da. Și e tare nemulțumită.

— Ne pare rău ! Ne-am gîndit : dumneata ai acum vîrsta unui om de douăzeci și opt de ani. De Ala te-ai despărțit pe cînd aveai treizeci și șapte. Aveai, deci, timp să trăiești cu ea pînă vă despărțeați iar !... Munceai !...

— Straşnică socoteală ! Numai că am recunoscut-o pe Ala din prima clipă. Și ea m-a recunoscut pe mine. Am dus-o la fiul nostru April. Și el ne-a recunoscut. Ne-a luat

drept niște fantome ale părinților morți. Poate n-a greșit prea mult, sărmanul copil.

— Tare ciudat ! Oricît ne-am străduit să v-adormim eul, ne-a fost imposibil ! mărturisește Marele Conducător cu regret. Erați și prea bătrîni, prea îndărătnici. Pămînteni ! Dar... secretul deplin al acestor experiențe îl dai dumneata și numai dumneata.

Tac. Acum mi-e mai limpede ca oricînd : M-a făcut tînăr să-mi continui o idee abandonată din pricina bătrîneții. Ar trebui să-i fiu recunoscător și-i sînt într-o anume măsură. Dar cum pot să-i vorbesc eu de acel sentiment ciudat, de faptul că experiența n-a reușit, că eu însumi și Ala, întinerită, sîntem niște stafii pentru propriul nostru fiu, că bătrînul din mine n-a murit și că experiența, în cele din urmă, n-a fost decît o ratare ?! I-am spus toate astea și cu ce m-am ales ?

Consider că e prea greu să mă înțeleagă un albastru, chiar dacă face eforturi disperate, cum se întîmplă acum cu Marele Conducător.

Prefer un răspuns din sfera preocupărilor generale :

— Uzina n-o voi face ! spun răspicat. Nu sînt de acord să mă joc cu conștiința oamenilor. Mai ales că, în ceea ce ne privește, mai avem să întreprindem *altceva,* nu o simplă întinerire. Vreau să feresc pe fiecare semen al meu de o asemenea invenție diabolică !

— Doar... ai fost de acord ! se neliniștește Marele Conducător. Se pare, de mult de tot, ai admis asta... Nu ?..

— Poate. Nu mai ține minte... Acum nu mai sînt !...

— De ce ? Invenția trebuie dusă la bun sfîrșit. Ea constituie o pavăză pentru liniștea locuitorilor de pe această planetă.

— Vorbiți de dirijarea conștiințelor umane din laborator ?

Marele Conducător înclină capul cu inteligență.

— M-am străduit ! Ar fi fost prea mare riscul ! îi spun.

— Nu înțeleg la ce te referi !

— La riscul înlocuirii „eului" omenesc. E drept că-mi era necesară și o nouă uzină. Acum, însă, nu mai am timp s-o construiesc.

— Dar o vei construi ! afirmă singur Marele Conducător.

— Regret, îi spun, zîmbind ușor și cu tristețe, uzina aceasta o va construi altcineva, *nu eu* !

Parcă ar fi urmat o întindere de nisip între mine și el. Un soi de reflecție alterată a unor coordonate sufletești stînjenitoare.

— Se petrec lucruri tare ciudate ! explic. La originea existenței fiecărei conștiințe în parte există o autonomie deosebită, pe care noi, savanții, foarte greu o putem detecta și cataloga. Bineînțeles, știe oricine că o conștiință umană în stare „de repaus", mai bine zis în somn, poate fi mai ușor „captată" și înlocuită cu o „altă" conștiință, cea dorită de inventator.

Marele Conducător zîmbește pentru prima oară cinic :

— Asta este o problemă foarte veche și depășită de dumneata ! Să nu crezi că mă pricep atît de puțin în domeniul acesta și al psihologiei. Cît privește legile după care se pot dirija „conștiințe", asta va căuta să descopere uzina viitoare pe care o vei construi.

— S-avem iertare, spun, cred că nu m-am făcut înțeles ! Este vorba de a preface oamenii în veritabili roboți, aflați la cheremul voinței unui om ca dumneavoastră !

— Am crezut că ești viclean ! ripostează Marele Conducător, dar nici chiar în asemenea grad de inocență să nu ne crezi pe noi.

Vîntul, afară, mișcă copacii de-o culoare roșie-vișinie. Răzbește slab din depărtare muzica valurilor mării.

— Să spunem c-aș descoperi legile după care se mișcă conștiințele umane de pe această, planetă ! admit eu.

— Dar le-ai și descoperit.

— Să spunem că le-am și descoperit, deși, știu sigur că mai am enorm de lucru în această privință. Știți ce s-ar întîmpla ?

Ochii mei arzători se înfig în privirile blazate ale Marelui Conducător. Evident așteaptă urmarea. Tac. E un obicei al meu ca să obțin maximum de efect.

— Lumina ! Lumina de la începutul lumii !... Acel *Fiat lux* divin al conștiințelor ! Nu știu dacă mă înțelegeți ! Cînd spun *lumina,* mă gîndesc la faptul că am introduce în conștiința celor pe care-i experimentăm o adevărată *eroare.* Și, mergînd din aproape în aproape, n-am putea înlocui conștiințele tuturor locuitorilor acestei planete ? I-am preface în roboți. Docili, inteligenți, supuși, cu totul și cu totul aparținînd savantului care-i dirijează. Ar fi întocmai ca la sfîrșitul lumii. Ceva, aș îndrăzni să spun, mai diabolic decît exploziile atomice de la Hiroshima și Nagasaki, cu prilejul celui de al doilea război mondial de pe Pămînt. Dumneavoastră ați fi atunci stăpînul lumii. Și, pentru că Marele Conducător se împotrivește, repet : Ba așa e ! Ați fi stăpînul lumii ! Stăpînul acestei planete ! Un stăpîn absolut și arbitrar peste cîteva milioane de roboți umani inofensivi, toți avînd conștiințele dirijate, grație descoperirii mele. Nu ! mă opun ferm. E mult prea mult ! Ajunge !

— Speram să conducem împreună planeta pe un timp îndelungat. Singura celulă vie din mine mă părăsește. În curînd voi fi înlocuit ! Dar ideea mea va triumfa ! Te asigur, chiar dacă nu vei mai voi să lucrezi pentru noi.

— Nu, nu mai vreau să lucrez !

— Eşti ferm hotărît ?

— Da. Nu m-ar clinti nimic din hotărîrea mea.

— Prea bine ! oftează Marele Conducător. Să fie cum zici !

— Şi-acum, îi spun, o ultimă întrebare. Puteţi să-mi răspundeţi : de ce m-aţi făcut tînăr fără a-mi cere consimţămîntul ?

— Cercetînd cu atenţie biografia dumitale, rosteşte cu tristeţe Marele Conducător, am constatat că... să tot fie aproape două sute de ani de atunci, cînd Prahova României apărea din munţi înspumată şi rece... cînd vegetaţia malurilor... muşchiul de pe zăgazurile morii... arinii din luncă abureau în freamăt şi răcoare... Ei, bine, ca să nu mai lungim vorba, cam pe atunci trăia un anume bărbat, Tănase Ghirescu, jandarm de meserie, asupra căruia ai efectuat o experienţă fără precedent. Dar ai uitat un lucru esenţial : nu i-ai cerut consimţămîntul, făcînd acele experienţe pentru noi încă şi azi uluitoare.

— Dar era război ! strig eu înăbuşit de suferinţă. Nu existau oameni de experienţă ! N-aveam nici bani. Am făcut-o de dragul ştiinţei.

— Ştiu ! exclamă Marele Conducător. Dar nu i-ai cerut consimţămîntul ! Asta-i !

— Era atît de important ?

— Tot atît de important ca şi acum, spuse Marele Conducător.

— Adică ?! Sînt uluit tot mai mult. Pentru fapta mea de atunci... Adică de acum două sute de ani, voi, locuitorii acestei planete aţi îndrăznit să faceţi ceva asemănător cu mine însumi ?

Marele Conducător mă priveşte în ochi, apoi şopteşte calm :

— Cercetîndu-ți cu atenție biografia, și găsind această greșeală în experiențele tale, ne-a fost cu mult mai ușor să-ți aplicăm același procedeu, conform legii noastre.

— Care lege ? Ochi pentru ochi ! Dinte pentru dinte ! Ce legi absurde ! exclam.

— Te asigur că sînt foarte bune, cînd nu avem altele la îndemînă ! spuse hotărît Marele Conducător. Apoi, cu degajare : Ești liber !

Marele Conducător se întoarce, eu dau să ies, dar fulgerător îmi aduc aminte de ceva. Mă întorc. În aceeași clipă Marele Conducător își apleacă urechea către mine :

— V-aș ruga ceva !

— Te ascult !

Mă cuprinde o teamă de moarte și îngenunchez, așa cum mai demult un robot al meu uman, Tănase Ghirescu, pentru care am plătit atît de scump, a îngenuncheat în fața unei Prințese, ca să i se binecuvînteze clipa cînd i se hotăra viitorul.

— Aș dori să fiu ceea ce am fost. Nu mă condamnați ! Mă voi simți bine numai în această ipostază. Altfel, iată, sînt obligat să lucrez la ceea ce nu doresc, la ceea ce, de altfel, am renunțat de mult...

— Îți voi îndeplini dorința ! spuse Marele Conducător cu oboseală, într-un fel straniu, oarecum satisfăcut că mai poate face ceva pentru mine, cel care, în concepția lui, îi făcusem atîta rău.

Întinde mîna dreaptă uscată de bătrînețe. Pe o altă ușă, ascunsă în transparența pereților, apare omul albastru. Cel ce reprezenta pentru mine moartea.

Ochii Marelui Conducător vorbesc de la sine. Omul albastru mă ia de braț binevoitor și glacial. Mă introduce

în aceeaşi cameră cu lumini policrome din ziua în care am aflat data morţii mele.

Stau liniştit pe un scaun. Nu mai răsuflu.

— Respiră ! îmi zice poruncitor omul albastru.

E acum în halat alb. Vine spre mine şi-mi pune palma înmănuşată pe ochi.

Nu mai ştiu nimic.

— De cînd te-ai întors văd că nu mai prinzi peşti aşa de mulţi !

Se mai întîmplă ! răspund eu.

— Nu cumva pentru că eşti prea bătrîn ?

Copilul se uită cu suspiciune la mine. Eu îl iubesc şi aşa. El e mîngîierea bătrîneţelor mele. Îl iau de mînă şi-i arăt marea.

— Mîine o să ne cadă în plasă foarte mulţi cuşavi ! îi zic.

— De unde ştii ?

— Presimt !

Albăstrelul rîde zicînd :

— Asta drept răzbunare că nu te-au înfulecat şi pe tine !

— Exact ! îi răspund, surîzînd prin barba mea albă, fluturată de briza sărată a mării.

— Hai, îmi zise copilul, mai bine povesteşte-mi ceva din viaţa ta ! De cînd erai copil. Tot vrei mereu să trăieşti în anii mei, nu-i aşa ?!

Mă scarpin în cap, ca moşii şi strămoşii mei de pe Pămînt. Ce să-i spun ? Departe de tot, într-o pace şi o linişte desăvîrşită se aude o coardă de chitară. Vibraţia ei pluteşte deasupra apelor şi-mi loveşte inima cu un sentiment de un regret neasemuit. Mă aşez jos pe scîndura bărcii şi, în vreme ce-i vorbesc, ochii mei cată departe, departe... Mă şi văd într-o zi de primăvară, alergînd pe

nisipul ud cu picioarele goale în întîmpinarea tatei. El se apleacă spre mine și mă sărută. Și suflarea lui miroase a băutură. Îmi place suflarea aceasta. Intuiesc dincolo de ea frumoase taine, pe care tata le trăiește pentru că e om liber și mare și aveam și eu să le trăiesc cînd o să fiu ca el.

Apoi mă văd în bucătărie, cînd tata răstoarnă coșul de nuiele, împrăștiind pe mozaicul alb monștrii cu ochii holbați, ce se zvîrcolesc agonic, în vreme ce eu sar ca un sălbatic, chiuind în jurul acelui morman forfotitor...

cuprins

Partea întîia

Neobișnuita existență a unei persoane 5

Partea a doua

O viață aparte 8

Redactor : VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor : GABRIELA ILIOPOLOS

Apărut 1970. Comanda nr. 9235. Hîrtie tipar înalt de 63 g/m². 70×100/32. Coli de tipar 11,5.

Tiparul executat sub com. nr. 173 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

2013

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CLUB

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

— Aș dori să fiu ceea ce am fost. Nu mă condamnați! Mă voi simți bine numai în această ipostază. Altfel, iată, sînt obligat să lucrez la ceea ce nu doresc, la ceea ce, de altfel, am renunțat de mult...

— Îți voi îndeplini dorința! spune Marele Conducător cu oboseală, într-un fel straniu, oarecum satisfăcut că mai poate face ceva pentru mine, cel care, în concepția lui, îi făcusem atîta rău.

Întinde mîna dreaptă uscată de bătrînețe. Pe o altă ușă, ascunsă în transparența pereților, apare omul albastru. E cel ce reprezenta pentru mine moartea...

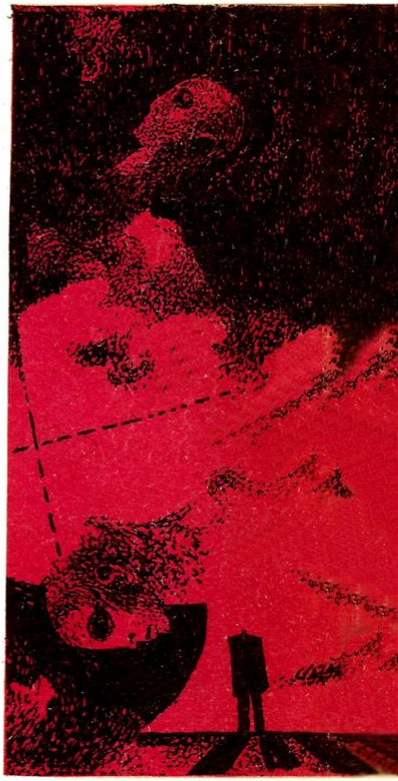

Lei 5